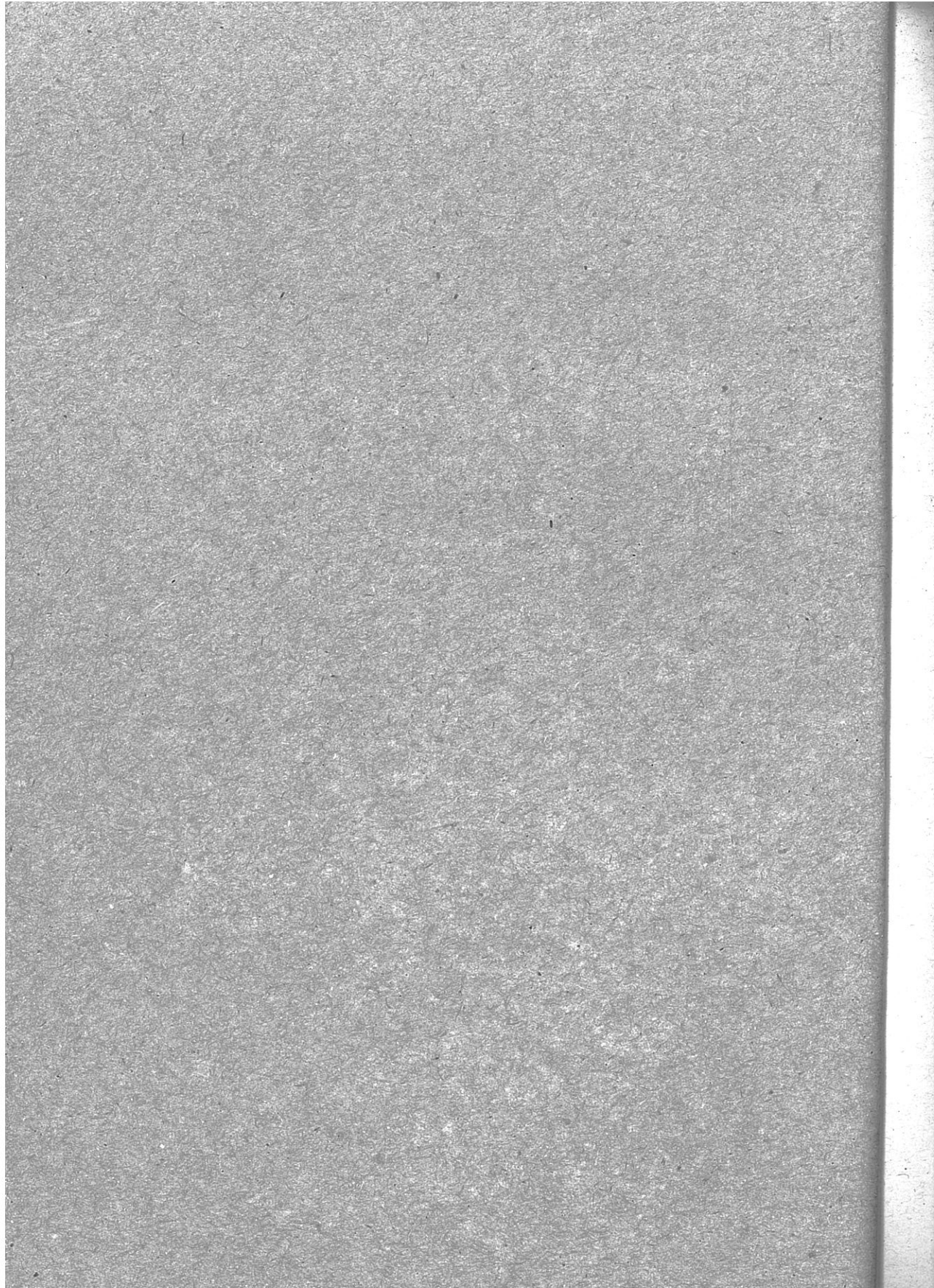

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

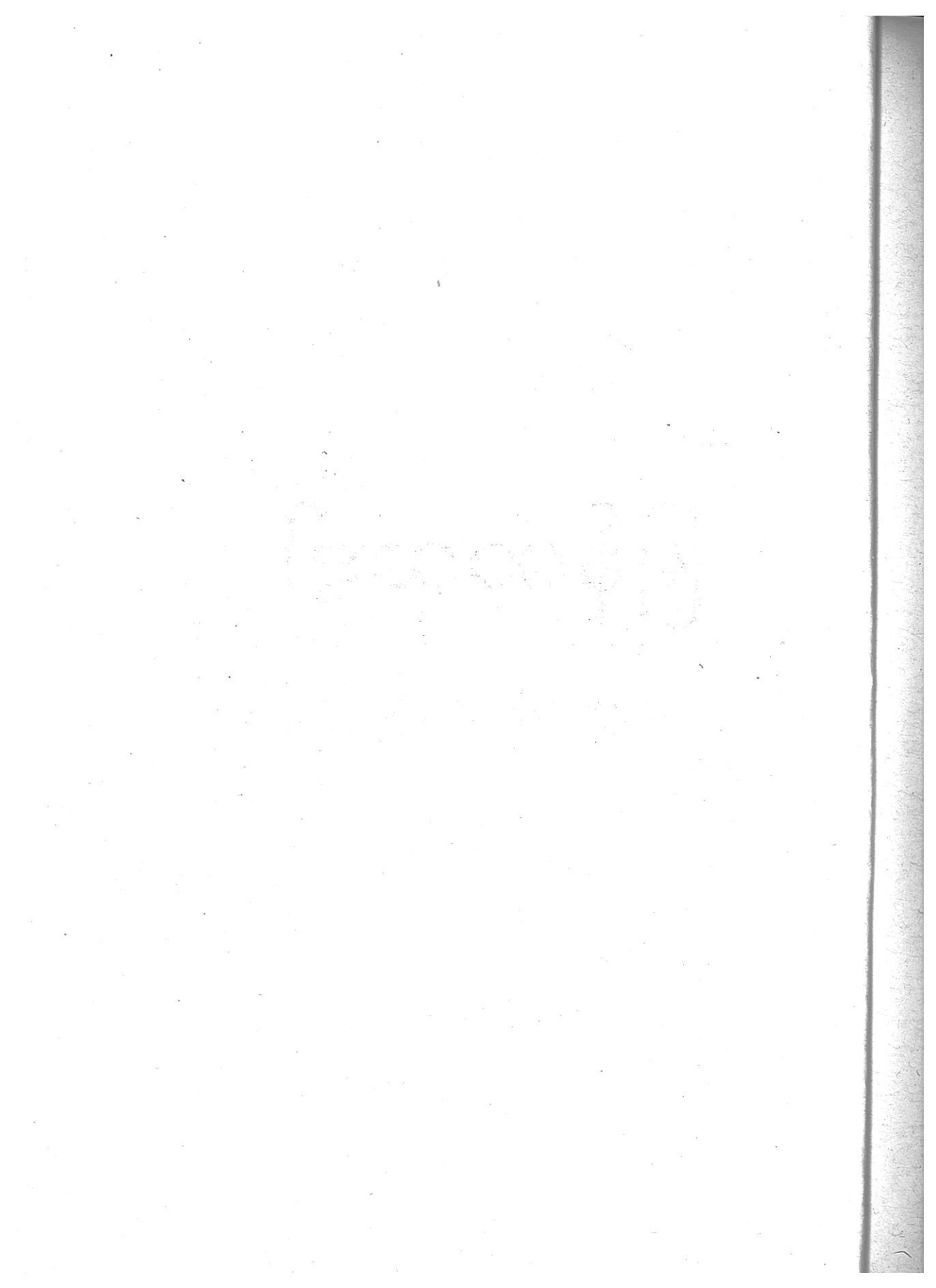
မြန်မာသဒ္ဒါ
အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၃)
သတ္တမတန်း

အခြေခံပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရိုးမာတိကာ
ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ
၂၀၁၆-၂၀၁၇

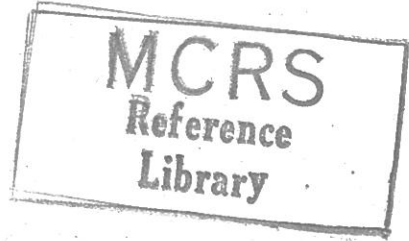

မြန်မာသဒ္ဒါ

အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၃)

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဗဟိုရုံး
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

မြန်မာသဒ္ဒါ

အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၃)

သတ္တမတန်း

အခြေခံပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရိုးမာတိကာ

ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ

၂၀၁၆-၂၀၁၇

၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ သြဂုတ်လ၊ အုပ်စု ၁၈၀,၀၀၀ အုပ်
၂၀၁၆-၂၀၁၇ ပညာသင်နှစ်

အခြေခံပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရိုးမာတိကာနှင့်
ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ၏မူပိုင်ဖြစ်သည်။

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	သရ (၂)မျိုး	၁
၂။	သံပြောင်းပြသင်္ကေတ	၂
၃။	နာမ်	၅
၄။	နာမ်စား	၁၂
၅။	ကြိယာ	၁၈
၆။	နာမဝိသေသန	၂၅
၇။	ကြိယာဝိသေသန	၃၁
၈။	ဝိဘတ်	၃၄
၉။	သမ္ပန္န	၄၂
၁၀။	နာမ်ပစ္စည်း	၄၇
၁၁။	ဝါကျ	၅၂
၁၂။	ပုဒ်ဖြတ်ပုဒ်ချပ်သင်္ကေတများ	၅၇
၁၃။	စကားလုံးအညွှန်း	၆၀

မြန်မာ

လှေ

သမ္ဘာ

ပညာ

သမ္ဘာ

မြန်မာ

ရေးသ

များစွာ

လည်း

သုံးစွဲ

ချင့်၍

ကျေဉ

ယုံကြ

အမှတ်စာ

မြန်မာစာ အခွန်ရှည်စွာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို ရည်သန်၍ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာနသည် မြန်မာသဒ္ဒါအခြေပြုကျမ်းကို ရှေးဦးစွာ ပြုစုခဲ့ပါသည်။

ထိုမြန်မာသဒ္ဒါအခြေပြုကျမ်းကို အခြေခံလျက် ကျောင်းများတွင် မြန်မာသဒ္ဒါကို လွယ်ကူစွာ လေ့လာသင်ယူနိုင်ရန်အတွက် ကျောင်းသူကျောင်းသားတို့၏ အသက်၊ ဉာဏ်ရည်နှင့်ဆီလျော်မည့် သဒ္ဒါကျမ်းများကို ဆက်လက်ပြုစုခဲ့ပါသည်။

မြန်မာသဒ္ဒါကို အတွဲ (၃) တွဲ ခွဲကာ ပြုစုပါသည်။ မြန်မာသဒ္ဒါ အတွဲ (၁) ကို အခြေခံ ပညာအလယ်တန်းအတွက်၊ မြန်မာသဒ္ဒါအတွဲ (၂) ကို အခြေခံပညာအထက်တန်းအတွက်၊ မြန်မာ သဒ္ဒါအတွဲ (၃) ကို တက္ကသိုလ်အတွက် ရည်ရွယ်ပါသည်။

မြန်မာသဒ္ဒါ အတွဲ (၃) တွဲကို ပြုစုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများနှင့် မြန်မာစာလေ့လာသူများ မြန်မာသဒ္ဒါ၏ အခြေခံသဘောသဘာဝကို နားလည်၍ မြန်မာစာ ရေးသားရာ၌ မြန်မာသဒ္ဒါနည်းနှင့်အညီ စည်းကမ်းတကျ ရေးသားတတ်စေရန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုရည်ရွယ်ချက်ကို အခြေခံလျက် ကျောင်းသူကျောင်းသားတို့ အသံပြောင်းသင်္ကေတ များကို နားလည်စေရန်လည်းကောင်း၊ ဝါစင်္ဂ်များကို အမျိုးအစား ခွဲခြားစိတ်ဖြာတတ်စေရန် လည်းကောင်း၊ ဝါကျရိုးအကြောင်း ပိုမိုနားလည်စေရန်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်ဖြတ်ပုဒ်ရပ်သင်္ကေတ သုံးစွဲနည်း ကျွမ်းကျင်စေရန်လည်းကောင်း ဤမြန်မာသဒ္ဒါ အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၃) ကို ပြုစုပါသည်။

မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်းများကို ပြုစုရာတွင် ကျောင်းသူကျောင်းသားများ၏ အသက်နှင့် အတန်းကို ချင့်၍ ဉာဏ်ရည်နှင့်လိုက်အောင် အဆင့်ဆင့်ပိုင်းခြားပြုစုပါသည်။ အခန်းလိုက် အခန်းလိုက် ကျေညက်အောင် လေ့လာကြခြင်းဖြင့် မြန်မာသဒ္ဒါကို အခြေခံခိုင်ခိုင် တတ်မြောက်ကြမည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

မြန်မာစာအဖွဲ့

သရ

၁။

၄၆:၀

၂။

၃။

၄။

၅။

၆။

၇။

၈။

၉။

၁၀။

၁၁။

၁၂။

၁၃။

၁၄။

၁၅။

၁၆။

၁၇။

၁၈။

၁၉။

၂၀။

၂၁။

၂၂။

၂၃။

၂၄။

၂၅။

၂၆။

၂၇။

၂၈။

၂၉။

၃၀။

သရ (၂) မျိုး

သရ (၂) မျိုး

၁။ ရွတ်ဆိုရသော အချိန်ကာလကို လိုက်၍ အခြေခံသရ (၁၁) လုံးကို (၂) မျိုးခွဲသည်။
၎င်းတို့မှာ -

- (က) ရဿသရ (သံတိုသရ)
- (ခ) ဒီဃသရ (သံရှည်သရ) တို့ ဖြစ်ကြသည်။

၂။ (က) ရဿသရ (သံတိုသရ) ။ ။ ရွတ်ဆိုသောအခါ မျက်စိတစ်မှိတ်၊ လက်ဖျစ်တစ်တွက်၊ လျှပ်တစ်ပြက်ကာလကြာသော သရကို ရဿသရ (သံတိုသရ) ဟု ခေါ်သည်။ ရဿသရ (၃) လုံးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (၁) အ
- (၂) ဣ
- (၃) ဥ တို့ ဖြစ်ကြသည်။

(ထိုသရများကို ရွတ်ဆိုသောအခါ မျက်စိတစ်မှိတ် ကာလဖြစ်စေ၊ လက်ဖျစ်တစ်တွက် ကာလဖြစ်စေ၊ လျှပ်တစ်ပြက် ကာလဖြစ်စေ ကြာသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့ကို ရဿသရ (သံတိုသရ) ဟုခေါ်သည်။

(ခ) ဒီဃသရ (သံရှည်သရ) ။ ။ ရွတ်ဆိုသောအခါ မျက်စိနှစ်မှိတ်၊ လက်ဖျစ်နှစ်တွက် လျှပ်နှစ်ပြက်ကာလကြာသော သရကို ဒီဃသရ (သံရှည်သရ) ဟု ခေါ်သည်။ ဒီဃသရ (၈) လုံးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (၁) အာ
- (၂) ဤ
- (၃) ဥ
- (၄) ဧ
- (၅) အဲ
- (၆) ဩ
- (၇) ဩော်
- (၈) အို တို့ ဖြစ်ကြသည်။

(၎င်းတို့ကို ရွတ်ဆိုသောအခါ မျက်စိနှစ်မှိတ် ကာလဖြစ်စေ၊ လက်ဖျစ်နှစ်တွက် ကာလဖြစ်စေ၊ လျှပ်နှစ်ပြက် ကာလဖြစ်စေ ကြာသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့ကို ဒီဃသရ (သံရှည်သရ) ဟုခေါ်သည်။)

သံပြောင်းပြသင်္ကေတ

သံပြောင်းပြလင်္ကေတ

၃။ သံရှည်၊ သံတို၊ သံလေးဖြစ်ကြောင်းပြသော သင်္ကေတကို သံပြောင်းပြသင်္ကေတဟု ခေါ်သည်။ မြန်မာစာရေးသားရာ၌ သံပြောင်းပြသင်္ကေတ (၃) မျိုးကို အသုံးပြုသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (က) သေးသေးတင် (ၵ)
- (ခ) အောက်မြစ် (ၶ)
- (ဂ) ဝစ္စနှစ်လုံးပေါက် (ၷ) တို့ ဖြစ်ကြသည်။

၄။ (က) သေးသေးတင် (ၵ) ။ ။ သရအက္ခရာ၊ ဗျည်းအက္ခရာတို့အပေါ် တွင်ရှိသော အစက်အပြောက်သင်္ကေတကို သေးသေးတင်ဟုခေါ်သည်။ ထိုသင်္ကေတချည်းသက်သက် အသံထွက်အောင် မရွတ်ဆိုနိုင်ချေ။ သံတိုသရ (အ၊ အိ၊ အု) တို့နှင့်တွဲ၍ “အံ၊ အိံ၊ အုံ” ဟူ၍ အသံထွက်လာသည်။

ဖော်ပြပါ သံတိုသရ (အ၊အိ၊အု) တို့ကို သံရှည်သရများအဖြစ် အသံ ပြောင်းလိုလျှင် သံပြောင်းပြသင်္ကေတ (ၵ) နှင့်တွဲရသည်။

သာဓက။	။ သံတိုသရ	+	သံပြောင်းပြ သင်္ကေတ	=	သံရှည်သရ
	အ	+	ၵ	=	အံ (ကံ၊ ခံ၊ စံ စသည်)
	အိ	+	ၶ	=	အိံ (တာဝတီကဲ့သို့သော ပါဠိစကားလုံးများကို ရေးရာ၌အသုံးပြုသည်။)
	အု	+	ၷ	=	အုံ (ကုံ၊ ခုံ စသည်)

(ခ) အောက်မြစ် (ၶ) ။ ။ သရအက္ခရာ၊ ဗျည်းအက္ခရာတို့၏ အောက်တွင် ရှိသော အစက်အပြောက်သင်္ကေတကို အောက်မြစ် ဟုခေါ်သည်။ ထိုသင်္ကေတချည်းသက်သက် အသံထွက်အောင် ရွတ်ဆို၍မရချေ။ (၁) သံရှည်သရ (အေ၊ အဲ၊ အော၊ အူ)၊ (၂) သံရှည်အသတ် (-င်၊ -ဉ်၊ -ဉ်၊ -န်၊ -မ်) တို့နှင့်တွဲ၍ ရွတ်ဆိုမှသာ “အေ၊ အဲ၊ အော၊ အင်္ဂ၊ အည့်” စသည့် အသံများထွက်လာသည်။

ဖော်ပြပါ သံရှည်သရ၊ သံရှည်အသတ်တို့ကို သံတိုသရများအဖြစ် အသံပြောင်းလိုလျှင် သံပြောင်းသင်္ကေတ အောက်မြစ် (ၶ) နှင့် တွဲရသည်။

သာကေ။

။

(၁) သံရှည်သရ + သံပြောင်းပြု = သံတိုသရ
သင်္ကေတ

အေ	+	း	=	အေ့ (စေ့၊ မေ့၊ တေ့ စသည်)
အဲ	+	း	=	အဲ့ (ကဲ့၊ ခဲ့၊ တဲ့ စသည်)
အော	+	း	=	အော့ (ကော့၊ ဆော့၊ တော့ စသည်)
အူ	+	း	=	အူ့ (လူ့၊ သူ့ စသည်)

(၂) သံရှည်သရ + သံပြောင်းပြု = သံတိုသရ
သင်္ကေတ

တင်	+	း	=	တင်္ဂ (ဆင်္ဂ၊ တင်္ဂ၊ နင်္ဂ စသည်)
တင်္ဂ	+	း	=	တင်္ဂိ (စင်္ဂိ၊ ညင်္ဂိ စသည်)
တင်္ဂိ	+	း	=	တင်္ဂိ (သင်္ဂိ၊ မင်္ဂိ စသည်)
တင်္ဂိ	+	း	=	တင်္ဂိ (ကင်္ဂိ၊ စင်္ဂိ၊ တင်္ဂိ စသည်)

(၃) အောက်မြစ် (း) သည် ပိုင်ဆိုင်ခြင်းပြု သင်္ကေတလည်းဖြစ်သည်။
သာကေ။ ။

(ကက) - လူ၏သဘောကို သိရန် ခက်သည်။

- လူ့သဘောကို သိရန် ခက်သည်။

(ခခ) - သူ၏ ရွာသို့ပြန်သွားသည်။

- သူ့ ရွာသို့ ပြန်သွားသည်။

(ဂဂ) - ကျွန်တော်၏ စာအုပ်ကို ပြန်ပေးပါ။

- ကျွန်တော့် စာအုပ်ကို ပြန်ပေးပါ။

(၄) ဝစ္စနှစ်လုံးပေါက် (-း) ။ ။ သရအက္ခရာ၊ ဗျည်းအက္ခရာတို့၏ ရှေ့၌ ရှိသော အစက်အပြောက်သင်္ကေတ (၂)ခုကို ဝစ္စနှစ်လုံးပေါက် ဟု ခေါ်သည်။

ဝစ္စနှစ်လုံးပေါက် သင်္ကေတ (-း) ချည်းသက်သက် အသံထွက်အောင် မရွတ်ဆိုနိုင်ချေ။ (၁) သံရှည်သရ (အာ၊ အီ၊ အူ၊ အော၊ အို) နှင့် (၂) သံရှည်အသတ် (-သင်၊ -ဉ်၊ -ည်၊ -န်၊ -မ်)တို့နှင့် တွဲ၍ ရွတ်ဆိုမှသာ အသံထွက်လာသည်။

ဖော်ပြပါ သံရှည်သရများနှင့် သံရှည်အသတ်ပါသော သရများကို အသံလေးများအဖြစ် အသံပြောင်းလိုလျှင် သံပြောင်းပြ သင်္ကေတ ဝစ္စနှစ်လုံးပေါက် (-း) နှင့်တွဲရသည်။

သာဓက။

။

(၁) သံရှည်သရ + သံပြောင်းပြ = သရသံလေး
သင်္ကေတ

အာ	+	-း	=	အား	(စား၊ ဆား၊ တား စသည်)
အီ	+	-း	=	အီး	(စီး၊ ဆီး၊ တီး စသည်)
အူ	+	-း	=	အူး	(စူး၊ ဆူး၊ တူး စသည်)
အော	+	-း	=	အေား	(စေး၊ ဆေး၊ တေး စသည်)
အို	+	-း	=	အိုး	(စိုး၊ ဆိုး၊ တိုး စသည်)

(၂) သံရှည်အသတ် + သံပြောင်းပြ = သရသံလေး
သင်္ကေတ

အင်	+	-း	=	အင်း	(ကင်း၊ ခင်း၊ စင်း စသည်)
အဉ်	+	-း	=	အဉ်း	(စဉ်း၊ ယဉ်း စသည်)
အည်	+	-း	=	အည်း	(စည်း၊ ဆည်း၊ တည်း စသည်)
အန်	+	-း	=	အန်း	(စန်း၊ ဆန်း၊ တန်း စသည်)
အမ်	+	-း	=	အမ်း	(စမ်း၊ နမ်း၊ ဖမ်း စသည်)

န ၅

၆

၇။

၈။

နာမ်

နာမ်

၅။ သက်ရှိသက်မဲ့၊ ခြင်္သေ့ခြင်္သေ့တို့၏ အမည်ဟူသမျှကို နာမ် ဟု ခေါ်သည်။
သာဓက။ ။ မောင်လှ၊ ကျောင်းသား၊ စာအုပ်၊ ကျောင်းကား၊ မေတ္တာ၊ သတ္တိ၊
ကျန်းမာခြင်း၊ အချစ်၊ အမုန်း၊ ခွန်အား။

၆။ နာမ်ကို -

- (က) အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ (၄) မျိုး
- (ခ) ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ (၄) မျိုး ခွဲသည်။
- (ဤအခန်း၌ အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ နာမ် (၄) မျိုးအကြောင်းကိုသာ ဖော်ပြမည်။
ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ နာမ် (၄) မျိုးအကြောင်းကိုမူ အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၄)၌
ဆက်လက်ဖော်ပြမည်။)

၇။ နာမ်သည် အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ (၄) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (က) တစ်ဦးဆိုင်နာမ်
- (ခ) အများဆိုင်နာမ်
- (ဂ) စိတ္တဇနာမ်
- (ဃ) အစုပြနာမ် တို့ ဖြစ်ကြသည်။

၈။ (က) တစ်ဦးဆိုင်နာမ်။ ။ တစ်ဦး၊ တစ်ယောက်၊ တစ်ခုအတွက် သီးခြား
မှည့်ခေါ်ထားသောအမည်ကို တစ်ဦးဆိုင်နာမ် ဟု ခေါ်သည်။
သာဓက ။ ။ ရွှေတိဂုံ၊ ဆူးလေ၊ ဗိုလ်တထောင်၊ ကျိုက်ထီးရိုး၊ ဧရာဝတီ၊
ချင်းတွင်း၊ သံလွင်၊ စစ်တောင်း၊ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ မြစ်ကြီးနား၊
ထားဝယ်၊ ကျောက်ဖြူ၊ မောင်မောင်၊ ဇော်ဇော်၊ တင်တင်၊
ခင်ခင်၊ ဘုတ်ဆုံ။

(ခ) ရွှေတိဂုံ၊ ဆူးလေ၊ ဗိုလ်တထောင်၊ ကျိုက်ထီးရိုး တို့သည် မြန်မာပြည်
၌ အမြောက်အမြားတည်ရှိနေကြသော ဘုရားစေတီများအနက်
ဘုရားအချို့၏ သီးခြားအမည်များဖြစ်ကြသည်။

ရွှေတိဂုံ ဟူသောအမည်မှာ သိင်္ဂုတ္တရကုန်းပေါ်၌ ဥက္ကလာပမင်း တည်ထားခဲ့သော စေတီကြီးကိုသာ ရည်ညွှန်းပြီး သီးခြားမှည့်ခေါ် ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။ ရွှေတိဂုံ ဟူသောအမည်သည် အခြား ဘုရားစေတီများနှင့် လုံးဝမသက်ဆိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ရွှေတိဂုံသည် တစ်ဦးဆိုင်နာမ်ဖြစ်သည်။

(ထိုနည်းအတူ ဆူးလေ၊ ဗိုလ်တထောင်၊ ကျိုက်ထီးရိုး တို့ သည်လည်း ဘုရားစေတီတစ်ဆူချင်း၏ သီးခြားမှည့်ခေါ်ထားသောအမည်များ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တစ်ဦးဆိုင်နာမ် များ ဖြစ်ကြသည်။)

(၂) ဧရာဝတီ၊ ချင်းတွင်း၊ သံလွင်၊ စစ်တောင်းတို့သည် မြန်မာပြည်၌ အမြောက်အမြား ရှိသော မြစ်များအနက် မြစ်အချို့၏ သီးခြားအမည်များ ဖြစ်ကြသည်။

ဧရာဝတီ ဟူသောအမည်မှာ မြန်မာပြည်မြောက်ပိုင်းတွင် မေခနှင့် မလိခ တို့ပေါင်းဆုံရာအရပ်မှ တောင်ဘက်သို့ စီးဆင်းလာပြီး ဘင်္ဂလားပင်လယ်ထဲသို့ စီးဝင်သောမြစ်ကြီးကိုသာ ရည်ညွှန်းပြီး သီးခြား မှည့်ခေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။ ဧရာဝတီ ဟူသောအမည်သည် အခြားမြစ်များနှင့် လုံးဝ မသက်ဆိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဧရာဝတီ သည် တစ်ဦးဆိုင်နာမ် ဖြစ်သည်။

(ထိုနည်းအတူ ချင်းတွင်း၊ သံလွင်၊ စစ်တောင်း တို့သည်လည်း မြစ်တစ်ခု ချင်း၏ သီးခြားမှည့်ခေါ်ထားသော အမည်များဖြစ်ခြင်းကြောင့် တစ်ဦးဆိုင် နာမ်များ ဖြစ်ကြသည်။)

(၃) ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ မြစ်ကြီးနား၊ ထားဝယ်၊ ကျောက်ဖြူ တို့သည် မြန်မာပြည်၌ အမြောက်အမြားရှိနေကြသော မြို့များအနက် မြို့အချို့၏ အမည်များဖြစ်ကြသည်။

ရန်ကုန် ဟူသော အမည်မှာ လှိုင်မြစ်နှင့် ပုဇွန်တောင်ချောင်း၊ ပဲခူးချောင်းတို့ဆုံရာ အရပ်တွင်တည်ရှိသော ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးကိုသာ ရည်ညွှန်းပြီး သီးခြားမှည့်ခေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန် ဟူသောအမည်သည် အခြားမြို့များနှင့် လုံးဝမသက်ဆိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ရန်ကုန် သည် တစ်ဦးဆိုင်နာမ် ဖြစ်သည်။

(ထိုနည်းအတူ မန္တလေး၊ မြစ်ကြီးနား၊ ထားဝယ်၊ ကျောက်ဖြူ တို့သည်လည်း မြို့တစ်မြို့ချင်း၏ သီးခြားမှည့်ခေါ်ထားသော အမည်များ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တစ်ဦးဆိုင်နာမ်များဖြစ်ကြသည်။)

(၄) မောင်မောင်၊ ဇော်ဇော်၊ တင်တင်၊ ခင်ခင်၊ ဘုတ်ဆုံ တို့သည်လည်း လူအမြောက်အမြားအနက် လူအချို့၏ အမည်များဖြစ်ကြသည်။

မောင်မောင် ဟူသောအမည်မှာ သူ၏မိဘနှစ်ပါးက သူတို့၏ သားကိုသာ ရည်ညွှန်းပြီး သီးခြားမှည့်ခေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။ မောင်မောင် ဟူသော အမည်သည် အခြားမိဘများက ပေါက်ဖွား လာသောသားများနှင့် လုံးဝ မသက်ဆိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် မောင်မောင် သည် တစ်ဦးဆိုင်နာမ်ဖြစ်သည်။

(ထိုနည်းအတူ ဇော်ဇော်၊ တင်တင်၊ ခင်ခင်၊ ဘုတ်ဆုံ တို့သည်လည်း တစ်ဦးချင်း၏ သီးခြားမှည့်ခေါ်ထားသော အမည်များဖြစ်ခြင်းကြောင့် တစ်ဦးဆိုင်နာမ်များ ဖြစ်ကြသည်။)

(ခ) အများဆိုင်နာမ်။ ။အများနှင့်ဆိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အရာဝတ္ထုတို့၏ အမည်ကို အများဆိုင်နာမ် ဟု ခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ မြို့၊ ရွာ၊ အိမ်၊ ကျောင်း၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ လူ၊ တိရစ္ဆာန်။

(၁) မြို့ ဟူသောနာမ်သည် မြို့တစ်မြို့တည်းနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်မဟုတ်၊ ရှိရှိသမျှ မြို့အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မြို့သည် အများဆိုင်နာမ် ဖြစ်သည်။

(၂) ရွာ ဟူသောနာမ်သည် ရွာတစ်ရွာတည်းနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်မဟုတ်၊ ရှိရှိသမျှ ရွာအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ရွာသည်လည်း အများဆိုင်နာမ် ဖြစ်သည်။

(ထိုနည်းအတူ အိမ်၊ ကျောင်း၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ လူ၊ တိရစ္ဆာန် တို့သည်လည်း အများနှင့်ဆိုင်သော အများဆိုင်နာမ်များ ဖြစ်ကြသည်။)

(ဂ) စိတ္တဇနာမ်။ ။ ဒြပ်မရှိ၊ ကိုင်တွယ်စမ်းသပ်၍မရ၊ မြင်လည်းမမြင်နိုင်၊ စိတ်ဖြင့်သာ တွေးတောသိနိုင်သောနာမ်ကို စိတ္တဇနာမ် ဟု ခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ မေတ္တာ၊ စေတနာ၊ ကံ၊ ဉာဏ်၊ ဝီရိယ၊ ဇွဲ၊ သတ္တိ၊ သီလ၊ သမာဓိ၊
ပညာ၊ စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊ အဆို၊ အကောင်း၊ အချစ်၊ အမုန်း။

မေတ္တာ ဟူသောနာမ်သည် အကောင်အထည် ဖြစ်သဏ္ဍာန် အထင်
အရှားမရှိ၊ ကိုင်တွယ်စမ်းသပ်၍လည်း မရနိုင်၊ မျက်စိဖြင့်ကြည့်၍လည်း မမြင်နိုင်၊
သို့ရာတွင် မေတ္တာ၏ သဘောကို စိတ်ဖြင့် တွေးတောသိရှိနိုင်သည်။ ဤသို့
စိတ်ဖြင့်သာ တွေးတောသိနိုင်သောကြောင့် မေတ္တာ သည် စိတ္တဇနာမ် ဖြစ်သည်။
(ထိုနည်းအတူ စေတနာ၊ ကံ၊ ဉာဏ်၊ ဝီရိယ၊ ဇွဲ၊ သတ္တိ အစရှိသော နာမ်တို့
သည်လည်း အကောင်အထည် ဖြစ်သဏ္ဍာန် အထင်အရှားမရှိ၊ ကိုင်တွယ်စမ်းသပ်
၍လည်း မရနိုင်၊ မျက်စိဖြင့်ကြည့်၍လည်း မမြင်နိုင်၊ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့၏
သဘောကို စိတ်ဖြင့် တွေးတောသိရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် စိတ္တဇနာမ်
များဖြစ်ကြသည်။)

(ဃ) အစုပြုနာမ် ။ ။ အစုအပေါင်း၊ အသင်းအဖွဲ့ကို ဖော်ပြသော နာမ်ကို
အစုပြုနာမ် ဟု ခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ လူထု၊ စစ်တပ်၊ အိမ်ထောင်စု၊ ပါတီ၊ အသင်း၊ အစည်းအရုံး၊
ကော်မတီ၊ ကျွဲအုပ်၊ နွားအုပ်။

- (၁) လူထု ဟူသော နာမ်သည် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းကို မဆိုလိုပေ။
လူအများပါဝင်သော အစုအပေါင်းကို ဆိုလိုသည်။
- (၂) စစ်တပ် ဟူသောနာမ်သည် စစ်သားတစ်ယောက်တည်းကို မဆိုလိုပေ။
စစ်သား အများအပြားပါဝင်သော အစုအပေါင်းကို ဆိုလိုသည်။
- (၃) အိမ်ထောင်စု ဟူသောနာမ်သည် မိခင်တစ်ယောက်တည်းကိုသာ
ဆိုလိုသည် မဟုတ်။ မိခင်၊ ဖခင်၊ သားသမီး စသည့် အိမ်သားစုအားလုံးကို
ဆိုလိုသည်။
- (၄) ထို့ကြောင့် လူထု၊ စစ်တပ်၊ အိမ်ထောင်စုတို့သည် အစုပြုနာမ် များ
ဖြစ်ကြသည်။
- (၅) ထိုနည်းအတူ ပါတီ၊ အသင်း၊ အစည်းအရုံး၊ ကော်မတီ ဟူသော
နာမ်တို့သည်လည်း အစုအပေါင်းကိုပြသော အစုပြုနာမ်များ
ဖြစ်ကြသည်။

(၆) ကျွဲအုပ်၊ နွားအုပ် ဟူသောနာမ်များသည်လည်း ကျွဲတစ်ကောင်တည်း၊ နွားတစ်ကောင်တည်းကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်ပေ။ ကျွဲအများ စုပေါင်း ပါဝင်သော အစုအပေါင်းကို ကျွဲအုပ်ဟုခေါ်၍ နွားအများစုပေါင်း ပါဝင်သော အစုအပေါင်းကို နွားအုပ်ဟု ခေါ်သည်။ ဤကဲ့သို့ အစုအပေါင်းနှင့် သက်ဆိုင်သောကြောင့် ကျွဲအုပ်၊ နွားအုပ် တို့သည် အစုပြုနာမ် များ ဖြစ်ကြသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ အောက်ပါဝါကျများရှိ မျဉ်းသားထားသော နာမ်အသီးသီး၏ အမျိုးအမည်ကို ရေးပါ။
  - (က) စလေဦးပူညသည် ထင်ရှားသော စာဆို တစ်ဦးဖြစ်သည်။
  - (ခ) ရောမအင်ပါယာကြီး ပျက်သွားပြီးနောက် မြို့ကြီးများ တိမ်ကောပျောက်ကွယ်ခဲ့၏။
  - (ဂ) ကျောက် အမျိုးအစားကို သုံးမျိုးခွဲထားသည်။
  - (ဃ) မြေစေး သည် ဖိအား ကြောင့် အသွင်ပြောင်းပြီးလျှင် သင်ပုန်းကျောက် ဖြစ်လာသည်။
  - (င) မြန်မာနိုင်ငံ ရှိ ရှမ်းပြည်နယ်ဒေသသည် ကုန်းပြင်မြင့် ဖြစ်သည်။
  - (စ) ရေနံသည် မြေလွှာအတွင်း၌ အောင်းနေသော သဘာဝဒြပ်နှောတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။
  - (ဆ) သရက်မြို့ ဘီလပ်မြေစက်တွင် ဓာတ်ငွေ့ ကို လောင်စာအဖြစ် သုံးသည်။
  - (ဇ) ပန်းပွင့် များသည် ပုံအမျိုးမျိုး၊ အရွယ်အမျိုးမျိုး၊ အရောင် အမျိုးမျိုး ကွဲပြားကြသည်။
  - (ဈ) ကြက်သွန်ဖြူ သည် ဆေးဖက်ဝင်သော အပင်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။
  - (ည) ဗညားဒလသည် ဝန်ကြီးဖြစ်သည့်ပြင် ဗိုလ်မှူးလည်းဖြစ်သည်။
- ၂။ အောက်ပါနာမ်တို့သည် အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ အမျိုးအစား တူရာအလိုက် အစုခွဲပြပါ။
 ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ တောင်ကလပ်၊ မီးတောင်၊ လတ္တီတွဒ်၊ ကျောက်၊ ရာသီဥတု၊ သမုဒ္ဒရာ၊ သမုဒ္ဒရာရေစီးကြောင်း၊ အသင်း၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ အစည်းအရုံး၊ ရေနံမြေ၊ မဟာဗန္ဓုလ၊ ရေနံချောင်း၊ ရေနံမြေ၊ ဓာတ်ငွေ့၊ လေမုန်တိုင်း၊ ဟိုက်ဒြိုဂျင်၊ ဖိအား။

၃။ ပေးထားသော ဝါကျများရှိ မျဉ်းသားထားသော နာမ်များသည် တစ်ဦးဆိုင် နာမ်ဖြစ်လျှင် အမှန်(✓)ပြု၍ မဖြစ်လျှင် အမှား(✗)ပြုပါ။

- (က) မှတ်သုံးရာသီဥတုရရှိရာဒေသများကို အတိအကျ သတ်မှတ်၍ မရနိုင်ပေ။ ( ) ( )
- (ခ) အာရှတိုက်ရှိတိပက်ကုန်းပြင်မြင့်သည် တောင်တန်းများဖြင့် အနားသတ် လျက်ရှိသည်။ ( ) ( )
- (ဂ) ဂျပန်ပြည်တွင် ပန်းအိုးစိုက် ပြုပြင်နည်းများကို မိန်းကလေးများ အထူးတလည် သင်ကြားကြသည်။ ( ) ( )
- (ဃ) ဆားသည် ရေ တွင် ပျော်ဝင်နိုင်သည်။ ( ) ( )
- (င) အောက်စီဂျင်သည် ဟိုက်ဒြိုဂျင်နှင့် ပေါင်းစပ်လျက် ရေထဲ၌ ပါဝင်သည်။ ( ) ( )
- (စ) မိုးဗြဲရေကာတာ သည် ကယားပြည်နယ်တွင် ရှိသည်။ ( ) ( )
- (ဆ) ကျွန်ုပ်တို့သည် တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးအပေါ်တွင် သစ္စာရှိကြရမည်။ ( ) ( )
- (ဇ) အပင်များသည် သင့်လျော်သော ရေမြေ ရာသီဥတုကို မရလျှင် ကောင်းစွာ မဖြစ်ထွန်းချေ။ ( ) ( )
- (ဈ) တိရစ္ဆာန်တို့တွင် သဘာဝရန်သူရှိသော်လည်း ငင်းတို့၏ မျိုးရိုး မတိမ်ကောစေရန် ကာကွယ်သော နည်းများရှိသည်။ ( ) ( )

၄။ ပေးထားသောဝါကျများရှိ မျဉ်းသားထားသော နာမ်များသည် အမှားဆိုင်နာမ်ဖြစ်လျှင် အမှန်(✓)ပြု၍ မှားလျှင် အမှား(✗)ပြုပါ။

- (က) ကျွန်းသည် မှတ်သုံးသစ်တော၌ ပေါက်သည်။ ( ) ( )
- (ခ) မှန်တိုင်းများကြောင့် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် အသေအပျောက် များခဲ့ပါသည်။ ( ) ( )
- (ဂ) တပ်မတော်သည် ပြည်သူ့အတွက်ဖြစ်သည်။ ( ) ( )
- (ဃ) လေဖိအားကို တိုင်းတာ၍ မိုးလေဝသအခြေအနေကို ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ ( ) ( )
- (င) အပူနှင့် အလင်းစွမ်းအင်သည် လူ့ တိရစ္ဆာန်နှင့်အပင်များ အသက်ရှင် ရေးအတွက် အရေးအကြီးဆုံးသော စွမ်းအင် ဖြစ်သည်။ ( ) ( )

၅။ ပေးထားသောဝါကျများရှိ မျဉ်းသားထားသော နာမ်များသည် စိတ္တဇနာမ်များဖြစ်လျှင် အမှန် (✓) ပြု၍ မဖြစ်လျှင် အမှား (X) ပြပါ။

- (က) ထင်း၊ ရေနံဆီ၊ မီးသွေးတို့ မီးလောင်ခြင်းမှ ရရှိသော အပူစွမ်းအင်ကို ထမင်းဟင်းချက်ပြုတ်ရာ၌ အသုံးပြုရသည်။ ( ) ( )
- (ခ) လေဖိအားနည်းရာ အရပ်များသို့ ပတ်ဝန်းကျင်မှ လေများဝင်ရောက် တိုက်ခတ်သည်။ ( ) ( )
- (ဂ) ပန်းမျိုးစပ်ခြင်းသည် လူတို့၏ အကူအညီဖြင့် ဝတ်မှုန်ကူးခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။ ( ) ( )
- (ဃ) ဟိုက်ဒြိုဂျင်ဓာတ်မှာ အရောင်၊ အနံ့၊ အရသာ မရှိချေ။ ( ) ( )
- (င) ကြိုးစားခြင်းသည် အောင်မြင်ခြင်း၏ လမ်းစဖြစ်သည်။ ( ) ( )

၆။ ပေးထားသော ဝါကျများရှိ အစုပြနာမ်များကို မျဉ်းသားပြပါ။

- (က) ဦးမြသည် အသင်းကို စတင်တည်ထောင်သူဖြစ်သည်။
- (ခ) အဖွဲ့ဝင် ငါးဦးပါဝင်သော အလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီကို ယနေ့ဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။
- (ဂ) တပ်မတော်သည် နိုင်ငံတော်၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်တို့ကို ကာကွယ်ပေးသည်။
- (ဃ) ကျွန်တော်တို့အတန်းတွင် မြန်မာသဒ္ဒါကို သင်ကြားလျက်ရှိပါသည်။
- (င) နွေရာသီကျောင်းပိတ်လျှင် ကျွန်တော်တို့မိသားစု ဘုရားဖူးသွားကြပါမည်။

၇။ ကွက်လပ်အသီးသီး၌ သက်ဆိုင်ရာနာမ်အမျိုးအမည်ကို ဖြည့်ပါ။

- (က) တစ်ဦး၊ တစ်ယောက်၊ တစ်ခုအတွက် သီးခြားမှည့်ခေါ်ထားသော အမည်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ခ) အများနှင့်ဆိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အရာဝတ္ထုတို့၏ အမည်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ဂ) ဒြပ်မရှိ၊ ကိုင်တွယ်စမ်းသပ်၍မရ၊ မြင်လည်းမမြင်နိုင်၊ စိတ်ဖြင့်သာ တွေးတောသိနိုင်သော နာမ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ဃ) အစုအပေါင်း၊ အသင်းအဖွဲ့ကို ဖော်ပြသောနာမ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။

နာမ်စား

နာမ်စား

၉။ နာမ်၏အစား သုံးသောပုဒ်ကို နာမ်စား ဟု ခေါ်သည်။
သာဓက။ ။ ငါ၊ ကျွန်တော်၊ ကျွန်မ၊ ကျွန်ုပ်၊ ကျုပ်၊ သင်၊ မင်း၊ ခင်ဗျား၊ ရှင်၊ နင်၊
ညည်း၊ သူ၊ သင်း၊ ဤ၊ သည်၊ ထို၊ ၎င်း၊ အဘယ်၊ ဘယ်၊ အချို့၊
အားလုံး။

၁၀။ နာမ်စား (၄) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -
(က) ပုဂ္ဂလနာမ်စား
(ခ) အညွှန်းနာမ်စား
(ဂ) အမေးနာမ်စား
(ဃ) သင်္ချာနာမ်စား တို့ ဖြစ်ကြသည်။
(အဆိုပါ နာမ်စား (၄) မျိုးအနက် အညွှန်းနာမ်စားနှင့် အမေးနာမ်စားတို့ကို အတွဲ (၁)၊
အခန်း (၄) ၌လည်းကောင်း၊ သင်္ချာနာမ်စားကို အတွဲ (၂)၊ အခန်း (၅) ၌လည်းကောင်း
ဖော်ပြမည်။ ဤအတွဲ (၁)၊ အခန်း (၃) ၌မူ ပုဂ္ဂလနာမ်စားကိုသာ ဖော်ပြမည်။)

၁၁။ ပုဂ္ဂလနာမ်စား။ ။ပုဂ္ဂိုလ်၏အစားသုံးသော နာမ်စားကို ပုဂ္ဂလနာမ်စား ဟု ခေါ်သည်။
ပုဂ္ဂလနာမ်စား (၃) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -
(က) ပြောသူနာမ်စား
(ခ) ကြားနာသူနာမ်စား
(ဂ) အပြောခံနာမ်စား တို့ ဖြစ်ကြသည်။

၁၂။ (က) ပြောသူနာမ်စား
(၁) ပြောသူနာမ်၏အစားသုံးသော ပုဒ်ကို ပြောသူနာမ်စား ဟု ခေါ်သည်။
သာဓက။ ။ ငါ၊ ကျွန်တော်၊ ကျွန်မ၊ ကျွန်ုပ်၊ ကျုပ်၊ ကိုယ်၊ တပည့်တော်၊
တပည့်တော်မ။
“ ငါ ဂုဏ်ထူးရအောင် ကြိုးစားမယ်” ဟု မောင်မောင် ပြောသည်။
(- ဤဝါကျ၌ ငါသည် မောင်မောင် ဟူသော နာမ်၏အစားသုံးသော
နာမ်စားဖြစ်သည်။ မောင်မောင်သည် ပြောသူနာမ်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ငါသည်
ပြောသူနာမ်စား ဖြစ်သည်။

- ထိုနည်းအတူ ကျွန်တော်၊ ကျွန်ုပ်၊ ကျုပ်၊ ကိုယ်၊ တပည့်တော်၊ တပည့်တော်မ တို့သည် ပြောသူနာမ်၏အစားသုံးသော ပြောသူနာမ်စားများ ဖြစ်ကြသည်။)

(၂) ပြောသူနှင့် ကြားနာသူတို့၏ အသက်အရွယ်၊ အဆင့်အတန်း၊ ခင်မင်ရင်းနှီးမှု စသည့် အခြေအနေတို့ကိုလိုက်၍ ပြောသူနာမ်စား အမျိုးမျိုးကွဲပြားသည်။
သာဓက။ ။

- (ကက) “ငါတို့ ရုပ်ရှင်သွားကြည့်ရအောင် ” ဟု ခင်ခင်က ပြောသည်။
- (ခခ) “ကျွန်တော် ကြီးလာလျှင် ဆရာဝန်ကြီး လုပ်မည် ” ဟု မောင်ရေခဲက ပြောသည်။
- (ဂဂ) “ကျွန်မ ကြီးလာလျှင် ကျောင်းဆရာမကြီး လုပ်မည် ” ဟု မပိုင်းက ပြောသည်။
- (ဃဃ) “ဤအမှုကို ကျွန်ုပ် စီရင်ချက်ချမည် ” ဟု တရားသူကြီးက ပြောသည်။
- (ငင) “ကျုပ်တို့ရွာကို လာလည်ပါအံ့ ” ဟု မကျည်းတန်က ဖိတ်ခေါ်သည်။
- (စစ) “ကိုယ် နက်ဖြန် မောင်ရင်တို့အိမ်ကို လာခဲ့အံ့မယ် ” ဟု ဖိုးအေးက ပြောသည်။
- (ဆဆ) “တပည့်တော် ပြန်ပါရစေအံ့ဘုရား ” ဟု ဆရာတော်အား ဒကာကြီး ဦးတင်က ခွင့်ပန်သည်။
- (ဇဇ) “တပည့်တော်မ၏ အိမ်ကို မနက်ဖြန် အရုဏ်ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရန် ကြွပါဘုရား ” ဟု ဒကာမကြီး ဒေါ်မေက လျှောက်သည်။

(ခ) ကြားနာသူနာမ်စား

(၁) ကြားနာသူနာမ်၏အစားသုံးသောပုဒ်ကို ကြားနာသူနာမ်စားဟု ခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ မင်း၊ ခင်ဗျား၊ ရှင်၊ နင်၊ သင်၊ ညည်း။

- ပြောသူသည် ကြားနာသူကို တိုက်ရိုက် ရည်ညွှန်းပြောသောအခါ ကြားနာသူ၏ အမည်ကို သုံးမည့်အစား နာမ်စားကိုသုံး၍ ပြောသည်။ ထိုနာမ်စားသည် ကြားနာသူ၏ အမည်အစားသုံးသောကြောင့် ကြားနာသူနာမ်စားဖြစ်သည်။

“ မင်းကို အထူးအဆန်းတစ်ခု ပြောရအံ့မယ် ” ဟု မောင်ဇော်ကို မောင်ရေခဲက ပြောသည်။

(- ဤဝါကျ၌ မောင်ဇော်သည် ကြားနာသူနာမ် ဖြစ်သည်။ မင်းသည် မောင်ဇော် ဟူသော ကြားနာသူနာမ်၏ အစားသုံးသော နာမ်စားဖြစ် သည်။ ထို့ကြောင့် မင်းသည် ကြားနာသူနာမ်စား ဖြစ်သည်။

- ထိုနည်းအတူ ခင်ဗျား၊ ရှင်၊ နင်၊ သင်၊ ညည်း တို့သည်လည်း ကြားနာသူနာမ်၏ အစားသုံးသော ကြားနာသူနာမ်စားများ ဖြစ်ကြ သည်။)

(၂) ပြောသူနှင့်ကြားနာသူတို့၏ အသက်အရွယ်၊ အဆင့်အတန်း၊ ခင်မင် ရင်းနှီးမှုစသည်အခြေအနေတို့ကိုလိုက်၍ ကြားနာသူနာမ်စား အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသည်။

သာဓက။ ။

(ကက) “ ခင်ဗျား အတွေးအခေါ် အလွန်ကောင်းပါပေသည် ” ဟု ဦးဖြူကို ဦးဘထွန်းက ချီးမွမ်းသည်။

(ခခ) “ ရှင် ပြန်လာသည်အထိ စောင့်နေပါမည် ” ဟု မဖြူက မောင်နီကို ပြောသည်။

(ဂဂ) “ နင် ကျောင်းမှန်မှန် တက်ဖို့ကောင်းသည် ” ဟု မဝိုင်းက မောင်ရေခဲကို သတိပေးသည်။

(ဃဃ) “ သင်၏ ကျေးဇူးကို မမေ့ပါ ” ဟု ကြွက်ကလေးက ခြင်္သေ့မင်း ကို ပြောသည်။

(ငင) “ ညည်း ကို မတွေ့ရသည်မှာ ကြာပြီ ” ဟု မစံပယ်က မနီကို ပြောသည်။

(ဂ) အပြောခံနာမ်စား

(၁) အပြောခံနာမ်စား၏အစားသုံးသောပုဒ်ကို အပြောခံနာမ်စား ဟု ခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ သူ၊ သင်း၊ ယင်း၊ ၎င်း။

ပြောသူနှင့်ကြားနာသူတို့၏ အကြား၌ အပြောခံပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦး ရှိတတ်သည်။ ထိုအပြောခံပုဂ္ဂိုလ်သည် အပြောခံနာမ် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အပြောခံနာမ်၏ အစားသုံးသော နာမ်စားသည် အပြောခံနာမ်စား ဖြစ်သည်။

“ မောင်ဇော်ကို မနေ့က မတွေ့ဘူး။ သူ နေမကောင်းဘူး ထင်ပါရဲ့ ” ဟု မောင်ရေခဲကို မဝိုင်းက ပြောသည်။

၇
(၆
(၆
(၆
(၆
(၆
၂။

(ဤဝါကျ၌ ပြောသူသည် မဝိုင်းဖြစ်၍ ကြားနာသူသည် မောင်ရေခဲ ဖြစ်သည်။ မဝိုင်းနှင့် မောင်ရေခဲတို့သည် မောင်ဇော်၏ အကြောင်းကို ပြောနေခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် မောင်ဇော် သည် အပြောခံနာမ် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သူ သည် အပြောခံနာမ် မောင်ဇော်၏ အစားသုံးသော အပြောခံနာမ်စား ဖြစ်သည်။)

(၂) ထိုနည်းအတူ သင်း၊ ယင်း၊ ၎င်းတို့သည်လည်း အပြောခံနာမ်၏ အစားသုံးသော အပြောခံနာမ်စားများ ဖြစ်ကြသည်။
သာဓက။ ။

(ကက) မောင်ညိုသည် အလွန်မိုက်ရိုင်းသည်။
သင်းကို သတိထားဟု မောင်အေးအား ဒေါ်မြက ပြောသည်။

(ခခ) မြမြသည် သူတစ်ပါးကို ကူညီလေ့ရှိသည်။
၎င်းကို လူတိုင်းက ခင်မင်ကြသည်။

(ဂဂ) မောင်ရွှေသည် ဖျားနေသည်။
ယင်းကို ဆရာဝန်က ဆေးထိုးပေးသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

ကွက်လပ်များကို ပြည့်ပါ။

- (က) နာမ်၏အစားသုံးသော ပုဒ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
  - (ခ) ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစားသုံးသော ပုဒ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
  - (ဂ) ပြောသူနာမ်၏ အစားသုံးသော ပုဒ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
  - (ဃ) ကြားနာသူနာမ်၏ အစားသုံးသော ပုဒ်ကို----- ဟု ခေါ်သည်။
  - (င) အပြောခံနာမ်၏ အစားသုံးသော ပုဒ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- ၂။ ပေးထားသော နာမ်စားတို့သည် မည်သည့်နာမ်စားများ ဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြပါ။

(က) ဝါ	(စ) တပည့်တော်
(ခ) ကျွန်	(ဆ) ခင်ဗျား
(ဂ) ရှင်	(ဇ) သင်း
(ဃ) သူ	(ဈ) ကျွန်တော်
(င) မင်း	

- (ဂ) ရှင်တို့ ရုပ်ရှင်သွားရအောင် " ဟု ရွှေစင်က မောင်သောင်းဒန်ကို ပြောသည်။
- (ဃ) ကျွန်တော်၏ မောင်လေးသည် အလွန်စာကြိုးစားသူဖြစ်ပါသည်။
ကျွန်ုပ်သည် လူကြီးမိဘစကားကို နားထောင်သူလည်း ဖြစ်ပါသည်" ဟု မိနိုင်းက ပြောသည်။
- (င) "ရှင်တို့ရွာမှာ အိမ်ခြေ ဘယ်လောက်ရှိသလဲ" ဟု တကြီးဖြိုးက ဖိုးသာအောင်ကို မေးသည်။
- (စ) " ညည်း ကို ငါ လာတွေ့အုံးမယ် " ဟု အေးအေးက သင်းသင်းကို ပြောသည်။
- (ဆ) " မင်းတို့ စာမေးပွဲအောင်ချင်ရင် စာကြိုးစားကြ " ဟု ဆရာကြီးက ကျောင်းသားများကို ဆုံးမသည်။
- (ဇ) သင်း သည် မိဘစကားကို နားမထောင်သော သားမိုက် ဖြစ်ချေပြီ။
- (ဈ) သင်း ကိုတော့ ဆုံးမရအုံးမယ်" ဟု ဆရာကြီးက ပြောသည်။

၇၂
၇၃
၇၄
၇၅
၇၆
၇၇
၇၈
၇၉
၈၀
၈၁
၈၂
၈၃
၈၄
၈၅
၈၆
၈၇
၈၈
၈၉
၉၀
၉၁
၉၂
၉၃
၉၄
၉၅
၉၆
၉၇
၉၈
၉၉
၁၀၀

ကြိယာ

ကြိယာ

၁၃။ ပြုခြင်းကိုဖြစ်စေ၊ ဖြစ်ခြင်းကိုဖြစ်စေ၊ ရှိခြင်းကိုဖြစ်စေ ဖော်ပြသော ပုဒ်ကို ကြိယာ ဟု ခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ ပြေး၊ ရိုက်၊ ခွဲ၊ ချက်၊ ကွဲ၊ ကျက်၊ က၊ စား၊ ကစား၊ ဆင်း၊ ဆင်းရဲ၊ သနား၊ ကဲ့ရဲ့၊ ရိုသေ။

၁၄။ ကြိယာကို -

(က) အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ (၃) မျိုး

(ခ) ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ (၃) မျိုးခွဲသည်။

(အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ ကြိယာ (၃) မျိုး အကြောင်းကို အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၂) ၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ဤအတွဲ (၁)၊ အခန်း (၃) ၌ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ ကြိယာ (၃) မျိုး အကြောင်းကို ဖော်ပြမည်။)

၁၅။ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ ကြိယာ (၃) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

(က) ပင်ကိုကြိယာ

(ခ) ဂုဏ်ရည်ပြကြိယာ

(ဂ) ပေါင်းစပ်ကြိယာ တို့ ဖြစ်ကြသည်။

၁၆။ ပင်ကိုကြိယာ။ ။ မြန်မာသဒ္ဒါနည်းဖြင့် ခွဲစိတ်၍လည်းမရ၊ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားခြင်းလည်းမဟုတ်၊ မူလအတိုင်းဖြစ်သော ပြုခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ရှိခြင်းကိုပြသော ကြိယာကို ပင်ကိုကြိယာ ဟု ခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ က၊ စား၊ ကစား၊ ဆင်း၊ သနား၊ ကဲ့ရဲ့၊ ရိုသေ၊ ရှိ၊ ဖြစ်။

(က) စကားလုံးတစ်လုံး၊ သို့မဟုတ် ပုဒ်တစ်ခုကို ခွဲစိတ်လိုက်လျှင် ထိုစကားလုံး၏ မူလအနက် အဓိပ္ပာယ် ပျက်သွားသည်ကို “ခွဲစိတ်၍မရ”ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

- (ခ) စား၊ ဆင်း၊ ရှိ၊ ဖြစ် အစရှိသည်တို့သည် ခွဲစိတ်၍လည်းမရ၊ ပေါင်းစပ် ဖွဲ့စည်းထားခြင်းလည်း မဟုတ်သော ပင်ကိုကြိယာ များဖြစ်ကြသည်။
- (ဂ) ကစား ဟူသော ကြိယာသည်လည်း ခွဲစိတ်၍မရသော၊ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်း ထားခြင်းလည်း မဟုတ်သော ပင်ကိုကြိယာ ဖြစ်သည်။ ကစား ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်တစ်ခုမှာ “ကျည်းသား၊ ခုံညင်းဒိုး၊ ဘောလုံး စသည်တို့ဖြင့် ကိုယ်လက် လှုပ်ရှား မြူးတူးပျော်ပါးသည်” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။
- (ဃ) ကစား ကိုခွဲစိတ်လိုက်လျှင် က နှင့် စား ဟူသော အစိတ်အပိုင်းနှစ်ခုကို ရမည်။ သို့ရာတွင် က သည်လည်းကောင်း၊ စား သည်လည်းကောင်း ကစား၏ဆိုလိုရင်း အနက်ကိုမပေးနိုင်ချေ။ ခွဲစိတ်ခြင်းဖြင့် မူလအဓိပ္ပာယ်မှာ ပျက်သွားသည်။ ထို့ကြောင့် ကစား သည် ခွဲစိတ်၍မရသော ပင်ကိုကြိယာ ဖြစ်သည်။
- (င) ထို့ပြင် ကွာခြား၊ ခုတ်ထစ်၊ ရောင်းဝယ်၊ စွန့်ကြဲ စသည်တို့ကဲ့သို့ ပုဒ်အချင်းချင်း ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားသည့် ပေါင်းစပ်ပုဒ်လည်း မဟုတ်သောကြောင့် ကစားသည် ပင်ကိုကြိယာဖြစ်သည်။
(ထိုနည်းအတူ သနား၊ ကဲ့ရဲ့၊ ရိုသေ တို့သည်လည်း ခွဲစိတ်၍လည်းမရ၊ ပေါင်းစပ် ဖွဲ့စည်းထားခြင်းလည်းမဟုတ်သော ပင်ကိုကြိယာ များ ဖြစ်ကြသည်။)

၁၇။ ဂုဏ်ရည်ပြကြိယာ။ ။ဂုဏ်အရည်အချင်းပြပုဒ်များ၏နောက်၌ ကြိယာဝိဘတ်ကို ဆက်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်လာသော ကြိယာကို ဂုဏ်ရည်ပြကြိယာ ဟုခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ ဂုဏ်အရည်အချင်းပြပုဒ် + ကြိယာဝိဘတ် = ဂုဏ်ရည်ပြကြိယာ

ပျင်း	+	၏	=	ပျင်း၏
ခို	+	သည်	=	ခိုသည်
လှ	+	သည်	=	လှသည်
မတ်စောက်	+	၏	=	မတ်စောက်၏
သာယာ	+	သည်	=	သာယာသည်

(ပျင်း၊ ခို၊ လှ၊ မတ်စောက်၊ သာယာတို့သည် ဂုဏ်အရည်အချင်း ပြပုဒ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ နောက်၌ ကြိယာဝိဘတ်များဖြစ်သော သည်၊ ၏ တို့ကို

ဆက်လိုက်သောအခါ ပျင်းသည်/၏၊ ချိုသည်/၏၊ လှသည်/၏၊ ဖတ်စောက်သည်/၏၊ သာယာသည်/၏ စသော ဂုဏ်ရည်ပြု ကြိယာများ ဖြစ်လာကြသည်။)

ဂုဏ်ရည်ပြုကြိယာအချို့

ဂုဏ်အရည်အချင်းပြုပုဒ်	+	ကြိယာဝိဘတ်	=	ဂုဏ်ရည်ပြုကြိယာ
ပူ	+	သည်/၏	=	ပူသည် ပူ၏
အေး	+	သည် / ၏	=	အေးသည် အေး၏
နီ	+	သည် / ၏	=	နီသည် နီ၏
ထင်ရှား	+	သည် / ၏	=	ထင်ရှားသည် ထင်ရှား၏
လှပ	+	သည် / ၏	=	လှပသည် လှပ၏
ဝမ်းလန်း	+	သည် / ၏	=	ဝမ်းလန်းသည် ဝမ်းလန်း၏
ခမ်းနား	+	သည် / ၏	=	ခမ်းနားသည် ခမ်းနား၏
ချွန်ထက်	+	သည် / ၏	=	ချွန်ထက်သည် ချွန်ထက်၏
မှောင်မိုက်	+	သည် / ၏	=	မှောင်မိုက်သည် မှောင်မိုက်၏
ရဲရင့်	+	သည် / ၏	=	ရဲရင့်သည် ရဲရင့်၏

၁၈။ ပေါင်းစပ်ကြိယာ။ ။ပုဒ်တို့ကို ပေါင်းစပ်ပြီးနောက် ကြိယာဝိဘတ် ဆက်ထားသောကြိယာကို ပေါင်းစပ်ကြိယာ ဟု ခေါ်သည်။

- သာဓက။ ။ စားသောက်သည် / ၏
 ခုတ်ထစ်သည် / ၏
 ဆေးခြယ်သည် / ၏
 ရေကူးသည် / ၏
 ကောင်းမြတ်သည် / ၏
 ကြီးကျယ်သည် / ၏
 စိတ်တိုသည် / ၏
 အားငယ်သည် / ၏

၁၉။ ဤသို့ ပေါင်းစပ်ရာတွင် ပေါင်းစပ်ပါဝင်သော စာစုတို့ကိုလိုက်၍ အောက်ပါအတိုင်း ခွဲခြားလေ့လာနိုင်သည်။

- (က) ကြိယာ + ကြိယာ
 (ခ) နာမ် + ကြိယာ
 (ဂ) နာမဝိသေသန + နာမဝိသေသန
 (ဃ) နာမဝိသေသန + ကြိယာ

၂၀။ (က) ကြိယာ + ကြိယာ။ ။ကြိယာပုဒ်တစ်ခုနှင့် အခြားကြိယာပုဒ်တစ်ခုတို့ကို ပေါင်းစပ်ပြီးနောက် ကြိယာဝိဘတ်ဆက်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်ကြိယာ ဖြစ်လာသည်။

သာဓက။ ။

$$\begin{aligned} \text{ကြိယာ} + \text{ကြိယာ} + \text{ကြိယာဝိဘတ်} &= \text{ပေါင်းစပ်ကြိယာ} \\ \text{ပြော} + \text{ဆို} + \text{သည် / ၏} &= \text{ပြောဆိုသည်} \\ &= \text{ပြောဆို၏} \\ \text{ခုတ်} + \text{ထစ်} + \text{သည် / ၏} &= \text{ခုတ်ထစ်သည်} \\ &= \text{ခုတ်ထစ်၏} \end{aligned}$$

စား + သောက်+ သည် / ၏ = စားသောက်သည်
စားသောက်၏

ရောင်း + ဝယ် + သည် / ၏ = ရောင်းဝယ်သည်
ရောင်းဝယ်၏

ဟော + ပြော + သည် / ၏ = ဟောပြောသည်
ဟောပြော၏

(ခ) နာမ် + ကြိယာ။ ။နာမ်ပုဒ်တစ်ခုနှင့် ကြိယာပုဒ်တစ်ခုကို ပေါင်းစပ်ပြီးနောက် ကြိယာဝိဘတ်ဆက်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်ကြိယာ ဖြစ်လာသည်။

သာဓက။ ။

နာမ် + ကြိယာ + ကြိယာဝိဘတ် = ပေါင်းစပ်ကြိယာ

ဆေး + ခြယ် + သည် / ၏ = ဆေးခြယ်သည်
ဆေးခြယ်၏

ကျောက် + ထိုး + သည် / ၏ = ကျောက်ထိုးသည်
ကျောက်ထိုး၏

ရေ + ကူး + သည် / ၏ = ရေကူးသည်
ရေကူး၏

အပြစ် + ပေး + သည် / ၏ = အပြစ်ပေးသည်
အပြစ်ပေး၏

(ဂ) နာမဝိသေသန+ နာမဝိသေသန။ ။ နာမဝိသေသနပုဒ်တစ်ခုနှင့် အခြား နာမဝိသေသနပုဒ်တစ်ခုကို ပေါင်းစပ်ပြီးနောက် ကြိယာဝိဘတ်ဆက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်ကြိယာ ဖြစ်လာသည်။

သာဓက။ ။

နာမဝိသေသန + နာမဝိသေသန + ကြိယာဝိဘတ် = ပေါင်းစပ်ကြိယာ

ကောင်း + မြတ် + သည် / ၏ = ကောင်းမြတ်သည်
ကောင်းမြတ်၏

- လျင် + မြန် + သည် / ၏ = လျင်မြန်သည်
လျင်မြန်၏
- ကြီး + ကျယ် + သည် / ၏ = ကြီးကျယ်သည်
ကြီးကျယ်၏
- ဆိုး + ယုတ် + သည် / ၏ = ဆိုးယုတ်သည်
ဆိုးယုတ်၏
- မည်း + မှောင် + သည် / ၏ = မည်းမှောင်သည်
မည်းမှောင်၏

(ဃ) နာမဝိသေသန + ကြိယာ။ ။ နာမဝိသေသနပုဒ်တစ်ခုနှင့် ကြိယာပုဒ်တစ်ခုကို ပေါင်းစပ်ပြီးနောက် ကြိယာဝိဘတ်ဆက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်ကြိယာ ဖြစ်လာသည်။
သာကေ။ ။

- နာမဝိသေသန + ကြိယာ + ကြိယာဝိဘတ် = ပေါင်းစပ်ကြိယာ
- နိမ့် + ကျ + သည် / ၏ = နိမ့်ကျသည် / နိမ့်ကျ၏
- မြင့် + တက် + သည် / ၏ = မြင့်တက်သည် / မြင့်တက်၏

လေ့ကျင့်ခန်း

ပေးထားသော ဝါကျများရှိ မျဉ်းသားထားသော ကြိယာတို့သည် အနက် အဓိပ္ပာယ်အရ မည်သည့် ကြိယာဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြပါ။

- (က) နေသည် ချစ်ချစ်တောက် ပူ သည်။
- (ခ) ဦးဖြိုးသာသည် ဆင်းရဲ သော်လည်း စိတ် ချမ်းသာ သည်။
- (ဂ) လ သာ သည်။
- (ဃ) ဥဩငှက်တွန်သံသည် သာယာ ၏။
- (င) မောင်ကျော်သည် ဆရာမိဘကို ရှိသေ သည်။
- (စ) ကစားချိန်၌ ကစား၍ စာဖတ်ချိန်၌ စာဖတ်ပါ။
- (ဆ) ဤအဆောက်အအုံသည် အလွန် ခမ်းနား သည်။
- (ဇ) အမေသည် သားငယ်ကို ပွေ့ပိုက် ထားသည်။

(၈၂) ကျွန်တော့် မမက ဈေးသွား ၍ မေမေက ထမင်းချက် ပါသည်။

(၈၃) မောင်မောင်၏ မိဘများသည် ပစ္စည်းဥစ္စာ ပြည့်စုံ ကြသည်။

၂။ အောက်ပါကြိယာများကို ဖွဲ့စည်းပုံအရ အမျိုးအစားခွဲပြီး အမျိုးတူရာ အလိုက် အစုခွဲပြပါ။
လွတ်လပ် (သည်)၊ နီ (သည်)၊ ပြိုင် (သည်)၊ ခမ်းနား (သည်)၊ ဖျတ်ဖျတ် (သည်)၊ ညီညွတ် (သည်)၊ ကျော်စော (သည်)၊ ဟောပြော (သည်)၊ စုပေါင်း (သည်)၊ ဆန်းကြယ် (သည်)၊ ရေကူး (သည်)၊ လျင်မြန် (သည်)၊ စိတ်တို (သည်)၊ ပြောဆို (သည်)၊ ရောင်းဝယ် (သည်)၊ ပြုပြင် (သည်)၊ ကြည့်ရှု (သည်)၊ နှေး (သည်)။

၃။ ပေးထားသော ပေါင်းစပ်ကြိယာများ၌ ပါဝင်သည့် ဝါစင်တို့ကို ဖော်ပြပါ။
လွဲချော်၊ လောဘကြီး၊ ကြီးကျယ်၊ နိမ့်မြင့်၊ လုံးထွေး၊ ပျော်ရွှင်၊ ပေါင်းစပ်၊ ခေါ်တွင်၊ စိမ်းလန်း၊ နိမ့်ကျ။

နမူနာ။ ။ စိုက်ပျိုး = စိုက် (ကြိယာ) + ပျိုး (ကြိယာ)

၄။ ကွက်လပ်များ၌ သက်ဆိုင်ရာ ကြိယာအမည်တို့ကို ဖြည့်ပါ။

- (က) ပြုခြင်းကိုဖြစ်စေ၊ ဖြစ်ခြင်းကိုဖြစ်စေ၊ ရှိခြင်းကိုဖြစ်စေ ပြသောပုဒ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ခ) မြန်မာသဒ္ဒါနည်းဖြင့် ခွဲစိတ်၍လည်းမရ၊ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားခြင်းလည်း မဟုတ်၊ နဂို မူလအတိုင်းဖြစ်သော ပြုခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ရှိခြင်းကို ပြသော ကြိယာကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ဂ) ဂုဏ်အရည်အချင်းပြပုဒ်များ၏ နောက်၌ ကြိယာဝိဘတ်ကို ဆက်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်လာသော ကြိယာကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ဃ) ပုဒ်တို့ကို ပေါင်းစပ်ပြီးနောက် ကြိယာဝိဘတ်ဆက်ထားသော ကြိယာကို ----- ဟု ခေါ်သည်။

နာမဝိသေသန

နာမဝိသေသန

၂၁။ နာမ်ကို အထူးပြုသော ပုဒ်ကို နာမဝိသေသန ဟု ခေါ်သည်။
သာဓက။ ။ ကောင်းသော၊ ဆိုးသော၊ ရိုင်းသော၊ လိမ္မာသော၊ ကောင်းမြတ်သော၊
သန့်ရှင်းသော၊ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သော။

၂၂။ နာမဝိသေသနတို့ကို -

- (က) အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ (၄) မျိုး
- (ခ) ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ (၂) မျိုး ခွဲသည်။

၂၃။ အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ နာမဝိသေသန။ ။ နာမဝိသေသနသည် အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ (၄) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (က) ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသန
- (ခ) အညွှန်းနာမဝိသေသန
- (ဂ) သင်္ချာနာမဝိသေသန
- (ဃ) အမေးနာမဝိသေသန တို့ ဖြစ်ကြသည်။

(ထိုနာမဝိသေသန (၄) မျိုးအကြောင်းကို အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၂) ၌ အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ဤအတွဲ (၁)၊ အခန်း (၃) ၌မူ ဖော်ပြပါ နာမဝိသေသန (၄) မျိုး အနက်မှ ဂုဏ်ရည်ပြ နာမဝိသေသနအကြောင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ နာမဝိသေသန (၂) မျိုး အကြောင်းကို အကျယ်ဖော်ပြမည်။)

၂၄။ ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသန။ ။ နာမ်၏ ဂုဏ်အရည်အချင်းကို ပြ၍ ယင်းနာမ်ကို အထူးပြုသည့် ပုဒ်ကို ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသန ဟုခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ မွန်မြတ်သော၊ စည်ကားသည့်၊ ထူးချွန်မည့်၊ (ခွေး) လိမ္မာ။

- (က) သွေးလှူခြင်းသည် မွန်မြတ်သော ဒါန ဖြစ်သည်။
ဤဝါကျ၌ မွန်မြတ်သော သည် မွန်မြတ် ဟူသော ဂုဏ်အရည်အချင်း ပြပုဒ် နောက်က သော ပစ္စည်းကိုဆက်၍ ဒါန ဟူသော နာမ်၏ ဂုဏ်အရည် အချင်းကို ပြသည့် ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသန ဖြစ်သည်။

(ခ) ရန်ကုန်မြို့သည် လူနေ စည်ကားသည့် မြို့တော် ဖြစ်သည်။

ဤဝါကျ၌ စည်ကားသည့် သည် စည်ကား ဟူသော ဂုဏ် အရည် အချင်းပြပုဒ် နောက်က သည့် ပစ္စည်းကိုဆက်၍ မြို့တော် ဟူသော နာမ်၏ ဂုဏ်အရည်အချင်းကိုပြသည့် ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသန ဖြစ်သည်။

(ဂ) မစံပယ်သည် ထူးချွန်မည် ကျောင်းသူ တစ်ဦးဖြစ်သည်။

ဤဝါကျ၌ ထူးချွန်မည် သည် ထူးချွန် ဟူသော ဂုဏ်အရည် အချင်းပြပုဒ် နောက်က မည် ပစ္စည်းကိုဆက်၍ ကျောင်းသူ ဟူသော နာမ်၏ ဂုဏ်အရည် အချင်းကိုပြသည့် ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသန ဖြစ်သည်။

(ဃ) အောင်နက်သည် ခွေးလိမ္မာ ဖြစ်သည်။

ဤဝါကျ၌ လိမ္မာ ဟူသော ဂုဏ်အရည်အချင်းပြပုဒ်သည် ခွေး ဟူသော နာမ်၏ အရည်အချင်းကိုပြ၍ ယင်း ခွေး ကို အထူးပြုသည့် ဂုဏ်ရည်ပြ နာမဝိသေသန ဖြစ်သည်။

၂၅။ ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသနတို့သည် နာမ်ကို အထူးပြုရာ၌ နည်း (၂) နည်းဖြင့် အထူးပြုလေ့ရှိ သည်။ ၎င်းတို့မှာ -

(က) သော၊ သည့်၊ မည့် ပစ္စည်းတို့ကို ဂုဏ်ရည်ပြပုဒ်နောက်က ဆက်၍ နောက်က နာမ်ပုဒ် ကို အထူးပြုခြင်း၊

(ခ) နာမ်ပုဒ်နှင့် တိုက်ရိုက် ပေါင်းစပ်၍ ရှေ့က နာမ်ပုဒ်ကို အထူးပြုခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

၂၆။ (က) ပစ္စည်းဆက်၍ နောက်က နာမ်ပုဒ်ကို အထူးပြုပုံ

ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသန	နာမ်
မွန်မြတ်သော	ဒါန
ထူးဆန်းသော	ပုံပြင်
သပ္ပာယ်သည့်	စေတီ
ရဲရင့်သည့်	စစ်သူကြီး
ထူးချွန်မည်	ကျောင်းသား
ကျော်ကြားမည်	စာအုပ်

(ခ)	နာမ်ပုဒ်နှင့် တိုက်ရိုက် ပေါင်းစပ်၍ ရှေ့က နာမ်ပုဒ်ကို အထူးပြုပုံ	
	နာမ်	ဂုဏ်ရည်ပြုနာမဝိသေသန
	ဆရာ	ကောင်း
	လူ	ဆိုး
	ခွေး	လိမ္မာ
	ဓား	ရှည်
	ရေ	အေး
	ဆင်	ရိုင်း

၂၇။ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ နာမဝိသေသန။ ။ နာမဝိသေသနသည် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ အရ (၂) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (က) ပင်ကိုနာမဝိသေသန
- (ခ) ပေါင်းစပ်နာမဝိသေသန တို့ ဖြစ်ကြသည်။

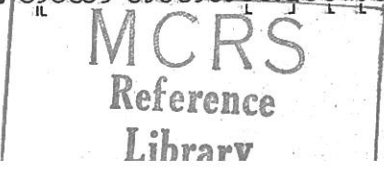
၂၈။ (က) ပင်ကိုနာမဝိသေသန။ ။ မြန်မာသဒ္ဒါနည်းဖြင့် ခွဲစိတ်၍လည်းမရ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားခြင်းလည်းမဟုတ်၊ နဂိုမူလအတိုင်းဖြစ်သော နာမဝိသေသနကို ပင်ကိုနာမဝိသေသန ဟု ခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ ကောင်းသော၊ မြင့်သော၊ အေးသော၊ ချိုသော၊ ဝသော၊ ခမ်းနားသော၊ လိမ္မာသော၊ ယဉ်ကျေးသော၊ ဝပြောသော။

စကားလုံးတစ်လုံး၊ သို့မဟုတ် ပုဒ်တစ်ခုကို ခွဲစိတ်လိုက်လျှင် ထိုစကားလုံး၏ မူလရှိရင်းအနက်အဓိပ္ပာယ် ပျက်သွားသည်ကို “ခွဲစိတ်၍မရ” ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

သာဓကအားဖြင့် ကောင်း၊ မြင့်၊ အေး စသည်တို့သည် ခွဲစိတ်၍လည်းမရ ပေါင်းစပ်ထားခြင်းလည်းမဟုတ်သော ပင်ကိုနာမဝိသေသနများ ဖြစ်ကြသည်။

ခမ်းနား ဟူသော နာမဝိသေသနသည်လည်း ခွဲစိတ်၍မရသော၊ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားခြင်းလည်း မဟုတ်သော ပင်ကိုနာမဝိသေသန ဖြစ်သည်။ ခမ်းနား၏ ဆိုလိုရင်း အနက်မှာ “ကြီးကျယ်ထည်ဝါသော” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ခမ်းနားကို ခွဲလိုက်လျှင် ခမ်း နှင့် နား ဟူသော အစိတ်အပိုင်းနှစ်ခုကိုရမည်။

သို့ရာတွင် ခမ်း သည်လည်းကောင်း၊ နား သည်လည်းကောင်း ခမ်းနား၏ ဆိုလိုရင်း အနက်ကို မပေးနိုင်ချေ။

ဤသို့ခွဲစိတ်ခြင်းဖြင့် ဆိုလိုရင်းအနက်အဓိပ္ပာယ်မှာ ပျက်သွားသည်။ ထို့ကြောင့် ခမ်းနားသည် ထပ်မံခွဲစိတ်မရသော ပင်ကိုနာမဝိသေသန ဖြစ်သည်။

ထိုနည်းအတူ လိမ္မာသော၊ ယဉ်ကျေးသော၊ ဝပြောသော စသည်တို့သည် ခွဲစိတ်၍လည်းမရ၊ ပေါင်းစပ်ထားခြင်းလည်းမဟုတ်၊ နဂိုမူလအတိုင်းဖြစ်သော ပင်ကိုနာမဝိသေသန များဖြစ်ကြသည်။

(ခ) ပေါင်းစပ်နာမဝိသေသန ။ ။ နာမဝိသေသနတစ်ခု အနည်းဆုံးပါဝင်လျက် နာမ်တစ်ခုနှင့် ဖြစ်စေ၊ နာမဝိသေသနတစ်ခုနှင့်ဖြစ်စေ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားသော နာမဝိသေသနကို ပေါင်းစပ်နာမဝိသေသန ဟု ခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ ရုပ်ဖြောင့်၊ ပါးစပ်ဖွာ၊ မျက်စိမဲ့၊ မျက်နှာပွင့်၊ သတ္တိပြောင်၊ ညံ့ဖျင်း၊ ကျယ်ပြန့်၊ သေးသွယ်။

- (၁) နာမ် + နာမဝိသေသန = ပေါင်းစပ်နာမဝိသေသန
- ရုပ် + ဖြောင့် = ရုပ်ဖြောင့်
- ပါးစပ် + ဖွာ = ပါးစပ်ဖွာ
- မျက်စိ + မဲ့ = မျက်စိမဲ့
- မျက်နှာ + ပွင့် = မျက်နှာပွင့်
- သတ္တိ + ပြောင် = သတ္တိပြောင်
- စိတ် + တို = စိတ်တို
- အား + ငယ် = အားငယ်

- (၂) နာမဝိသေသန + နာမဝိသေသန = ပေါင်းစပ်နာမဝိသေသန
- ညံ့ + ဖျင်း = ညံ့ဖျင်း
- ကျယ် + ပြန့် = ကျယ်ပြန့်
- သေး + သွယ် = သေးသွယ်
- မိုက် + ရိုင်း = မိုက်ရိုင်း
- ကြီး + လေး = ကြီးလေး
- ဖြောင့် + မတ် = ဖြောင့်မတ်
- တည် + ငြိမ် = တည်ငြိမ်

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ နာမဝိသေသနဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

၂။ ကွက်လပ်များကို ဖြည့်ပါ။

(က) နာမ်ကို အထူးပြုသော ပုဒ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။

(ခ) နာမ်၏ အရည်အချင်းကိုပြသော ပုဒ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။

(ဂ) မွန်မြတ်သော၊ စည်ကားသည့်၊ ထူးချွန်မည့် တို့သည် ----- များ ဖြစ်ကြသည်။

(ဃ) ----- တို့သည် နာမ်၏ ဂုဏ်အရည်အချင်းကိုပြသော ဂုဏ်ရည်ပြ နာမဝိသေသနများ ဖြစ်ကြသည်။

(င) ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ နာမဝိသေသနကို (၂)မျိုးခွဲသည်။ တစ်မျိုးမှာ ----- ဖြစ်၍ ကျန်တစ်မျိုးမှာ ----- ဖြစ်သည်။

(စ) မြန်မာသဒ္ဒါနည်းဖြင့် ခွဲစိတ်၍လည်းမရ၊ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားခြင်းလည်းမဟုတ်၊ နဂိုမူလအတိုင်းဖြစ်သော နာမဝိသေသနကို ----- ဟုခေါ်သည်။

(ဆ) နာမဝိသေသနတစ်ခု အနည်းဆုံး ပါဝင်လျက် နာမ်တစ်ခုနှင့်ဖြစ်စေ၊ နာမဝိသေသန တစ်ခုနှင့်ဖြစ်စေ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားသော နာမ ဝိသေသနကို ----- ဟု ခေါ်သည်။

(ဇ) ပါးစပ်ဖွာ၊ မျက်နှာပွင့်၊ သတ္တိပြောင် တို့သည် ----- နာမဝိသေသနများ ဖြစ်ကြသည်။

(ဈ) ညံ့ဖျင်း၊ ဖြောင့်မတ်၊ မိုက်ရိုင်းတို့သည် ----- နာမဝိသေသနများ ဖြစ်ကြသည်။

၃။ ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသနပါရှိသော ဝါကျများကို ဂုဏ်ရည်ပြကြိယာပါရှိသော ဝါကျများ ဖြစ်အောင် ပြင်ရေးပါ။

နမူနာ။ ။ - ရွာဝန်းကျင်၌ စိမ်းလန်းသော လယ်ကွင်းများ ရှိသည်။
(ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသန)

- ရွာဝန်းကျင်၌ရှိသော လယ်ကွင်းများသည် စိမ်းလန်းသည်။
(ဂုဏ်ရည်ပြကြိယာ)

(က) မိဖြူသည် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သော မိန်းကလေးဖြစ်သည်။

(ခ) ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်းသည် ထင်ရှားသော ကျမ်းဖြစ်သည်။

(ဂ) မဝိုင်းသည် မိဘဆရာကို ရိုသေသော မိန်းကလေး ဖြစ်သည်။

- (ဃ) မဟာဗန္ဓုလသည် ရဲရင့်သော စစ်သူကြီး ဖြစ်သည်။
- (င) ကြက်ဆူဆီသည် ပျစ်ချဲ့သော အရည်တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။
- (စ) မောင်ဇော်သည် အားကစား၌ ထူးချွန်သော လူငယ်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။
- (ဇ) ရွှေတိဂုံသည် အလွန် သံဗွယ်သော ဓေတီဖြစ်သည်။
- (ဈ) လကွယ်ညသည် မှောင်မိုက်သော ည ဖြစ်သည်။
- (ည) မွန်ဝန်ကြီးဗညားဒလသည် စစ်ရေးစစ်ရာ၌ ကျွမ်းကျင်သော စစ်သူကြီး ဖြစ်သည်။

၄။

ပေးထားသော ဂုဏ်ရည်ပြပုဒ်အသီးသီးကို ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသနအဖြစ် ဝါကျတစ်ခုစီ၌ သုံး ပြပါ။

မြန်၊ သွက်လက်၊ ကြီးကျယ်၊ နီ၊ ဝါ၊ စိမ်း၊ တောက်ပ၊ မြင့်မား၊ နိမ့်ကျ၊ ရွှင်လန်း။

ကြိယာဝိသေသန

ကြိယာဝိသေသန

၂၉။ ကြိယာကို အထူးပြုသော ပုဒ်ကို ကြိယာဝိသေသန ဟု ခေါ်သည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ ကြိယာဝိသေသန (၅) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (က) အချိန်ပြကြိယာဝိသေသန
- (ခ) အမူအရာပြကြိယာဝိသေသန
- (ဂ) အခြေအနေပြကြိယာဝိသေသန
- (ဃ) ပမာဏပြကြိယာဝိသေသန
- (င) အမေးကြိယာဝိသေသန တို့ ဖြစ်ကြသည်။

(အဆိုပါ ကြိယာဝိသေသန (၅) မျိုးအကြောင်းကို အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၂) ၌ အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ အခြေအနေပြကြိယာဝိသေသန၊ ပမာဏပြကြိယာ ဝိသေသနနှင့် အမေးကြိယာ ဝိသေသနတို့အကြောင်းကို အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၄) ၌ ဆက်လက်ဖော်ပြမည်။ ဤ အတွဲ(၁)၊ အခန်း (၃) ၌မူ အချိန်ပြကြိယာဝိသေသန နှင့် အမူအရာပြကြိယာဝိသေသန တို့ အကြောင်းကို ဖော်ပြမည်။)

၃၀။ အချိန်ပြကြိယာဝိသေသန။ ။ အချိန်ကာလကို ပြခြင်းဖြင့် ကြိယာကို အထူးပြုသော ပုဒ်ကို အချိန်ပြကြိယာဝိသေသန ဟု ခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ ယခင်က၊ ယနေ့၊ ယခု၊ နက်ဖြန်၊ နောက်နောင်၊ မကြာမီ၊ ချက်ချင်း၊ ခဏချင်း၊ ရုတ်တရက်၊ အစဉ်၊ အမြဲ၊ မပြတ်။

- (က) အဖေသည် မန္တလေးသို့ နက်ဖြန် သွားမည်။
(ဤဝါကျ၌ အဖေသည် မန္တလေးသို့ မည်သည့်အချိန်တွင် သွားမည်ကို နက်ဖြန် ဟူသော ပုဒ်က ပြသည်။ နက်ဖြန် ဟူသော ပုဒ်သည် အဖေ မန္တလေးသွားမည့် အချိန်ကို ဖော်ပြခြင်းဖြင့် သွား ဟူသော ကြိယာကို အထူးပြုသည်။ ထို့ကြောင့် နက်ဖြန် သည် အချိန်ပြကြိယာဝိသေသန ဖြစ်သည်။)

- (ခ) ယခင်က ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သဘောတူကြသည်။

- (ဂ) မန္တလေး အမြန်ရထားသည် မကြာမီ ဆိုက်မည်။
- (ဃ) မိမိ၏ အလုပ်တာဝန်ကို အစဉ် ရှိသေးလေးစားပါ။
- (င) ဤကိစ္စကို ယခုပင် ဆောင်ရွက်ပါ။
- (စ) မီးလောင်လျှင် မီးသတ်ကို ချက်ချင်း အကြောင်းကြားပါ။

(ယခင်က၊ ယခု၊ မကြာမီ၊ ချက်ချင်း၊ အစဉ် စသော အချိန်ပြုကြိယာဝိသေသနတို့၏ အသုံးကိုလည်း အထက်ပါ ဝါကျများတွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။)

၃၅။ အမူအရာပြုကြိယာဝိသေသန ။ ဆောင်ရွက်ပုံအမူအရာကို ပြခြင်းဖြင့် ကြိယာကို အထူးပြုသောပုဒ်ကို အမူအရာပြုကြိယာဝိသေသန ဟု ခေါ်သည်။
 သာဓက။ ။ ဒယိမ်းဒယိုင်၊ ယုယုယယ၊ တီတီတာတာ၊ ညီညီညာညာ၊ ချိုသာစွာ၊
 အလျင်အမြန်၊ ကချော်ကချော်၊ တဖြုံဖြုံ၊ တရိုတရေ။

- (က) အဘိုးအိုသည် ဒယိမ်းဒယိုင် လျှောက်လာသည်။
 (ဤဝါကျ၌ အဘိုးအို မည်သို့ လမ်းလျှောက်လာသည်ကို ဒယိမ်းဒယိုင် ဟူသော ပုဒ်က ပြသည်။ ဒယိမ်းဒယိုင် ဟူသောပုဒ်သည် အဘိုးအို လမ်းလျှောက်ပုံ အမူအရာကို ပြခြင်းဖြင့် လျှောက် ဟူသော ကြိယာကို အထူးပြုသည်။ ထို့ကြောင့် ဒယိမ်းဒယိုင် သည် အမူအရာပြုကြိယာဝိသေသန ဖြစ်သည်။)

- (ခ) မိခင်သည် သားငယ်ကို ယုယုယယ ထွေးပိုက်သည်။
- (ဂ) နိုင်ငံတော်အလံကို ညီညီညာညာ အလေးပြုကြသည်။
- (ဃ) လူချစ်လူခင်များလိုလျှင် စကားကို ချိုသာစွာ ပြောပါ။
- (င) ဘကြီးဖြိုးသည် ကွမ်းကို တဖြုံဖြုံ ဝါးနေသည်။

(ယုယုယယ၊ ညီညီညာညာ၊ ချိုသာစွာ၊ တဖြုံဖြုံ၊ စသော အမူအရာပြု ကြိယာဝိသေသန တို့၏ အသုံးကိုလည်း အထက်ပါဝါကျများတွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။)

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ကြိယာဝိသေသနဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ အချိန်ပြုကြိယာဝိသေသနဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ အချိန်ပြုကြိယာဝိသေသန (၅) ခုကို ဖော်ပြ၍ ဝါကျတစ်ခုစီ၌ သုံးပြပါ။

၃။ တမူစာရာပြကြိယာဝိသေသနဆိုသည်မှာ တဘယ်နည်း။ တမူစာရာပြကြိယာဝိသေသန
(၅) ခုကို ဖော်ပြ၍ ဝါကျတစ်ခုစီ၌ သုံးပြပါ။

၄။ ကွက်လပ်စာသီးသီး၌ သက်ဆိုင်ရာ ကြိယာဝိသေသနစာမည်ကို ဖြည့်ပါ။

- (က) စာချိန်ကာလကို ပြခြင်းဖြင့် ကြိယာကို အထူးပြုသော ပုဒ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ခ) ဆောင်ရွက်ပုံတမူစာရာကို ပြခြင်းဖြင့် ကြိယာကို အထူးပြုသော ပုဒ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ဂ) နှေးနှေး၊ လျင်မြန်စွာ၊ ကသောကများ တို့သည် ----- ကြိယာဝိသေသနများ ဖြစ်ကြသည်။
- (ဃ) နက်ဖြန်၊ ယနေ့၊ ယခု၊ မကြာမီ တို့သည် ----- ကြိယာဝိသေသနများ ဖြစ်ကြသည်။

၅။ စောက်ပါဝါကျများရှိ မျဉ်းသားထားသော ကြိယာဝိသေသနစာသီးသီး၏ စာမျိုး၊ စာမည်ကိုရေးပါ။

- (က) နိုင်ငံတော်စာလဲကို ညီညီညာညာ စာလေးပြုကြသည်။
- (ခ) တပေါင်းလ၌ သစ်ရွက်များသည် တဖြုတ်ဖြုတ် ကြွေကျသည်။
- (ဂ) စင်ရော်ငှက်များသည် လေတွင် ဝဲကာဝိုက်ကာ ပျံနေကြသည်။
- (ဃ) လူတို့သည် အစာအာဟာရများကို နေ့စဉ် မှီဝဲရ၏။
- (င) မိဘဆရာသမားတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အခါမလပ် သတိရသင့်သည်။
- (စ) မောင်ကျော်သည် အိပ်ရာမဝင်မီ မိဘနှစ်ပါးကို အမြဲ ကန်တော့သည်။
- (ဆ) သံကြိုးစာရသောကြောင့် မောင်မောင်သည် မန္တလေးသို့ ရှုတ်တရက် ပြန်သွားသည်။
- (ဇ) ကလေးတို့သည် ပျော်ရွှင်စွာ ကစားနေကြသည်။
- (ဈ) မိမိစာလုပ်တာဝန်ကို ထားဝစဉ် လေးစားပါ။
- (ည) မြို့နေလူထုက အလဲတော်ကို သောင်းသောင်းဖြဖြ ကြိုဆိုသည်။

ဝိဘတ်

ဝိဘတ်

၃၂။ နာမ်၊ နာမ်စားတို့၏ နောက်၌ တည်၍ ၎င်းတို့သည် ကတ္တာဖြစ်သည်။ ကံဖြစ်သည် စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကြိယာ၏ နောက်၌တည်၍ ၎င်းကြိယာ၏ ကာလနှင့် စာမျိုး စာစားကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဖန်ပိုင်းခြားပြသော စကားလုံးကို ဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

၃၃။ ဝိဘတ် (၂) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (က) နာမ်ဝိဘတ်
- (ခ) ကြိယာဝိဘတ် တို့ဖြစ်ကြသည်။

၃၄။ နာမ်ဝိဘတ်။ ။ နာမ်၊ နာမ်စားတို့၏ နောက်၌ တည်၍ ၎င်းတို့သည် ကတ္တာ ဖြစ်သည်။ ကံဖြစ်သည် စသည်ဝေဖန်ပိုင်းပြသော စကားလုံးကို နာမ်ဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

၃၅။ နာမ်ဝိဘတ်ကို အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ (၁၇)မျိုးခွဲသည်။

- (က) ကတ္တာဝိဘတ် - သည်၊ က၊ မှာ။
- (ခ) ကံဝိဘတ် - ကို။
- (ဂ) ထွက်ခွာရာပြဝိဘတ် - မှ၊ က။
- (ဃ) ရှေးရှုရာပြဝိဘတ် - သို့။
- (င) ဆိုက်ရောက်ရာပြဝိဘတ် - သို့၊ ထိ၊ အထိ၊ ထိအောင်၊ တိုင်အောင်။
- (စ) အသုံးခံပြဝိဘတ် - ဖြင့်၊ နှင့်။
- (ဆ) အကြောင်းပြဝိဘတ် - ကြောင့်၊ ဖြင့်။
- (ဇ) လက်ခံပြဝိဘတ် - အား။
- (ဈ) နေရာပြဝိဘတ် - ၌၊ မှာ၊ တွင်၊ ဝယ်၊ က။
- (ည) အချိန်ပြဝိဘတ် - ၌၊ မှာ၊ တွင်၊ ဝယ်၊ က။
- (ဋ) ပိုင်ဆိုင်ခြင်းပြဝိဘတ် - ၏။
- (ဌ) လိုက်လျောပြဝိဘတ် - အလိုက်၊ အရ၊ အတိုင်း၊ အလျောက်၊ အားလျော်စွာ။

- (၃) ယှဉ်တွဲပြဝိဘတ် - နှင့်၊ နှင့်အတူ၊ နှင့်အညီ၊ နှင့်အမျှ။
- (ပ) ခွဲထုတ်ရာပြဝိဘတ် - တွင်၊ အနက်၊ အထဲမှာ၊ အထဲမှာ။
- (ဏ) ရည်စူးချက်ပြဝိဘတ် - ငှာ၊ အလိုငှာ၊ ဖို့၊ အဖို့၊ အတွက်။
- (တ) နေရာဆက်တိုက်ပြဝိဘတ် - တိုင်တိုင်၊ တိုင်အောင်။
- (ထ) အချိန်ဆက်တိုက်ပြဝိဘတ် - တိုင်တိုင်၊ တိုင်အောင်၊ ပတ်လုံး၊ လုံးလုံး။

(အဆိုပါ နာမ်ဝိဘတ် (၁၇)မျိုးတို့အနက် နာမ်ဝိဘတ် အမှတ်စဉ် (က) မှ (ဋ) အထိကို အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၂) ၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီး၊ ကျန်သော နာမ်ဝိဘတ်များ ကိုမူ ဤအတွဲ (၁)၊ အခန်း (၃) ၌ ဆက်လက်ဖော်ပြမည်။)

၃၆။ (က) လိုက်လျောပြဝိဘတ်။ ။ အဖြစ်အပျက်၊ သဘောတရား၊ လူပုဂ္ဂိုလ်၊ ပမာဏ တို့နှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းမရှိဘဲ လိုက်လျောညီညွတ်ခြင်းရှိသည်ကိုပြသော ဝိဘတ်ကို လိုက်လျော ပြဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

သာဓက။ ။

တောင်သူဦးကြီးများသည် သီးနှံမျိုးစုံကို ရာသီအလိုက် စိုက်ပျိုးကြသည်။
ဤဝါကျ၌ တောင်သူဦးကြီးများ သီးနှံမျိုးစုံကို မည်သို့ စိုက်ပျိုးကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ တောင်သူဦးကြီးများသည် သီးနှံမျိုးစုံကို အချိန်ရာသီနှင့် လိုက်လျောအောင် စိုက်ပျိုးကြောင်းကို ရာသီ ဟူသော နာမ်နောက်ရှိ အလိုက် ဝိဘတ်က ပြသည်။ ထို့ကြောင့် အလိုက်သည် လိုက်လျောပြဝိဘတ် ဖြစ်သည်။

(ခ) ယှဉ်တွဲပြဝိဘတ်။ ။ ယှဉ်တွဲခြင်း၊ ပေါင်းစည်းခြင်းကို ပြသော ဝိဘတ်ကို ယှဉ်တွဲပြ ဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

သာဓက။ ။

ပြည်သူ့တပ်မတော်သားများသည် လယ်ယာဦးကြီးများနှင့်အတူ ရွှေဝါမြေ စစ်ဆင်ရေး၌ ပါဝင်ဆင်နွှဲကြသည်။

ဤဝါကျ၌ ပြည်သူ့တပ်မတော်သားများသည် ပြည်သူတို့နှင့် အတူ ရွှေဝါမြေစစ်ဆင်ရေးတွင် ပါဝင်ဆင်နွှဲကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ လယ်ယာဦးကြီး များနှင့်အတူ ပါဝင်ဆင်နွှဲကြသူများမှာ ပြည်သူ့ တပ်မတော်သားများဖြစ်ကြောင်းကို လယ်ယာဦးကြီးများ ဟူသော နာမ်နောက်ရှိ နှင့်အတူ ဝိဘတ်က ယှဉ်တွဲ ဖော်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် နှင့်အတူ သည် ယှဉ်တွဲပြဝိဘတ် ဖြစ်သည်။

(၈) ခွဲထုတ်ရာပြဝိဘတ်။ ။ အစုအပေါင်းမှ တစ်စုံတစ်ရာ၊ တစ်စုံတစ်ခု၊ တစ်စုံတစ်ယောက် စသည် တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ခွဲထုတ်ပြသော ဝိဘတ်ကို ခွဲထုတ်ရာပြဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

သာဓက။ ။

ရေသတ္တဝါများအနက် ဝေလငါးသည် အကြီးဆုံးဖြစ်၏။

ဤဝါကျ၌ အကြီးဆုံးရေသတ္တဝါသည် ဝေလငါးဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဝေလငါးသည် ရေသတ္တဝါများအနက် အကြီးဆုံးဖြစ်ကြောင်းကို ရေသတ္တဝါများ ဟူသော နာမ်နောက်ရှိ အနက် ဟူသော ဝိဘတ်ကပြသည်။ ထို့ကြောင့် အနက် သည် ခွဲထုတ်ရာပြဝိဘတ် ဖြစ်သည်။

(ဃ) ရည်စူးချက်ပြဝိဘတ်။ ။ တစ်စုံတစ်ဦး၊ တစ်စုံတစ်ရာကို ရည်စူးကြောင်း ဖော်ပြသော ဝိဘတ်ကို ရည်စူးချက်ပြဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

သာဓက။ ။

တပ်မတော်သားတို့သည် နိုင်ငံအတွက် အသက်ကို ပေးလှူထားသူများ ဖြစ်ကြသည်။

ဤဝါကျ၌ တပ်မတော်သားတို့သည် မည်သူ့အတွက်ရည်စူး၍ အသက်ပေးလှူထားသူများ ဖြစ်ကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ တပ်မတော်သားတို့သည် နိုင်ငံအတွက် အသက်ပေးလှူထားကြသူများ ဖြစ်ကြောင်းကို နိုင်ငံဟူသော နာမ်နောက်ရှိ အတွက် ဝိဘတ်က ရည်စူးဖော်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် အတွက် သည် ရည်စူးချက်ပြဝိဘတ် ဖြစ်သည်။

(င) နေရာဆက်တိုက်ပြဝိဘတ်။ ။ နေရာ အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်းကို ပြသော ဝိဘတ်ကို နေရာဆက်တိုက်ပြဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

သာဓက။ ။

ကြက်ခြေနီအဖွဲ့ဝင်များသည် ရွာလယ်မှ ရွာဦးကျောင်းတိုင်အောင် လမ်းဖို့လုပ်အားပေး ကြသည်။

ဤဝါကျ၌ ကြက်ခြေနီအဖွဲ့ဝင်များသည် မည်သည့်နေရာမှ မည်သည့်နေရာထိ ဆက်တိုက် လမ်းဖို့လုပ်အားပေးကြကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ ကြက်ခြေနီအဖွဲ့ဝင်များသည် ရွာလယ်မှ ရွာဦးကျောင်းအထိ ဆက်တိုက်လမ်းဖို့

လုပ်အားပေးကြကြောင်းကို ရွာဦးကျောင်း ဟူသော နာမ်နောက်ရှိ တိုင်အောင်
ဝိဘတ်က ပြသည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်အောင် သည် နေရာဆက်တိုက်ပြဝိဘတ်
ဖြစ်သည်။

(၈) အချိန်ဆက်တိုက်ပြဝိဘတ်။ ။ အချိန်အဆက်မပြတ် ဖြစ်ခြင်းကို ပြသော
ဝိဘတ်ကို အချိန်ဆက်တိုက်ပြဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

သာဓက။ ။

ဆရာတော်ဦးဝိစာရသည် နယ်ချဲ့ကို ရက်ပေါင်း (၂၁၀) တိုင်တိုင် အစာငတ်ခံ
ဆန္ဒပြခဲ့သည်။

ဤဝါကျ၌ ဆရာတော်ဦးဝိစာရသည် ရက်ပေါင်းမည်မျှကြာအောင်
အစာငတ်ခံ ဆန္ဒပြကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ ဆရာတော်သည် ရက်ပေါင်း
(၂၁၀) တိုင်တိုင် အဆက်မပြတ် အစာငတ်ခံ ဆန္ဒပြကြောင်းကို ရက်ပေါင်း(၂၁၀)
ဟူသော နာမ်နောက်ရှိ တိုင်တိုင် ဝိဘတ်ကပြသည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်တိုင်
သည် အချိန်ဆက်တိုက်ပြ ဝိဘတ် ဖြစ်သည်။

၃၇။ ကြိယာဝိဘတ်။ ။ ကြိယာ၏ နောက်၌ တည်၍ ၎င်းကြိယာ၏ ကာလနှင့် အမျိုး
အစားကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားပြသော စကားလုံးကို ကြိယာဝိဘတ် ဟုခေါ် သည်။

၃၈။ ကြိယာဝိဘတ် (၂) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

(က) ကာလပြ ကြိယာဝိဘတ်

(ခ) အမျိုးအစားပြကြိယာဝိဘတ် တို့ဖြစ်ကြသည်။

(ကာလပြကြိယာဝိဘတ်ကို အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၂) ၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ အမျိုးအစားပြ
ကြိယာဝိဘတ်ကိုမူ ဤအတွဲ (၁)၊ အခန်း (၃) ၌ ဆက်လက် ဖော်ပြမည်။)

၃၉။ အမျိုးအစားပြကြိယာဝိဘတ်။ ။ ကြိယာ၏ အမျိုးအစားကိုဖော်ပြသော
ဝိဘတ်ကို အမျိုးအစားပြကြိယာဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။ အမျိုးအစားပြကြိယာဝိဘတ်ကို

(၄) မျိုးခွဲသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

(က) စေခိုင်းဝိဘတ်။ ။ လော့။

(ခ) ညှိနှိုင်းဝိဘတ်။ ။ စို့၊ ရအောင်။

(ဂ) ဆန္ဒညွှန်ဝိဘတ် ။ ။ ပါစေ၊ ပါရစေ။

(ဃ) အမိန့်ချဝိဘတ် ။ ။ စေ တို့ဖြစ်ကြသည်။

၄၀။ (က) စေခိုင်းဝိဘတ် ။ ။ စေခိုင်းခြင်းကို ပြသည့် ဝိဘတ်ကို စေခိုင်းဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

သာကေ။ ။

- ဆရာစကားကို နားထောင်လော့။

- ညီညွတ်ကြလော့။

(ခ) ညှိနှိုင်းဝိဘတ်။ ။ ဆောင်ရွက်သူအချင်းချင်း ညှိနှိုင်းခြင်းကို ပြသည့် ဝိဘတ်ကို ညှိနှိုင်းဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

သာကေ။ ။

- အိမ်ပြန်စို့။

- ကျောင်းပိတ်ရက်မှာ ဘုရားဖူးသွားကြရအောင်။

(ဂ) ဆန္ဒညွှန်ဝိဘတ်။ ။ ခွင့်တောင်းခြင်း၊ ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သခြင်း၊ ကျိန်ဆဲခြင်းစသော အလိုဆန္ဒတို့ကို ဖော်ပြသည့် ဝိဘတ်ကို ဆန္ဒညွှန် ဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

သာကေ။ ။

- အိမ်ပြန်ပါရစေ။

- ကျန်းမာပါစေ။

- ဘေးတွေ့ပါစေ။

(ဃ) အမိန့်ချဝိဘတ်။ ။ အမိန့်ပေးခြင်းကို ဖော်ပြသည့်ဝိဘတ်ကို အမိန့်ချ ဝိဘတ် ဟု ခေါ်သည်။

သာကေ။ ။

- ဤအမှုမှာ တရားသေလွတ်စေ။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ဝိဘတ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရေးပါ။
- ၂။ နာမ်ဝိဘတ် ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
- ၃။ ကြိယာဝိဘတ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
- ၄။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အခြေခံ၍ နာမ်ဝိဘတ်ကို အမျိုး မည်မျှ ခွဲထားသနည်း။
၎င်းတို့အနက် (၅) မျိုး၏ အမည်ကိုရေးပါ။
- ၅။ ကြိယာဝိဘတ်ကို အမျိုးမည်မျှခွဲထားသနည်း။ ရေတွက်ပြပါ။
- ၆။ ကွက်လပ်အသီးသီး၌ သက်ဆိုင်ရာ ဝိဘတ်အမည်ကို ဖြည့်ပါ။
  - (က) ပြုသူ၊ ဖြစ်သူ၊ ရှိသူဖြစ်ကြောင်းကိုပြသော ဝိဘတ်သည် --- ဝိဘတ် ဖြစ်သည်။
  - (ခ) အပြုခံရသူ၊ အပြုခံရသည့်အရာ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသော ဝိဘတ်သည် --- ဝိဘတ် ဖြစ်သည်။
  - (ဂ) ရှေးရှုရာနေရာ ဖြစ်ကြောင်းကိုပြသော ဝိဘတ်သည် --- ဝိဘတ် ဖြစ်သည်။
  - (ဃ) အသုံးပြုခြင်းခံရသောအရာ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသော ဝိဘတ်သည် --- ဝိဘတ် ဖြစ်သည်။
  - (င) လက်ခံသူဖြစ်ကြောင်းကိုပြသော ဝိဘတ်သည် --- ဝိဘတ်ဖြစ်သည်။
  - (စ) ထွက်ခွာရာနေရာ ဖြစ်ကြောင်းကိုပြသော ဝိဘတ်သည် --- ဝိဘတ် ဖြစ်သည်။
  - (ဆ) ပိုင်ဆိုင်ခြင်းကို ပြသော ဝိဘတ်သည် --- ဝိဘတ် ဖြစ်သည်။
  - (ဇ) တည်ရှိရာနေရာဖြစ်ကြောင်းကို ပြသောဝိဘတ်သည် --- ဝိဘတ် ဖြစ်သည်။
  - (ဈ) အချိန်ကို ပြသော ဝိဘတ်သည် ---- ဝိဘတ်ဖြစ်သည်။
  - (ည) စေခိုင်းခြင်းကို ပြသည့် ဝိဘတ်သည် ---- ဝိဘတ်ဖြစ်သည်။
  - (ဋ) ဆောင်ရွက်သူအချင်းချင်း ညှိနှိုင်းခြင်းကိုပြသည့် ဝိဘတ်သည် --- ဝိဘတ်ဖြစ်သည်။
  - (ဌ) ခွင့်တောင်းခြင်း၊ ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သခြင်း၊ ကျိန်ဆဲခြင်း စသော အလိုဆန္ဒကို ဖော်ပြ သည့် ဝိဘတ်သည် ---- ဝိဘတ်ဖြစ်သည်။
  - (ဍ) အမိန့်ပေးခြင်းကို ဖော်ပြသည့် ဝိဘတ်သည် ---- ဝိဘတ်ဖြစ်သည်။

၇။ **စောက်ပါ ကွက်လပ်အသီးသီးတွင် ဆီလျော်သော ဝိဘတ်ကိုပြည့်၍ ထိုဝိဘတ်များ၏
စာမည်ကို ဝိုက်ကွင်းတွင်ရေးပါ။**

- (က) ကျောင်းသားအားလုံး ----- ဆရာ ဆရာမတို့ကို လေးတေးသည်။ ( )
- (ခ) မောင်ထင်ကျော် ----- ဆရာဝန် တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ( )
- (ဂ) ဆရာမိဒါ --- ရှိသေးပါ။ ( )
- (ဃ) အမျိုး၊ အာသာ၊ အပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့ ----- ချစ်မြတ်နိုး
သင့်သည်။ ( )
- (င) ဧရာဝတီမြစ်သည် မြောက်ဘက် ----- တောင်ဘက် -----
စီးဆင်းသည်။ ( )
- (စ) အလုပ်သမားများသည် အလုပ်ခွင် ----- ဝင်ကြသည်။ ( )
- (ဆ) ကြီးမဲ့ကြေးနန်း ----- သတင်းပို့သည်။ ( )
- (ဇ) ဆရာ ရန်ကုန် ----- ပြန်ရောက်ပြီ။ ( )
- (ဈ) ယမန်နေ့ ----- မိုးသည်းထန်စွာ ရွာသည်။ ( )
- (ည) အလိမ္မာ စာ ----- ရှိသည်။ ( )
- (ဋ) ဆရာမိဘများ ----- မေတ္တာသည် အတိုင်းမသိ ကြီးမားသည်။ ( )
- (ဌ) သစ်ရွက်များသည် တပေါင်းလ ----- ကြွေသည်။ ( )
- (ဍ) ကြက်တွန်သံကို အရုဏ်ဦး ----- ကြားရသည်။ ( )
- (ဎ) စင်ရော်ငှက်ငယ်များသည် လေ ----- ပျံ့ဝဲနေကြသည်။ ( )
- (ဏ) ပြည်ထောင်စုသားအချင်းချင်း သွေးစည်းညီညွတ်ကြ ----- ။ ( )
- (တ) မိုးချုပ်ပြီ၊ အိမ်ပြန် ----- ။ ( )
- (ထ) ဤကမ္ဘာကြီး ငြိမ်းချမ်း ----- ။ ( )

၈။ အောက်ပါ ကွက်လပ်အသီးသီးတွင် ဆီလျော်သော ဝိဘတ်ကိုဖြည့်၍ ထိုဝိဘတ်၏ အမည်ကို ဝိုက်ကွင်းတွင်ရေးပါ။

(က) လေသည် အပူရှိန် ----- ပေါ့ပါးလာပြီး အထက် ----- တက်သည်။ ( ) ( )

(ခ) သင့် ----- မီးမလောင်ပါစေနှင့် ( ) ( )

(ဂ) တကြီးပြီးသည် နှလုံးရောဂါ ----- အနိစ္စရောက်သည်။ ( ) ( )

(ဃ) လူ့သဘာဝ ----- ချမ်းသာခြင်းဒဏ်ကို ခံနိုင်ခဲ့သည်။ ( ) ( )

(င) ကတိ ----- ဆက်ဆက် စောင့်နေပါမည်။ ( ) ( )

(စ) ပန်းမျိုးစုံတို့သည် ရာသီ ----- ဖူးပွင့်ကြသည်။ ( ) ( )

(ဆ) သာလွန်မင်းတရားကြီးသည် မင်းကျင့်တရား ----- တိုင်းပြည်ကို တုပ်ချုပ်သည်။ ( ) ( )

(ဇ) လူတို့သည် နေ့စဉ် ----- အစာအာဟာရများကို မှီဝဲစားသုံးလျက် ရှိကြသည်။ ( ) ( )

(ဈ) မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ----- ဝတ်စားဆင်ယင်သင့်သည်။ ( ) ( )

(ည) ကပွဲအစီအစဉ်ကို အကြောင်း ----- ပြင်လိုက်သည်။ ( ) ( )

(ဋ) ရေနံကိုကျောက်မီးသွေး ----- အနည်ကျကျောက်များ၌ တွေ့ရသည်။ ( ) ( )

(ဌ) ဒီရေ ----- ဗေဒါများ မျောပါလာသည်။ ( ) ( )

(ဍ) ကျောက်မျက်ရတနာတို့ ----- စိန်သည် အမာဆုံးဖြစ်သည်။ ( ) ( )

(ဎ) မွေးချင်းငါးယောက် ----- မောင်သံချောင်းသည် အလိမ္မာဆုံး ဖြစ်သည်။ ( ) ( )

(ဏ) ကျန်းမာရေး ----- သန့်ရှင်းသော အစားအစာများကို နေ့စဉ် စားသုံးသင့်သည်။ ( ) ( )

(တ) ရွာသားတို့သည် သောက်ရေ ----- ရွာလယ်ကန်ကို တူးဖော်ကြသည်။ ( ) ( )

(ထ) အမေသည် သားကြီး ----- သရက်သီး ဝယ်လာသည်။ ( ) ( )

(ဒ) မြစ်ကြီးနားမှ ရေမြို့ ----- ရုထားဖြင့် သွားနိုင်သည်။ ( ) ( )

(ဓ) မောင်လှသည် ည ၁၁ နာရီ ----- စာဖတ်လေ့ရှိသည်။ ( ) ( )

သမ္မန္တ

သမ္မန္တ

၄၁။ ပုဒ်အချင်းချင်းကိုဖြစ်စေ၊ ဝါကျအချင်းချင်းကိုဖြစ်စေ၊ အဓိပ္ပာယ်အချင်းချင်းကိုဖြစ်စေ ဆက်စပ်ပေးသော စကားလုံးကို သမ္မန္တ ဟုခေါ်သည်။

၄၂။ သမ္မန္တ (၃) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (က) ပုဒ်ဆက်သမ္မန္တ
- (ခ) ဝါကျဆက်သမ္မန္တ
- (ဂ) အဓိပ္ပာယ်ဆက်သမ္မန္တ တို့ ဖြစ်ကြသည်။

(ဤအတွဲ (၁)၊ အခန်း (၃) တွင် ပုဒ်ဆက်သမ္မန္တအကြောင်းကို ဖော်ပြမည်။ ကျန်ရှိသော ဝါကျဆက်သမ္မန္တနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဆက် သမ္မန္တအကြောင်းကိုမူ အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၄) ၌ ဆက်လက်ဖော်ပြမည်။)

၄၃။ ပုဒ်ဆက်သမ္မန္တ။ ။ ပုဒ်အချင်းချင်း ဆက်စပ်ပေးသော သမ္မန္တကို ပုဒ်ဆက်သမ္မန္တ ဟုခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ နှင့်၊ လည်းကောင်း၊ ----- လည်းကောင်း၊ ရော ----- ပါ။
ရော ----- ရော၊ သို့မဟုတ်၊ ဖြစ်စေ ----- ဖြစ်စေ၊ ဖြစ်ဖြစ်
----- ဖြစ်ဖြစ်၊ သော်လည်းကောင်း၊ ----- သော်လည်းကောင်း၊
မှတစ်ပါး။

- (က) နှင့်။ ။ ပေါင်းစည်းခြင်းအနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်စပ်သည်။
- (ခ) မိဘနှင့်ဆရာကို ရှိသေပါ။

ဤဝါကျ၌ မိဘ၊ ဆရာ ဟူသော နာမ်ပုဒ်နှစ်ပုဒ်ကို နှင့် ဖြင့် ဆက်ထားသည်။ ထိုသို့ ဆက်ခြင်းဖြင့် ရှိသေခြင်းကို ခံထိုက်သူများမှာ မိဘ နှင့် ဆရာ တို့ ဖြစ်ကြောင်းကို နှင့် က ပေါင်းစည်းပြသည်။ ဤသို့ ပေါင်းစည်းခြင်းဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်ပေးသောကြောင့် နှင့် သည် ပုဒ်ဆက်သမ္မန္တ ဖြစ်သည်။

(၂) မောင်ဘနှင့် ကျွန်တော် ရွှေရာသီ ကျောင်းပိတ်ရက်များ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ သင်တန်း တက်ကြသည်။

ဤဝါကျ၌ မောင်ဘ ဟူသော နာမ်ပုဒ်နှင့် ကျွန်တော် ဟူသော နာမ်စားပုဒ်တို့ကို နှင့် ဖြင့်ဆက်ထားသည်။ ထိုသို့ ဆက်ခြင်းဖြင့် မောင်ဘ နှင့် ကျွန်တော် တို့သည် နွေရာသီ ကျောင်းပိတ်ရက်များ၌ အတူတကွ လုပ်အားပေးခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြောင်းကို နှင့် ကပေါင်းစည်းပြသည်။ ဤသို့ ပေါင်းစည်းခြင်းအနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်ပေးသော ကြောင့် နှင့် သည် ပုဒ်ဆက်သမ္ပန္န ဖြစ်သည်။

- (၃) မောင်ဘသည်လည်းကောင်း၊ မောင်မြသည်လည်းကောင်း လူကောင်း လူတော်များဖြစ်ကြသည်။

ဤဝါကျ၌ မောင်ဘ၊ မောင်မြ ဟူသော နာမ်ပုဒ် နှစ်ခုကို လည်းကောင်း --- လည်းကောင်း ဖြင့် ဆက်ထားသည်။ ထိုသို့ ဆက်ခြင်းဖြင့် မောင်ဘ နှင့် မောင်မြတို့ နှစ်ယောက်စလုံးသည် လူကောင်း လူတော်များဖြစ်ကြောင်းကို လည်းကောင်း --- လည်းကောင်း က ပေါင်းစည်းပြသည်။ ဤသို့ ပေါင်းစည်းခြင်းဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်ပေးသောကြောင့် လည်းကောင်း --- လည်းကောင်း သည် ပုဒ်ဆက်သမ္ပန္န ဖြစ်သည်။

- (ခ) သို့မဟုတ်။ ။ တစ်ခုမဟုတ်တစ်ခုအနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်စပ်သည်။

- (၁) စက်ရုံ သို့မဟုတ် စာကြည့်တိုက်၌ လုပ်အားပေးကြမည်။

ဤဝါကျ၌ စက်ရုံ၊ စာကြည့်တိုက် ဟူသော နာမ်ပုဒ် နှစ်ခုကို သို့မဟုတ် ဖြင့်ဆက်ထားသည်။ ထိုသို့ ဆက်ခြင်းဖြင့် လုပ်အားပေး ရမည့်နေရာမှာ စက်ရုံ နှင့် စာကြည့်တိုက် နှစ်ခုတွင် တစ်ခုခု ဖြစ်ကြောင်းကို သို့မဟုတ် က ပြသည်။ ဤသို့ ရွေးချယ်ခြင်းအနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်ပေးသောကြောင့် သို့မဟုတ် သည် ပုဒ်ဆက် သမ္ပန္န ဖြစ်သည်။

- (၂) မင်း သို့မဟုတ် ငါ သွားရမည်။

ဤဝါကျ၌ မင်း၊ ငါ ဟူသော နာမ်စားပုဒ်နှစ်ခုကို သို့မဟုတ် ဖြင့် ဆက်ထားသည်။ ထိုသို့ ဆက်ခြင်းဖြင့် သွားရမည့်သူမှာ မင်းနှင့်ငါ နှစ်ဦးတွင် တစ်ဦးဦးဖြစ်ကြောင်းကို သို့မဟုတ် ကရှေးချယ်ပြသည်။ ဤသို့ ရွေးချယ်ခြင်းအနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်ပေးသောကြောင့် သို့မဟုတ် သည် ပုဒ်ဆက်သမ္ပန္န ဖြစ်သည်။

(ဂ) ဖြစ်စေ ----- ဖြစ်စေ။ ။ ကန့်သတ်မဲ့အနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်စပ် သည်။

(၁) စံပယ်ပန်းဖြစ်စေ၊ နှင်းဆီပန်းဖြစ်စေ ဝယ်လာပါ။

ဤဝါကျ၌ စံပယ်ပန်း၊ နှင်းဆီပန်း ဟူသော နာမ်ပုဒ်နှစ်ခုကို ဖြစ်စေ ----- ဖြစ်စေ ဖြင့်ဆက်ထားသည်။ ထိုသို့ဆက်ခြင်းဖြင့် ပန်းနှစ်မျိုးတွင် မည်သည့်ပန်းကိုသာ ဝယ်ရမည်ဟု မကန့်သတ်ဘဲ နှစ်သက်ရာ ပန်းတစ်ခုခု ဝယ်နိုင်ကြောင်းကို ဖြစ်စေ ----- ဖြစ်စေ က ပြသည်။ ဤသို့ ကန့်သတ်မဲ့ အနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်ပေးသော ကြောင့် ဖြစ်စေ ----- ဖြစ်စေ သည် ပုဒ်ဆက်သမ္ပန္န ဖြစ်သည်။

(၂) ခင်ဗျားဖြစ်စေ၊ ကျွန်တော်ဖြစ်စေ တာဝန်ယူရမည်။

ဤဝါကျ၌ ခင်ဗျား၊ ကျွန်တော် ဟူသော နာမ်စား ပုဒ်နှစ်ခုကို ဖြစ်စေ ----- ဖြစ်စေ ဖြင့်ဆက်ထားသည်။ ထိုသို့ဆက်ခြင်းဖြင့် တာဝန် ယူရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မည်သူဖြစ်သည်ဟု မကန့်သတ်ဘဲ နှစ်ဦးတွင် တစ်ဦးဦးဖြစ်ကြောင်းကို ဖြစ်စေ ----- ဖြစ်စေ ကပြသည်။ ဤသို့ ကန့်သတ်မဲ့အနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်ပေးသောကြောင့် ဖြစ်စေ ----- ဖြစ်စေ သည် ပုဒ်ဆက်သမ္ပန္န ဖြစ်သည်။

(ဃ) မှတစ်ပါး။ ။ ကန့်သတ်ခြင်းအနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကိုဆက်စပ်သည်။

(၁) အဖေမှတစ်ပါး အိမ်သားအားလုံး ဘုရားဖူးသွားကြသည်။

ဤဝါကျ၌ အဖေ၊ အိမ်သား ဟူသော နာမ်ပုဒ်နှစ်ခုကို မှတစ်ပါး ဖြင့် ဆက်ထားသည်။ ထိုသို့ ဆက်ခြင်းဖြင့် ဘုရားဖူးသွားကြသော အိမ်သားတို့တွင် အဖေ တစ်ဦးတည်း မပါဝင်ကြောင်းကို မှတစ်ပါး က

ကန့်သတ်ပြသည်။ ဤသို့ ကန့်သတ်ခြင်းအနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်ပေးသောကြောင့် မှတစ်ပါး သည် ပုဒ်ဆက်သမ္ပန္န ဖြစ်သည်။

(၂) ကျွန်တော်မှတစ်ပါး သူငယ်ချင်းအားလုံး ဂုဏ်ထူးနှင့် အောင်မြင်ကြသည်။

ဤဝါကျ၌ ကျွန်တော် ဟူသော နာမ်စားပုဒ်နှင့် သူငယ်ချင်း ဟူသော နာမ်စားပုဒ်နှစ်ခုကို မှတစ်ပါး ဖြင့် ဆက်ထားသည်။ ထိုသို့ ဆက်ခြင်းဖြင့် ဂုဏ်ထူးရကြသော သူငယ်ချင်းတို့တွင် ကျွန်တော် တစ်ဦးတည်းမပါဝင်ကြောင်း ကို မှတစ်ပါး က ကန့်သတ်ပြသည်။ ဤသို့ ကန့်သတ်ခြင်းအနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်းကို ဆက်ပေးသောကြောင့် မှတစ်ပါး သည် ပုဒ်ဆက်သမ္ပန္န ဖြစ်သည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

၁။ သမ္ပန္န ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

၂။ ပုဒ်ဆက် သမ္ပန္န ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ပုဒ်ဆက်သမ္ပန္န (၅) ခုကို ဖော်ပြပြီး ယင်းတို့ကို ဝါကျ တစ်ခုစီ၌ သုံးပြပါ။

၃။ ကွက်လပ်များကို ဖြည့်ပါ။

(က) ပုဒ်အချင်းချင်းကိုဖြစ်စေ၊ ဝါကျအချင်းချင်းကိုဖြစ်စေ၊ အဓိပ္ပာယ်အချင်းချင်းကို ဖြစ်စေ ဆက်စပ်ပေးသော စကားလုံးကို ----- ဟု ခေါ်သည်။

(ခ) ပုဒ်အချင်းချင်း ဆက်စပ်ပေးသော စကားလုံးကို ----- ဟု ခေါ်သည်။

(ဂ) “ မိဘနှင့် ဆရာကို ရိုသေပါ” ဟူသော ဝါကျရှိ မိဘသည် ----- ဖြစ်၍ နှင့်သည် ----- ဖြစ်သည်။

(ဃ) “ မင်းဖြစ်စေ၊ ငါဖြစ်စေ အောင်မြင်အောင် လုပ်ရမည်” ဟူသော ဝါကျ ----- သည် သမ္ပန္န ဖြစ်သည်။

- ၄။ ပေးထားသော ဝါကျများ၌ သမ္ပန္နများပါရှိလျှင် မျဉ်းသားပြပါ။
- (က) ရွှေစင်နှင့် မေဇင်တို့သည် ညီအစ်မများ ဖြစ်ကြသည်။
  - (ခ) ဇာတ်ပွဲကို တောရောမြို့ပါ ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။
  - (ဂ) ခင်ဗျားကို ကျွန်တော်ယုံကြည်ပါသည်။
  - (ဃ) မြန်မာစာ၊ သို့မဟုတ် ပထဝီဝင်ဘာသာ၌ ဂုဏ်ထူးရမည်ဟု ကျွန်တော် ထင်ပါသည်။
  - (င) မောင်မောင်ဖြစ်ဖြစ်၊ ကျွန်တော်ဖြစ်ဖြစ် ဆက်ဆက်လာခဲ့ပါမည်။
  - (စ) ကျွန်တော် ရှေ့က သွားနှင့်မည်။
  - (ဆ) အပြောကောင်းသောသူကို “စကားတောင်စား” ဟု ခေါ်ကြသည်။
  - (ဇ) ကျွန်တော်မှတစ်ပါး အိမ်သားအားလုံး ရုပ်ရှင်သွားကြသည်။
  - (ဈ) နှင်းဆီပင်သော်လည်းကောင်း၊ စံပယ်ပင်သော်လည်းကောင်း စိုက်မည်။
  - (ည) သူ ဂုဏ်ထူးရမည်ကို ကျွန်တော် သိပါသည်။

- ၅။ အောက်ပါ ဝါကျများ၌ မျဉ်းသားထားသော သမ္ပန္နများသည် မည်သည့်အနက်ဖြင့် ပုဒ်အချင်းချင်း ကို ဆက်စပ်ပေးသနည်း။
- (က) ထမင်းနှင့် ဟင်းကို မျှမျှတတ စားပါ။
  - (ခ) လူမိုက် နှင့် ငွေ အတူမနေ။
  - (ဂ) စက်ရုံ၊ သို့မဟုတ် စာကြည့်တိုက်၌ လုပ်အားပေးကြမည်။
  - (ဃ) အမေ၊ သို့မဟုတ် အဖေလာစေချင်ပါသည်။
  - (င) ကြက်သားဟင်းဖြစ်စေ၊ ငါးဟင်းဖြစ်စေ ချက်နိုင်ပါသည်။
  - (စ) ညီမလေးမှတစ်ပါး၊ ကျွန်တော်တို့အားလုံး သွားကြပါမည်။
  - (ဆ) ခဲတံဖြစ်ဖြစ်၊ ဖောင်တိန် ဖြစ်ဖြစ် ပေးပါ။
  - (ဇ) အဖေနှင့်အမေ တို့ ဘုရားဖူးသွားကြသည်။
  - (ဈ) ကျောင်းသားများ ရှေ့၊ ကျောင်းသားမိဘများပါ စုပေါင်းလုပ်အားပေးကြသည်။
  - (ည) မောင်စိန်သည် လည်းကောင်း၊ မောင်သော်သည် လည်းကောင်း စာမေးပွဲ အောင်သည်။
  - (ဋ) ယနေ့သော်လည်းကောင်း၊ နက်ဖြန် သော်လည်းကောင်း လာခဲ့ပါမည်။

နာမ်ပစ္စည်း

ပစ္စည်း။ ။ နာမ်၊ နာမ်စား၊ နာမဝိသေသန၊ ကြိယာ၊ ကြိယာဝိသေသနတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ထူးခြားလေးနက်အောင် ကူညီထောက်ပံ့သော စကားလုံးသည် ပစ္စည်း ဖြစ်သည်။ ပစ္စည်း (၃) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (၁) နာမ်ပစ္စည်း
- (၂) ကြိယာပစ္စည်း
- (၃) ပုဒ်ပြောင်းပစ္စည်း တို့ဖြစ်ကြသည်။

၄၄။ နာမ်ပစ္စည်း။ ။ နာမ်၊ နာမ်စားတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ထူးခြားလေးနက်အောင် ကူညီ ထောက်ပံ့ပေးသော ပစ္စည်းကို နာမ်ပစ္စည်း ဟုခေါ်သည်။
 နာမ်ပစ္စည်း (၉) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့အနက် မျိုးပြပစ္စည်း၊ လိင်ညွှန်းပစ္စည်းနှင့် ကိန်းညွှန်းပစ္စည်း တို့ အကြောင်းကို အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၂) ၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ဤအတွဲ (၁)၊ အခန်း (၃) နာမ်ပစ္စည်းအခန်း၌ကျန်သော နာမ်ပစ္စည်းများအနက်မှ သင်္ချာပစ္စည်း အကြောင်းကို ဆက်လက်ဖော်ပြမည်။

၄၅။ သင်္ချာပစ္စည်း။ ။ သင်္ချာပစ္စည်း (၄) မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (က) သင်္ချာလေးနက်ပစ္စည်း
- (ခ) ပမာဏပြပစ္စည်း
- (ဂ) အကြိမ်ပြပစ္စည်း
- (ဃ) အစဉ်ပြပစ္စည်း တို့ဖြစ်ကြသည်။

၄၆။ (က) သင်္ချာလေးနက်ပစ္စည်း။ ။ အရေအတွက်ကို အတိအကျ ပြခြင်းဖြင့် လေးနက် စေသော ပစ္စည်းကို သင်္ချာလေးနက်ပစ္စည်း ဟုခေါ်သည်။
 သာဓက။ ။ တိတိ၊ ကျ၊ စီ၊ ကျစီ၊ စလုံး၊ တည်း၊ လျှင်။
 (၁) တိတိ။ ။ အပိုအလိုမရှိ၊ အတိအကျဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။
 သာဓက။ ။ (ကက) အမေသည် ငါးခြောက်တစ်ပိဿာတိတိ ဝယ်လာသည်။

(ခခ) မန္တလေးအမြန်ရထားသည် ညနေ (၆) နာရီ တိတိတွင် ဆိုက်သည်။

(ဂဂ) ဤကြီးသည် (၃၅) တောင်တိတိ ရှည်၏။

(၂) ကျ၊ စိ၊ ကျစိ။ ။ အညီအမျှ ခွဲဝေခြင်းကို ပြသည်။

သာဓက။ ။ (ကက) အဘိုးက ကျွန်တော်တို့ကို ဟစ်ယောက် တစ်ကျပ်ကျ မုန့်ဖိုးပေးသည်။

(ခခ) သမဝါယမဆိုင်က တစ်အိမ်ထောင်လျှင် သကြားတစ်ပိဿာစီ ရောင်းသည်။

(ဂဂ) လူတစ်ယောက်လျှင် ရုပ်ရှင်လက်မှတ် (၂) စောင်ကျစီ ရောင်းမည်။

(၃) လုံး၊ စလုံး။ ။ တစ်တစ်လုံးတည်းရှိကြောင်း၊ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။

သာဓက။ ။ (ကက) တစ်အိမ်သားလုံး ရုပ်ရှင်သို့ သွားကြသည်။

(ခခ) နှစ်ယောက်စလုံး စာမေးပွဲကို ဂုဏ်ထူးနှင့် အောင်ကြသည်။

(၄) တည်း။ ။ အရေအတွက်နည်းကြောင်း၊ ပိုင်းခြားကန့်သတ် ကြောင်းကို ပြသည်။

သာဓက။ ။ (ကက) အဖေက မုန့်ဖိုးတစ်ကျပ်တည်းပေးသည်။

(ခခ) တစ်တန်းလုံး၌ သူတစ်ယောက်တည်း စာမေးပွဲကျသည်။

(၅) လျှင်။ ။ အချိုးနှုန်းကို ပြသည်။

သာဓက။ ။ (ကက) သူသည် ကားကို တစ်နာရီလျှင် မိုင် (၂၀) နှုန်းဖြင့် မောင်းသည်။

(ခခ) အင်္ကျီစ တစ်ကိုက်လျှင် (၁၅) ကျပ် ပေးရသည်။

(ခ) ပမာဏပြပစ္စည်း။ ။ အရေအတွက်ကို ခန့်မှန်းပြခြင်းဖြင့် လေးနက်စေသော ပစ္စည်းကို ပမာဏပြပစ္စည်း ဟုခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ ကျော်၊ ခန့်၊ လောက်

(၁) ကျော်။ ။ ဖော်ပြထားသော အရေအတွက်သည် အနည်းငယ် ပိုလွန်ကြောင်းကို ပြသည်။

သာဓက။ ။ (ကက) ဤအတန်း၌ ကျောင်းသားလေးဆယ် ကျော် ရှိသည်။

(ခခ) ဤရေကန်သည် အတောင် (၂၀) ကျော် နက်သည်။

(၂) ခန့်၊ လောက်။ ။ အတိအကျမဟုတ်သော ခန့်မှန်းခြေအရေအတွက် ကို ပြသည်။

သာဓက။ ။ (ကက) ကျွန်တော်တို့အိမ်သည် ကျောင်းနှင့် မိုင်ဝက်ခန့် ဝေးသည်။

(ခခ) ဤအခန်းသည် လူငါးရာခန့် ဆံ့သည်။

(ဂဂ) ဤသေတ္တာကို လူ (၄)ယောက် လောက် မရမည်။

(ဃဃ) ကြက်သား ငါးဆယ်သား လောက် ဝယ်ခဲ့ပါ။

(ဂ) အကြိမ်ပြပစ္စည်း။ ။ အရေအတွက်၊ အကြိမ်အခါကို ပြသောပစ္စည်းကို အကြိမ်ပြပစ္စည်း ဟုခေါ်သည်။

သာဓက။ ။ ကြိမ်၊ ခါ၊ ခေါက်။

ကြိမ်၊ ခါ၊ ခေါက်။ ။ အရေအတွက်၊ အကြိမ်အခါကို ပြသည်။

သာဓက။ ။ (၁) ဤဆေးကို တစ်နေ့ (၃) ကြိမ် သောက်ပါ။

(၂) တစ်ခါ ထပ်ပြောပါဦး။

(၃) ကျွန်တော်တို့ရွာသို့ တစ်ခေါက် လာလည်ပါဦး။

(ဃ) အစဉ်ပြပစ္စည်း။ ။ အစဉ်ကိုပြသော ပစ္စည်းကို အစဉ်ပြပစ္စည်း ဟု ခေါ်သည်။

သာကေ။ ။ မြောက်။

သာကေ။ ။ (၁) လမ်းထိပ်က ဝင်လာလျှင် (၃) အိမ်မြောက် အိမ်မှာ ကျွန်တော်တို့ အိမ် ဖြစ်သည်။

(၂) ဒုတိယမြောက် သားရတနာကို ဖွားမြင်သည်။

လှေကျင့်ခန်း

၁။ ပစ္စည်း၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရေးပါ။

၂။ နာမ်ပစ္စည်းဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

၃။ ကွက်လပ်များကို ဖြည့်ပါ။

(က) သက်ရှိသက်မဲ့တို့၏ ပုံသဏ္ဍာန် အမျိုးအစားအလိုက် သင်္ချာပုဒ်များနှင့် တွဲ၍ သုံးသော စကားလုံးကို ----- ပစ္စည်းဟုခေါ်သည်။

(ခ) အဖို အမ သဘာဝကို ဖော်ပြသည့် စကားလုံးကို ----- ပစ္စည်းဟု ခေါ်သည်။

(ဂ) အဖိုသဘာဝကို ဖော်ပြသည့် စကားလုံးကို ----- ပစ္စည်းဟု ခေါ်သည်။

(ဃ) အမသဘာဝကို ဖော်ပြသည့် စကားလုံးကို ----- ပစ္စည်းဟု ခေါ်သည်။

(င) နာမ်၊ နာမ်စားတို့၏ အရေအတွက်တစ်ခုထက် ပိုကြောင်းကို ညွှန်ပြသော စကားလုံးကို ----- ပစ္စည်းဟုခေါ်သည်။

(စ) ကောင်၊ ခု၊ ယောက် တို့သည် ----- ပစ္စည်းဖြစ်သည်။

(ဆ) မောင်၊ ကို၊ ဦး တို့သည် ----- ပစ္စည်းဖြစ်သည်။

(ဇ) မ၊ မိ၊ မယ်၊ ဒေါ်၊ သူ တို့သည် ----- ပစ္စည်းဖြစ်သည်။

(ဈ) များ၊ တို့သည် ----- ပစ္စည်းဖြစ်သည်။

(ည) -----၊ -----၊ ----- တို့သည် အပိုအလိုမရှိ အတိအကျ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသော ----- ပစ္စည်းဖြစ်သည်။

(ဋ) -----၊ -----၊ ----- တို့သည် ဖော်ပြထားသော အရေအတွက်ထက် အနည်းငယ် ပိုလွန်ကြောင်းကို ပြသည့် ----- ပစ္စည်းဖြစ်သည်။

(၄) -----| -----| ----- တို့သည် အရေအတွက်၊ အကြိမ်အခါကို ပြသော -----
ပစ္စည်းဖြစ်သည်။

(၅) ----- သည် အစဉ်ကိုပြသော -----ပစ္စည်းဖြစ်သည်။

၄။ အောက်ပါကွက်လပ်အသီးသီးတွင် ဆီလျော်သော နာမ်ပစ္စည်းကိုဖြည့်ပါ။

- (က) အစည်းအဝေးကို (၉)နာရီ --- တွင် စတင်ကျင်းပသည်။
- (ခ) ကျောင်းသား (၂၅) ယောက် --- စာမေးပွဲ အောင်ကြသည်။
- (ဂ) အဖေက သားတို့ကို စာအုပ်တစ်ယောက်တစ်အုပ် --- ဆုပေးသည်။
- (ဃ) လူ (၅) ယောက်လျှင် ဆပ်ပြာ (၁၂) တောင် --- သမဝါယမဆိုင်က ရောင်းသည်။
- (င) သားသမီး (၃)ယောက် --- ဘွဲ့ရကြပြီ။
- (စ) သူသည် ကြက်သားဟင်း တစ်ပန်းကန် --- ကို စားပစ်လိုက်သည်။
- (ဆ) တစ်ရပ်ကွက် --- သန့်ရှင်းရေးလုပ်ကြသည်။
- (ဇ) သူသည် စာမေးပွဲ၌ တစ်ဘာသာ --- ဂုဏ်ထူးရသည်။
- (ဈ) သီတင်းကျွတ်တွင် ကျောင်းနှစ်ရက် --- ပိတ်မည်။
- (ည) ကျွန်တော်၏ အဘိုးမှာ အသက် (၇၀) --- ရှိပြီ။
- (ဋ) သူ့အရပ်သည် ငါးပေ --- ရှိသည်။
- (ဌ) ဤငါးကြင်းကြီးသည် ငါးပိဿာ --- စီးသည်။
- (ဍ) ဤလှည်းပေါ်တွင် လူ (၄) ယောက် --- စီးနိုင်သည်။
- (ဎ) သူ့ကို စောင့်ရသည်မှာ (၂) နာရီ --- ရှိပြီ။
- (ဏ) ဤစာပိုဒ်ကို (၃) --- ဖတ်ပြပါ။
- (တ) ဦးသုံး --- ချသည်။
- (ထ) ထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များတွင် ယာဘက်မှ သုံးယောက် --- သည် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး ဖြစ်သည်။

ဝါကျ

ဝါကျ

၄၇။ ဆိုလိုသည့် အဓိပ္ပာယ်ရောက်အောင် စနစ်တကျစီစဉ်ထားသော ပုဒ်အစုအပေါင်းသည် ဝါကျ ဖြစ်သည်။ ဝါကျတစ်ခုတွင် အနည်းဆုံး ကတ္တားတစ်ခုနှင့် ကြိယာတစ်ခုပါဝင်သည်။

ဝါကျရိုး

၄၈။ ကတ္တားတစ်ခုနှင့် ကြိယာတစ်ခုသာ ပါဝင်သော ဝါကျသည် ဝါကျရိုး ဖြစ်သည်။
ကတ္တားတစ်ခုနှင့် ကြိယာတစ်ခုသာ ပါဝင်သော ဝါကျရိုးတို့တွင် သင့်လျော်သောပုဒ်တို့ကို ဖြည့်စွက်၍ ဝါကျရိုးအမျိုးမျိုးဖွဲ့နိုင်ပုံကို အတွဲ (၁)၊ အခန်း (၂) ၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ဤအတွဲ(၁)၊ အခန်း (၃) ၌လည်း ဆက်လက်ဖော်ပြမည်။

ဝါကျရိုးဖွဲ့နည်းအမျိုးမျိုး

၄၉။ (က) ကတ္တား + လိုက်လျောပြုပုဒ် + ကြိယာ
ပန်းတို့သည် + ရာသီအလိုက် + ဖူးပွင့်ကြသည်။
ကတ္တားတစ်ခုနှင့် ကြိယာတစ်ခုသာပါဝင်သော ဝါကျရိုး၌ ရာသီအလိုက် ဟူသော လိုက်လျောပြုပုဒ် ကို ဖြည့်စွက်ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ဤသို့ ဖြည့်စွက် ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် ပန်းတို့သည် ရာသီနှင့် မဆန့်ကျင်ဘဲ သူ့ရာသီနှင့်သူ လိုက်လျော ညီညွတ်စွာ ဖူးပွင့်ကြကြောင်းကို ရာသီအလိုက် ဟူသော ပုဒ်ကပြသည်။
ရာသီအလိုက် ဟူသော လိုက်လျောပြုပုဒ်၌ ရာသီ ဟူသော နာမ် နှင့် အလိုက် ဟူသော လိုက်လျောပြုဝိဘတ် တို့ပါဝင်သည်။

(ခ) ကတ္တား + ယှဉ်တွဲပြုပုဒ် + ကြိယာ
မောင်စုသည် + ဖခင်နှင့်အတူ + ပြန်လာသည်။
ကတ္တားတစ်ခုနှင့် ကြိယာတစ်ခုသာ ပါဝင်သော ဝါကျရိုး၌ ဖခင်နှင့်အတူ ဟူသော ယှဉ်တွဲပြုပုဒ် ကို ဖြည့်စွက်ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ဤသို့ ဖြည့်စွက် ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် မောင်စု မည်သူနှင့်ပြန်လာကြောင်းကို ဖခင်နှင့်အတူ ဟူသော ပုဒ်က ပြသည်။

ဖခင်နှင့်အတူ ဟူသော ယှဉ်တွဲပြုပုဒ် ၌ ဖခင် ဟူသော နာမ်နှင့် နှင့်အတူ ဟူသော ယှဉ်တွဲပြုဝိဘတ် တို့ပါဝင်သည်။

- (ဂ) ကတ္တား + ခွဲထုတ်ရာပြုပုဒ် + ကတ္တားအဖြည့်ပုဒ် + ကြိယာ
ဆန်စပါးသည် + မြန်မာ့ထွက်ကုန် + အဓိကထွက်ကုန် + ဖြစ်သည်။
များအနက်

ကတ္တားတစ်ခုနှင့် ကြိယာတစ်ခုသာ ပါဝင်သော ဝါကျရိုး၌ မြန်မာ့ထွက်ကုန် များအနက် ဟူသော ခွဲထုတ်ရာပြုပုဒ် နှင့် အဓိကထွက်ကုန် ဟူသော ကတ္တားအဖြည့် ပုဒ် တို့ကို ဖြည့်စွက် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ဤသို့ ဖြည့်စွက်ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် ဆန်စပါးသည် မည်သို့သော ထွက်ကုန်ပစ္စည်းမျိုး ဖြစ်သည်ကို မြန်မာ့ထွက်ကုန်များအနက် နှင့် အဓိကထွက်ကုန် ဟူသောပုဒ်တို့က ပြသည်။

မြန်မာ့ထွက်ကုန်များအနက် ဟူသော ခွဲထုတ်ရာပြုပုဒ်၌ မြန်မာ့ထွက်ကုန်များ ဟူသော နာမ် နှင့် အနက် ဟူသော ခွဲထုတ်ရာပြုဝိဘတ် တို့ပါဝင်သည်။

- အဓိကထွက်ကုန် ဟူသော ကတ္တားအဖြည့်ပုဒ် ၌မူ ကတ္တား အဖြည့်ဝိဘတ် မပါဝင်ပေ။
- (ဃ) ကတ္တား + ရည်စူးချက်ပြုပုဒ် + ကံပုဒ် + ကြိယာ
တပ်မတော် + နိုင်ငံအတွက် + အသက်ကို + ပေးလှူကြသည်။
သားတို့သည်

ကတ္တားတစ်ခုနှင့် ကြိယာတစ်ခုသာပါဝင်သော ဝါကျရိုး၌ နိုင်ငံအတွက် ဟူသော ရည်စူးချက်ပြုပုဒ် နှင့် အသက်ကိုဟူသော ကံပုဒ် တို့ကို ဖြည့်စွက် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ဤသို့ ဖြည့်စွက်ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် တပ်မတော်သားတို့၏ နိုင်ငံချစ် စိတ်ကို နိုင်ငံအတွက် နှင့် အသက်ကို ဟူသော ပုဒ်တို့က ပြသည်။

နိုင်ငံအတွက် ၌ နိုင်ငံ ဟူသော နာမ်နှင့် အတွက် ဟူသော ရည်စူးချက် ပြုဝိဘတ် တို့ပါဝင်သည်။

အသက်ကို ၌ အသက် ဟူသော နာမ် နှင့် ကို ဟူသော ကံဝိဘတ်တို့ ပါဝင်သည်။

(င) ကတ္တား + အချိန်ဆက်တိုက်ပြပုဒ် + ကြိယာ
 လူနာသည် + ငါးရက်တိုင်တိုင် + မေ့မြောနေသည်။

ကတ္တားတစ်ခုနှင့် ကြိယာတစ်ခုသာ ပါဝင်သော ဝါကျရိုး၌ ငါးရက်တိုင်တိုင် ဟူသော အချိန်ဆက်တိုက်ပြပုဒ်ကို ဖြည့်စွက်ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ဤသို့ဖြည့်စွက် ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် လူနာသည် တစ်ဆက်တည်း အချိန်မည်မျှ ကြာအောင် မေ့မြောနေသည်ကို ငါးရက် တိုင်တိုင် ဟူသော ပုဒ်က ပြသည်။

ငါးရက်တိုင်တိုင် ဟူသော အချိန်ဆက်တိုက်ပြပုဒ် ၌ ငါးရက် ဟူသော နာမ် နှင့် တိုင်တိုင် ဟူသော အချိန်ဆက်တိုက်ပြပုဒ်တို့ ပါဝင်သည်။

ဝါကျရိုးဖွဲ့နည်းအမျိုးမျိုး

၁။	ကတ္တား	+ လိုက်လျောပြပုဒ်	+ ကြိယာ
	ပန်းတို့သည်	+ ရာသီအလိုက်	+ ဖူးပွင့်ကြသည်။
၂။	ကတ္တား	+ ယှဉ်တွဲပြပုဒ်	+ ကြိယာ
	မောင်စုသည်	+ ဖခင်နှင့်အတူ	+ ပြန်လာသည်။
၃။	ကတ္တား	+ ခွဲထုတ်ရာပြပုဒ်	+ ကတ္တားအဖြည့်ပုဒ် + ကြိယာ
	ဆန်စပါးသည်	+ မြန်မာ့ထွက်ကုန်	+ အဓိကထွက်ကုန် + ဖြစ်သည်။
		များအနက်	
၄။	ကတ္တား	+ ရည်စူးချက်ပြပုဒ်	+ ကံပုဒ် + ကြိယာ
	တပ်မတော်	+ နိုင်ငံအတွက်	+ အသက်ကို + ပေးလှူကြသည်။
	သားတို့သည်		
၅။	ကတ္တား	+ အချိန်ဆက်တိုက်ပြပုဒ်	+ ကြိယာ
	လူနာသည်	+ ငါးရက်တိုင်တိုင်	+ မေ့မြောနေသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ဝါကျဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ ဝါကျရိုးဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ သင် လေ့လာသင်ကြားပြီးသော ဝါကျရိုးဖွဲ့နည်း အမျိုးမျိုးအနက်မှ ဝါကျရိုးဖွဲ့နည်း (၅) မျိုးကို သာကေဝါကျနှင့်တကွ ရေးပြပါ။
- ၃။ အောက်ပါ ဝါကျများ၌ မျဉ်းသားထားသော ပုဒ်များ၏ အမည်ကို ဖော်ပြပါ။
  - (က) ဤပန်းသည် အင်ကြင်းပန်း ဖြစ်သည်။
  - (ခ) မန္တလေး- ရန်ကုန် အမြန်ရထားသည် ရန်ကုန်ဘူတာသို့ ညနေ (၆) နာရီခွဲတွင် ဆိုက်မည်။
  - (ဂ) ဆရာကြီးသည် အာဇာနည်နေ့အကြောင်းကို ကျောင်းသားများအား ဟောပြောသည်။
  - (ဃ) အတန်းသားများက မောင်တင်ကို အတန်းခေါင်းဆောင် မြှောက်သည်။
  - (င) အောင်နက်သည် အမဲရိုးကို ချွေးမှ ချီလာသည်။
  - (စ) ကျွန်ုပ်တို့သည် မီးသတိပေး ပိုစတာကြီးကို လမ်းထိပ်၌ စိုက်ထူကြသည်။
- ၄။ အောက်ပါ ဝါကျများရှိ ကွက်လပ်တို့၌ နာမ်ဝိဘတ်ဆက်ထားသော ပုဒ်တို့ကို ဖြည့်ပါ။
  - (က) ရွာသူရွာသားများ၏ ----- ရွာလမ်းမကြီး ဖောက်ပြီးသွားပြီ။
  - (ခ) မဟာဇနကသည် ----- ထီးနန်းကို ရ၏။
  - (ဂ) သူသည် ----- စီးပွားဖြစ်သွားသည်။
  - (ဃ) သူ့ကို ----- အရေးယူမည်။
  - (င) လယ်ယာဦးကြီးတို့သည် သီးနှံများကို ----- စိုက်ပျိုးကြ၏။
  - (စ) မိမိပြုသော ကောင်းမှု ----- ကောင်းကျိုးခံစားကြရသည်။
  - (ဆ) သူသည် ပေးထားသော ----- လုပ်လေ့ရှိသည်။
  - (ဇ) ပွဲကြည့်ပရိတ်သတ်သည် ----- ပြည့်နေသည်။

- (၈၅) မိဘတို့၏ ----- ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပွဲကို ကျင်းပပေးသည်။
- (ည) ငှက်ပျောသီးသည် ----- ဖြစ်စေသည်။
- (ဋ) မိဘတိုင်းသည် သားသမီးကို ----- ချစ်ကြသည်။
- (ဌ) မင်းကြီးသည် တိုင်းပြည်ကို ----- အုပ်ချုပ်သည်။
- (ဍ) ဤပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် နာယကဂုဏ် ----- ပြည့်စုံ၏။
- (ဎ) ဗေဒါပင်များသည် ----- မျောပါလာသည်။
- (ဏ) သူသည် ----- အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။
- (တ) ----- ဘိန်းမုန့်ကို အကြိုက်ဆုံး ဖြစ်သည်။
- (ထ) လမ်းလျှောက်ခြင်းသည် ----- ကောင်းသော ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားနည်း
တစ်မျိုးဖြစ် သည်။
- (ဒ) အမေသည် ----- မာလကာသီးများ ဝယ်လာသည်။
- (ဓ) အဖေသည် ဧည့်သည်များကို ----- လိုက်ပို့သည်။
- (န) ဗုဒ္ဓသည် ----- ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်ခဲ့သည်။

ပုဒ်ဖြတ်ပုဒ်ရပ်သင်္ကေတများ

ပုဒ်ဖြတ်ပုဒ်ရပ်သင်္ကေတများ

၅၀။ မြန်မာစာရေးသားရာ၌ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းစေရန် ပုဒ်ကလေး၊ ပုဒ်မ၊ ဝိုက်ကွင်းစသော သင်္ကေတများကို အသုံးပြု၍ ရေးရသည်။ ထိုသင်္ကေတများကို ပုဒ်ဖြတ်ပုဒ်ရပ် သင်္ကေတများ ဟုခေါ်သည်။

ပုဒ်မကြီး။

၅၁။ (က) ရုံးစာရေးရာ၌ အကြောင်းအရာ၊ ရည်ညွှန်းချက်၊ မှတ်ချက်တို့၏ နောက်၌ ပုဒ်မကြီး (ပုဒ်မ ၂-ခု) ကိုသုံးသည်။

သာဓက။

- အကြောင်းအရာ။ ။ (၃)လပတ် အစီရင်ခံစာပေးပို့ခြင်း။
- ရည်ညွှန်းချက်။ ။ ၅၅၉/မစဖ(ဖ)၁-၄/ ၈၁။
- မှတ်ချက်။ ။ တစ်ဦးဆိုင်နာမ်ကို ဧကဝိနာမ်ဟု ရှေးကခေါ်ကြသည်။

(ခ) စာပိုဒ်ဘေးခေါင်းစဉ်နောက်တွင် ပုဒ်မကြီး (ပုဒ်မ ၂-ခု) ကိုသုံးသည်။

သာဓက။

- နှမ်း။ ။ နှမ်းသည် ပူ၍ခြောက်သွေ့သော ရာသီဥတုကို ကြိုက်သည်။ သဲဆန်သောမြေတွင်လည်းကောင်း၊ နုန်းတင်မြေတွင်လည်းကောင်း၊ နုန်းစနယ်မြေ တွင်လည်းကောင်း ရှင်သန်သည်။

ဝိုက်ကွင်း

( )

၅၂။ (က) ရှိရင်းစာသားနှင့် ဆက်နွယ်သော အကြောင်းအရာ တစ်ရပ်ရပ်ကို ရေးသားသော စကားချပ်ကို ဝိုက်ကွင်းဖြင့်ပြသည်။

သာဓက။

- ကုမုဒြာ-န/ကုမုတ်ဒရာ/အပွင့်ဖြူသော ကြာတစ်မျိုး။
(ညအခါ လရောင်ခံ၍ ပွင့်သည်ဟု ဆိုကြသည်။)
- အလံ-န/အလန်/အရောင်ပုံစံ အမျိုးမျိုးရှိ၍ တိုင်၊ တုတ်တံ စသည်တွင် လွင့်ထူရသော အဝတ်၊ သို့မဟုတ် စက္ကူဖြင့်

ပြုလုပ်ထားသည့်အရာ။ (တိုင်းပြည်၊ ဘုရင်၊ လူမျိုး၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုကို ကိုယ်စားပြုသော ကိစ္စတစ်ခုခုကို ရည်ညွှန်းသော အထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာအဖြစ် သုံးသည်)

(ခ) အဆင့်၊ အမှတ်၊ အပိုဒ် စသော စကားလုံးတို့၏နောက်ရှိ အစဉ်ပြ ကိန်းဂဏန်းများကို ဝိုက်ကွင်းဖြင့်ပြသည်။

သာဓက။

- ။
- ဘာသာရပ်အားလုံးတွင် အဆင့်(၄) ရသူများသာ လျှောက်ထားနိုင်သည်။
- အမှတ် (၃) အစိုးရအလယ်တန်းကျောင်း။
- စာပိုဒ် အမှတ် (၅) တွင် ဖော်ပြထားသည်။

မျဉ်းစောင်း /

၅၃။ အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ ကြော်ငြာစာ၊ စာအမှတ် အမှတ်စဉ်တို့ကို ဖော်ပြရာ၌ မျဉ်းစောင်းကို သုံးသည်။

သာဓက။

- ။
- ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
- အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁/၈၂
- ဝန်ထမ်းရွေးချယ်လေ့ကျင့်ရေးအဖွဲ့
- ခြောက်ထပ်ရုံး၊ ကမ်းနားလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁/၈၂
- စာအမှတ် - ၅၇၉/မစဖ.(ဝန်ထမ်း) ၂-၁၈/၈၂

မျဉ်းရှည် —

၅၄။ စာပိုဒ်ခွဲရှိ ယင်းတို့မှာ၊ ၎င်းတို့မှာ စသည်တို့၏ နောက်တွင်လည်းကောင်း၊ စာပိုဒ်ခွဲကို ညွှန်းသော စာပိုဒ်ကြီး၏ နောက်တွင်လည်းကောင်း၊ မျဉ်းရှည်ကို သုံးသည်။

သာဓက။

- ။
- လူတို့နေ့စဉ်စားသုံးသည့် အစာထဲတွင် အာဟာရဓာတ် (၆) မျိုးပါရှိ သည်။ ယင်းတို့မှာ -
- ၁။ အသားဓာတ် (ပရိုတိန်း)
- ၂။ အဆီဓာတ်
- ၃။ ကစီဓာတ် (ကာဘိုဟိုက်ဒြိတ်)

၄။ ဝိတာမင်

၅။ သတ္တုဓာတ်

၆။ ရေ တို့ဖြစ်ကြသည်။

ကျောက်အမျိုးအစားများကို အဓိကအားဖြင့် အောက်ပါ အတိုင်း (၃)မျိုး ခွဲခြားထားနိုင်သည် -

(က) မီးသင့်ကျောက်

(ခ) အနည်ကျကျောက်

(ဂ) အသွင်ပြောင်းကျောက်။

မျက်တောင်ဖွင့် မျက်တောင်ပိတ် “ ”

၅၅။ (က) ကောက်နုတ်ချက်၊ ကိုးကားချက်၊ ဆိုရိုးစကားစသည်တို့ကို ဖော်ပြရာ၌ မျက်တောင်ဖွင့် မျက်တောင်ပိတ်ကို သုံးသည်။
သာဓက။ ။

-“ကမ္ဘာမြေကြီးတွင် နေ့စဉ်လိုလို တစ်နေရာရာ၌ ငလျင် လှုပ်သည်” ဟု သိပ္ပံပညာရှင်တို့က အခိုင်အမာယုံကြည်သည်။

-“မျက်ခမ်းစပ်ရောဂါသည် ကူးစက်တတ်သည်။ မျက်တောင်စူး တတ်သည်။ မျက်စိကွယ်နိုင်သည်။ ကြိုတင်ကာကွယ်ကုသ ပါက မျက်စိမကွယ်ပါ” ဟူသော ပိုစတာကြော်ငြာဖြင့် ပညာပေး ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

-“ပညာဟူသည် မြတ်ရွှေအိုး၊ ဥစ္စာဟူသည် မျက်လှည့်မျိုး” ဟု ဆိုရိုးစကားရှိသည်။

(ခ) ပြောသူ၏ စကားကို ပြောသည့်အတိုင်း တိုက်ရိုက် ဖော်ပြရာ၌ မျက်တောင်ဖွင့် မျက်တောင်ပိတ်ကို သုံးသည်။
သာဓက။ ။

-“မြန်မာစာရေးရာမှာ အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းအောင် ပုဒ်ဖြတ် ပုဒ်ရပ်တွေကို သူ့နေရာနှင့်သူ မှန်မှန်ကန်ကန်သုံးတတ်ဖို့ လိုတယ်” ဟုဆရာက တပည့်များကို ပြောသည်။

စကားလုံးအညွှန်း

ကြိ = ကြိယာ	န = နာမ်	ဝိ = ဝိဘတ်
ကြိဝိ = ကြိယာဝိသေသန	နစ = နာမ်စား	သမ် = သမ္ပန္န
စည်း = ပစ္စည်း	နဝိ = နာမ်ဝိသေသန	

စာမျက်နှာ

စာမျက်နှာ

က

က (ကတ္တားဝိ)	၃၄။	ကြိယာဝိဘတ်	၃၄။၃၇။
က (အချိန်ပြဝိ)	၃၄။	ကြိယာဝိသေသန	၃၁။
က (နေရာပြဝိ)	၃၄။	ကြောင့် (အကြောင်းပြဝိ)	၃၄။
က (ထွက်ခွာရာပြဝိ)	၃၄။	ကြိမ် (အကြိမ်ပြစည်း)	၄၉။
ကာလပြကြိယာဝိဘတ်	၃၇။	ကျွန်တော် (နစ)	၁၂။
ကံပုဒ်	၅၃။ ၅၅။	ကျွန်တော် (ပြောသူနစ)	၁၂။
ကံဝိဘတ်	၃၄။	ကျွန်ုပ် (နစ)	၁၂။
ကို (ကံဝိ)	၃၄။	ကျွန်ုပ် (ပြောသူနစ)	၁၂။
ကိုယ် (ပြောသူနစ)	၁၂။	ကျွန်မ (နစ)	၁၂။
ကတ္တား	၅၂-၅၅။	ကျွန်မ (ပြောသူနစ)	၁၂။
ကတ္တားဝိဘတ်	၃၄။		
ကတ္တားအဖြည့်ပုဒ်	၅၃၊ ၅၅။		
ကျ (သင်္ချာလေးနက်စည်း)	၄၇။	ခ	
ကျစီ (သင်္ချာလေးနက်စည်း)	၄၇။	ခါ (အကြိမ်ပြစည်း)	၄၉။
ကျော် (ပမာဏပြစည်း)	၆၀။	ခေါက် (အကြိမ်ပြစည်း)	၄၉။
ကျုပ် (နစ)	၁၂။	ခင်ဗျား (နစ)	၁၂။
ကျုပ် (ပြောသူနစ)	၁၂။	ခင်ဗျား (ကြားနာသူနစ)	၁၃။
ကြားနာသူနာမ်စား	၁၃။ ၁၄။	ခန့် (ပမာဏပြစည်း)	၄၉။
ကြိယာ	၁၈။ ၅၂-၅၅။	ခွဲထုတ်ရာပြပုဒ်	၅၃၊ ၅၅။
ကြိယာပစ္စည်း	၄၇။	ခွဲထုတ်ရာပြဝိဘတ်	၃၅၊ ၃၆။

စာမျက်နှာ

စာမျက်နှာ

ဂ

ဂုဏ်ရည်ပြကြိယာ ၁၈၊ ၁၉၊ ၂၀။
ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသန ၂၅၊ ၂၆၊ ၂၇။

တ

တပည့်တော် (ပြောသူနစ) ၁၂။
တပည့်တော်မ (ပြောသူနစ) ၁၂။
တိတိ (သင်္ချာလေးနက်စည်း) ၄၇။
တိုဖ်တိုင် (နေရာဆက်တိုက်ပြဝိ) ၃၅။
တိုင်တိုင် (အချိန်ဆက်တိုက်ပြဝိ) ၃၅။

င

ငါ (နစ) ၁၂။
ငါ (ပြောသူနစ) ၁၂။
ငှာ (ရည်စူးချက်ပြဝိ) ၃၅။

တိုင်အောင် (ဆိုက်ရောက်ရာပြဝိ) ၃၄။
တိုင်အောင် (နေရာဆက်တိုက်ပြဝိ) ၃၅။
တိုင်အောင် (အချိန်ဆက်တိုက်ပြဝိ) ၃၅။
တစ်ဦးဆိုင်နာမ် ၅၊ ၆၊ ၇။

စ

စလုံး (သင်္ချာလေးနက်စည်း) ၄၇။
စီ (သင်္ချာလေးနက်စည်း) ၄၇။
စေ (အမိန့်ချဝိ) ၃၈။
စေခိုင်းဝိဘတ် ၃၈။
စို့ (ညှိနှိုင်းဝိ) ၃၈။
စိတ္တဇနာမ် ၇၊ ၁၀။

တည်း (သင်္ချာလေးနက်စည်း) ၄၇။
တွင် (ခွဲထုတ်ရာပြဝိ) ၃၅။
တွင် (အချိန်ပြဝိ) ၃၄။
တွင် (နေရာပြဝိ) ၃၄။
ထ ၃၈။

ဆ

ဆိုက်ရောက်ရာပြဝိဘတ် ၄၂။
ဆန္ဒညွှန်ဝိဘတ် ၃၈။

ထိအောင် (ဆိုက်ရောက်ရာပြဝိ) ၃၄။
ထို (နစ) ၁၂။
ထွက်ခွာရာပြဝိဘတ် ၃၄။

ည

ညည်း (နစ) ၁၂။
ညည်း (ကြားနာသူနစ) ၁၃၊ ၁၄။
ညှိနှိုင်းဝိဘတ် ၃၈။
နင် (နစ) ၁၂။
နင် (ကြားနာသူနစ) ၁၃။

ဒ ၄၇။
ဒီယသရ ၁၊ ၂။
န ၃။
နာမဝိသေသန ၂၅။
နေရာဆက်တိုက်ပြဝိဘတ် ၃၅၊ ၃၆။
နေရာပြဝိဘတ် ၃၄။
ပစ္စည်း ၄၇။
ပတ်လုံး (အချိန်ဆက်တိုက်ပြဝိ) ၃၅။

	စာမျက်နှာ		စာမျက်နှာ
နာမ်	၅။	ပုဒ်ဆက်သမ္ပန္န	၄၂-၄၅
၅။			
နာမ်စား	၁၂။	ပုဒ်ပြောင်းပစ္စည်း	၄၇။
နာမ်ပစ္စည်း	၄၇။	ပုဒ်ဖြတ်ပုဒ်ရပ်သင်္ကေတများ	၅၇။
နာမ်ဝိဘတ်	၃၄။	ပုဒ်မကြီး	၅၇။
နှင့် (ယှဉ်တွဲပြဝိ)	၃၅။	ပြောသူနာမ်စား	၁၂။
နှင့် (အသုံးခံပြဝိ)	၃၄။		
နှင့် (ပုဒ်ဆက်သမ်)	၄၂။ ၄၃။	ဖ	
နှင့်အညီ (ယှဉ်တွဲပြဝိ)	၃၅။	ဖို့ (ရည်စူးချက်ပြဝိ)	၃၅။
နှင့်အတူ (ယှဉ်တွဲပြဝိ)	၃၅။	ဖြင့် (အကြောင်းပြဝိ)	၃၄။
နှင့်အမျှ (ယှဉ်တွဲပြဝိ)	၃၅။	ဖြင့် (အသုံးခံပြဝိ)	၃၅။
၌ (နေရာပြဝိ)	၃၄။	ဖြစ်စေ ..... ဖြစ်စေ (ပုဒ်ဆက်သမ်)	၄၂။ ၄၄။
၌ (အချိန်ပြဝိ)	၃၄။	ဖြစ်ဖြစ် ..... ဖြစ်ဖြစ် (ပုဒ်ဆက်သမ်)	၄၂။
ပ		မ	
ပမာဏပြကြိယာဝိသေသန	၃၁။	မင်း (နစ)	၁၂။
ပမာဏပြပစ္စည်း	၄၈။ ၄၉။	မင်း (ကြားနာသူနစ)	၁၃။
ပါစေ (ဆန္ဒညွှန်ဝိ)	၄၆။ ၄၇။	မျက်တောင်ဖွင့်မျက်တောင်ပိတ်	၅၉။
ပါရစေ (ဆန္ဒညွှန်ဝိ)	၃၈။	မျဉ်းစောင်း	၅၈။
ပင်ကိုကြိယာ	၁၈။ ၁၉။	မျဉ်းရှည်	၅၈။
ပင်ကိုနာမဝိသေသန	၂၇။ ၂၈။	မြောက် (အစဉ်ပြစည်း)	၅၀။
ပုဂ္ဂလနာမ်စား	၁၂။	မှ (ထွက်ခွာရာပြဝိ)	၃၄။
ပေါင်းစပ်ကြိယာ	၁၈။ ၂၀။ ၂၂။ ၂၃။	မှတစ်ပါး (ပုဒ်ဆက်သမ်)	၅၂။ ၅၅။
ပေါင်းစပ်နာမဝိသေသန	၂၇။ ၂၈။	မှာ (ကတ္တားဝိ)	၃၄။
ပိုင်ဆိုင်ခြင်းပြဝိဘတ်	၃၄။	မှာ (နေရာပြဝိ)	၃၄။
ပိုင်ဆိုင်ခြင်းပြသင်္ကေတ	၃။	မှာ (အချိန်ပြဝိ)	၄၃။

စာမျက်နှာ

စာမျက်နှာ

ဃ

ယင်း (အပြောခံနစ)

၁၄။

လုံးလုံး (အချိန်ဆက်တိုက်ပြဝိ)

၃၅။

ယှဉ်တွဲပြပုဒ်

၅၂။၅၃။

လျှင် (သင်္ချာလေးနက်စည်း)

၄၇။၄၈။

ယှဉ်တွဲပြဝိဘတ်

၃၅။

၀

ရ

ဝါကျ

၅၂။

ရဿသရ

၁။

ဝါကျဆက်သမ္ပန္န

၄၂။

ရအောင် (ညှိနှိုင်းဝိ)

၃၈။

ဝါကျရိုး

၅၂။

ရော ..... ပါ (ပုဒ်ဆက်သမ်)

၄၂။

ဝိဘတ်

၃၄။

ရော ..... ရော (ပုဒ်ဆက်သမ်)

၄၂။

ဝိုက်ကွင်း

၅၇။၅၈။

ရည်စူးချက်ပြပုဒ်

၅၃။

ဝစ္စနှစ်လုံးပေါက်

၂။

ရည်စူးချက်ပြဝိဘတ်

၃၅။၃၆။

ဝယ် (နေရာပြဝိ)

၃၄။

ရှေးရှုရာပြဝိဘတ်

၃၄။

ဝယ် (အချိန်ပြဝိ)

၃၄။

ရှင် (နစ)

၁၂။

ရှင် (ကြားနာသူနစ)

၁၃။

သ

သရသံလေး

၄။

လ

သူ(နစ)

၁၂။

လော့ (စေခိုင်းဝိ)

၃၈။

သူ (အပြောခံနစ)

၁၄။၁၅။

လက်ခံပြဝိဘတ်

၃၄။

သေးသေးတင်

၂။

လောက် (ပမာဏပြစည်း)

၄၉။

သော်လည်းကောင်း .....

လိုက်လျောပြပုဒ်

၅၂။၅၅။

သော်လည်းကောင်း (ပုဒ်ဆက်သမ်)

၄၂။

လိုက်လျောပြဝိဘတ်

၃၄။

သံတိုသရ

၂။၃။

လည်းကောင်း.....လည်းကောင်း

သံပြောင်းပြသင်္ကေတ

၂-၄။

(ပုဒ်ဆက်သမ်)

၄၂။

သံရှည်သရ

၂။၃။၄။

ငင်း (နစ)

၁၂။

သံရှည်အသတ်

၄။

ငင်း (အပြောခံနစ)

၁၄။၁၅။

သို့ (ဆိုက်ရောက်ရာပြဝိ)

၃၄။

လုံး (သင်္ချာလေးနက်စည်း)

၄၈။

သို့ (ရှေးရှုရာပြဝိ)

၃၄။

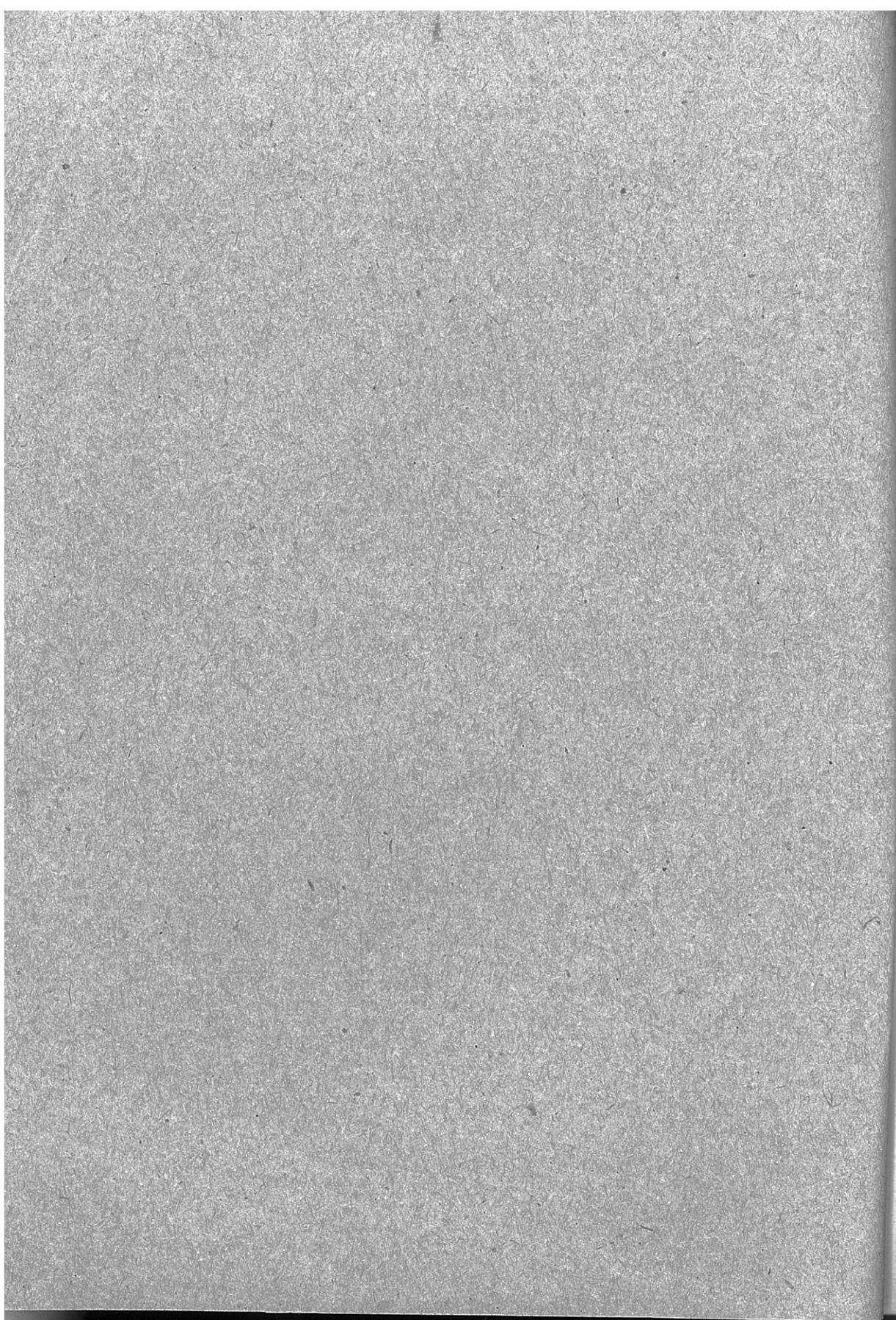
	စာမျက်နှာ		စာမျက်နှာ
သို့မဟုတ် (ပုဒ်ဆက်သမ်)	၄၂-၄၅။	အတွက် (ရည်စူးချက်ပြုစီ)	၃၅။၃၆။
သင် (နစ)	၁၂။	အထိ (ဆိုက်ရောက်ရာပြုစီ)	၃၄။
သင် (ကြားနာသူနစ)	၁၃။	အထဲမှ (ခွဲထုတ်ရာပြုစီ)	၃၅။
သင်္ချာနာမဝိသေသန	၂၅။	အထဲမှာ (ခွဲထုတ်ရာပြုစီ)	၃၅။
သင်္ချာနာမ်စား	၁၂။	အဓိပ္ပာယ်ဆက်သမ္ပန္န	၄၂။
သင်္ချာလေးနက်ပစ္စည်း	၄၇။	အနက် (ခွဲထုတ်ရာပြုစီ)	၃၅။၃၆။
သင်း (နစ)	၁၂။	အပြောခံနာမ်စား	၁၂။၁၄။၁၅။
သင်း (အပြောခံနစ)	၁၄။	အဖို့ (ရည်စူးချက်ပြုစီ)	၃၅။
သည် (နစ)	၁၂။	အဘယ် (နစ)	၁၂။
သည် (ကတ္တားဝိ)	၃၄။	အမူအရာပြုကြိယာဝိသေသန	၃၁။၃၂။
သမ္ပန္န	၄၂။	အမေးကြိယာဝိသေသန	၃၁။
		အမေးနာမဝိသေသန	၂၅။
အ		အမေးနာမ်စား	၁၂။
အကြောင်းပြုဝိဘတ်	၃၄။	အမိန့်ချုဝိဘတ်	၃၈။
အကြိမ်ပြပစ္စည်း	၄၇။၄၉။	အများဆိုင်နာမ်	၅။၇။
အချို့ (နစ)	၁၂။	အမျိုးအစားပြုကြိယာဝိဘတ်	၃၇။
အချိန်ဆက်တိုက်ပြပုဒ်	၅၄။၅၅။	အရ (လိုက်လျောပြုစီ)	၃၄။
အချိန်ဆက်တိုက်ပြုဝိဘတ်	၃၅။၃၇။	အလိုဌာ (ရည်စူးချက်ပြုစီ)	၃၅။
အချိန်ပြုကြိယာဝိသေသန	၃၁။၃၂။	အလိုက် (လိုက်လောပြုစီ)	၃၄။
အချိန်ပြုဝိဘတ်	၃၄။	အလျောက် (လိုက်လျောပြုစီ)	၃၄။
အခြေခံသရ	၁။	အသုံးခံပြုဝိဘတ်	၃၄။
အခြေအနေပြုကြိယာဝိသေသန	၃၁။	အား (လက်ခံပြုစီ)	၃၄။
အစပြုနာမ်	၅။၈။၉။	အားလုံး (နစ)	၁၂။
အစဉ်ပြပစ္စည်း	၄၇။၅၀။	အားလျော်စွာ (လိုက်လျောပြုစီ)	၃၄။
အညွှန်းနာမဝိသေသန	၂၅။	အောက်မြစ်	၂။၃။
အညွှန်းနာမ်စား	၁၂။	ဤ (နစ)	၁၂။
အတိုင်း (လိုက်လျောပြုစီ)	၃၄။	၏ (ပိုင်ဆိုင်ခြင်းပြုစီ)	၃၄။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

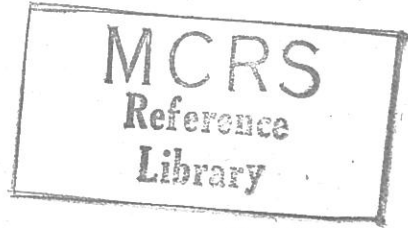
မြန်မာကဗျာလက်ရွေးစင် သတ္တမတန်း

ခြေခံပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်းသင်ရိုးမာတိကာနှင့်
ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ

၂၀၁၆-၂၀၁၇

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

မြန်မာကဗျာလက်ရွေးစင်

သတ္တမတန်း

အခြေခံပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်းသင်ရိုးမာတိကာနှင့်
ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ

၂၀၁၆-၂၀၁၇

၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ၊ အုပ်စု-၂၀၀၀၀၀

၂၀၁၆-၂၀၁၇ ပညာသင်နှစ်

အခြေခံပညာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရိုးမာတိကာနှင့်
ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ၏ မူပိုင်ဖြစ်သည်။ ။

အမှာစာ

မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးကို အဆင့်အတန်း မြင့်မားစေရန် ပညာရေး အစီအစဉ်သစ်ဖြင့် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ထိုအစီအစဉ်သစ်အရ အခြေခံပညာရေးကဏ္ဍတွင် မြန်မာစာ အခြေခံခိုင်ခံ့တောင့်တင်း၍ ကျွမ်းကျင်စွာတတ်မြောက်စေရန် မြန်မာစာသင်ရိုးကို ပြန်လည်ရေးဆွဲပါသည်။

အဆိုပါသင်ရိုးအရ အခြေခံပညာအလယ်တန်းအဆင့် မြန်မာစာ သင်ကြားခြင်း၏ ရည်မှန်းချက် ကို အောက်ပါအတိုင်း ချမှတ်သင်ကြား မည်ဖြစ်ပါသည်-

- ၁။ စာဖတ်၍ နားလည်စေရန်နှင့် နားလည်သည်ကို ရှင်းလင်း ပြောပြနိုင်စေရန်။
- ၂။ ဝေါဟာရကြွယ်ဝစေရန်၊ စကားအသုံးအနှုန်းများ နားလည်စေရန်နှင့် မှန်ကန်စွာ သုံးတတ် စေရန်။
- ၃။ ဝါကျသဘောကို နားလည်စေရန်နှင့် ဝါကျဖွဲ့ပုံမှန်ကန်စေရန်။
- ၄။ သဒ္ဒါစည်းကမ်းနှင့်အညီ ပြေပြစ်ရှင်းလင်းစွာ ရေးတတ်စေရန်။
- ၅။ စကားပြေနှင့် ကဗျာများကို လေ့လာတတ်စေရန်။

အထက်ပါ ရည်မှန်းချက်နှင့်အညီ အခြေခံပညာ အလယ်တန်းဆင့် သတ္တမတန်းတွင် သင်ကြား နိုင်ရန် မြန်မာကဗျာလက်ရွေးစင်ကို ရွေးချယ်ပြုစုပါသည်။

ကဗျာများရွေးချယ်ရာတွင် ပျို့၊ လင်္ကာ၊ ရတု၊ ဒွေးချိုး၊ လေးချိုး၊ လွမ်းချင်း၊ အိုင်ချင်းစသည့် ကဗျာပုံစံများအပြင် ကောက်စိုက်တေး၊ မောင်းထောင်းတေး၊ သျှိုးလိုက်၊ စည်တော်သံ၊ တိုင်းရင်းသားတေး စသည်များကိုပါ ရွေးချယ်ထားပါသည်။

ကဗျာပါ အကြောင်းအရာများတွင် ဆုံးမစာ၊ အမျိုးသားလှုပ်ရှားမှု၊ ကျေးလက်ခလေ့၊ သဘာဝ အလှစသော အကြောင်းအရာမျိုးစုံ ပါဝင်ပါသည်။

ကဗျာသည် ရွတ်ဖို့၊ ဖတ်ဖို့ဖြစ်ပါသည်။ ကဗျာကို အဖြတ်အတောက် အရပ်အဆိုင်း မှန်မှန်၊ ဌာန်ကရိုဏ်းကျကျ ရွတ်ဖတ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ ကဗျာကို ရွတ်ဖတ်ခြင်းဖြင့် ကဗျာသည် နှစ်သက်ဖွယ် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်လာပါသည်။

ကဗျာရေးဖွဲ့ရာတွင် စကားအသုံးအနှုန်းများကို ရွေးချယ်စီကုံးလေ့ ရှိပါသည်။ ကဗျာတွင် သုံးနှုန်းထားသော စကားလုံးများမှာ တိတိကျကျ ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်ရှိသော စကားလုံးများ ဖြစ်ပါသည်။ အံဝင်ခွင်ကျ သုံးထားသော စကားလုံးများဖြစ်၍ ကဗျာပါ စကားအသုံးအနှုန်းများကို လေ့လာခြင်းဖြင့် ဝေါဟာရကြွယ်ဝလာပြီး စကားအသုံးအနှုန်းများ မှန်ကန်စွာ သုံးတတ်လာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

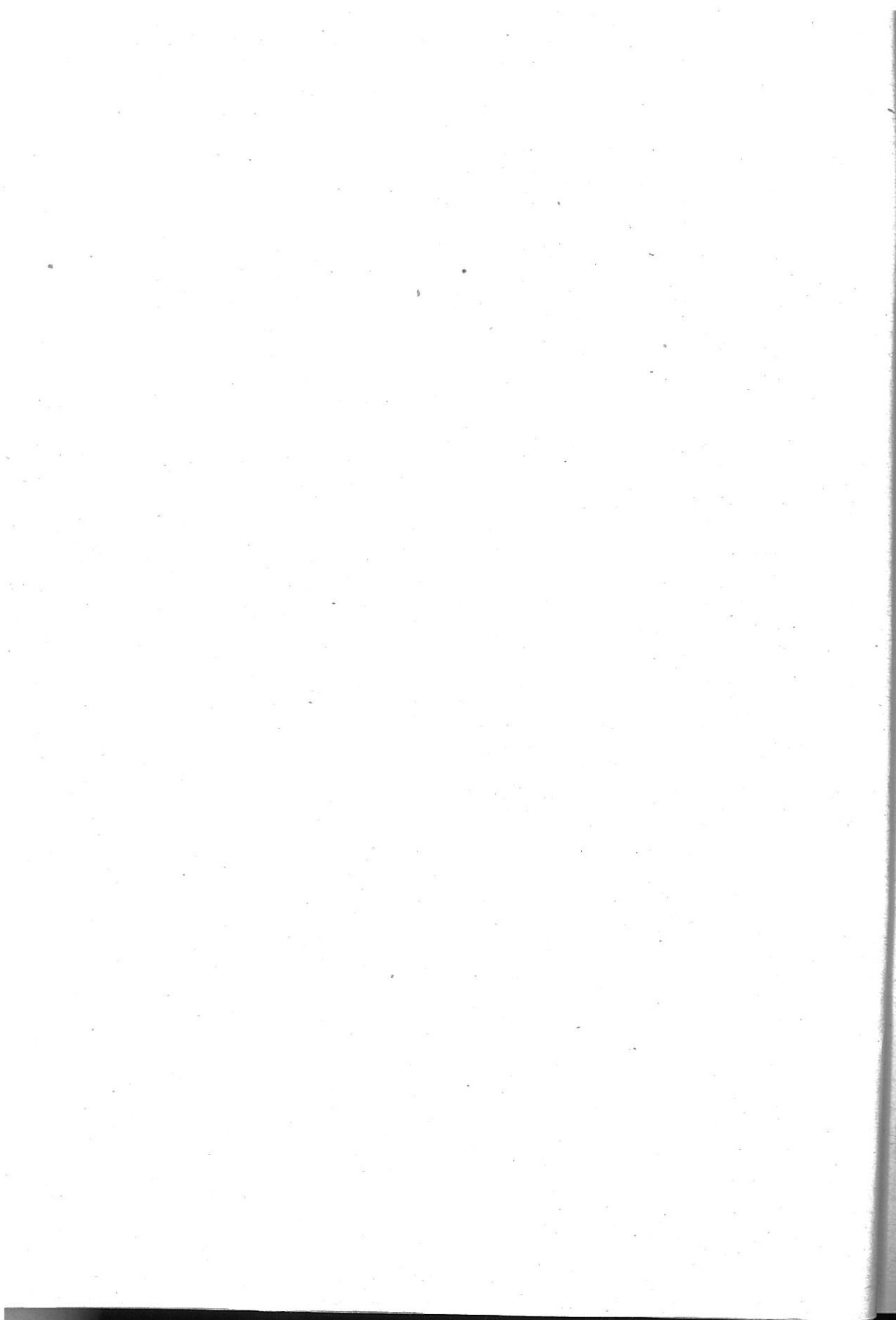
ရှင်မဟာသီလဝံသ၊ ရှင်မဟာဗျူဟာရ၊ လောကသာရ ဆုံးမစာများသည် စာရိတ္တမြင့်မားမှု၊ အတောက်အကူပြုသော ကဗျာများဖြစ်သည်။ အမျိုးသားလှုပ်ရှားမှုနှင့် တိုင်းရင်းသားတေးကဗျာများသို့ မျိုးချစ်စိတ်နှင့် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးမှုကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ကဗျာများဖြစ်သည်။ ကောက်စိုက်၊ မောင်းထောင် သျှိုးလိုက်စသော ကျေးလက်ဓလေ့တေးကဗျာများသည် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများကို ချစ်မြတ်နိုးလာစေနိုင်သော ကဗျာများဖြစ်သည်။ သဘာဝအလှကဗျာများသည် စိတ်ကြည်နူးမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသော ကဗျာများဖြစ်ပါသည်။

ဆရာ ဆရာမများသည် ကဗျာအလှ၊ ကဗျာရည်မှန်းချက် ကဗျာ အတွေးကို တပည့်တို့ ခံစားသိမြင်အောင် လမ်းညွှန်သင်ကြားဖို့ ကြိုးစားအားထုတ်ကြစေလိုပါသည်။

မာတိကာ

ကဗျာအမည်	ရေးသူ	စာမျက်နှာ
၁။ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဆုံးမစာ	ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ	၁
၂။ လောကသာရ	ရခိုင်သူမြတ်	၃
၃။ မောင်စစ်သည်	အမည်မသိ ရှေးစာဆို	၅
၄။ တို့ရွာအလိုက်	ဦးဆောင်း	၇
၅။ စံပယ်ပန်း	ဦးပုည	၈
၆။ မောင်းထောင်းသံ	အမည်မသိ ရှေးစာဆို	၉
၇။ နေဝင်စ ချိုးမရယ်ကူ	အမည်မသိ ရှေးစာဆို	၁၀
၈။ မန်းတောင်ရိပ်	အမည်မသိ ရှေးစာဆို	၁၂
၉။ ကျွဲကျောင်းသံ	အမည်မသိ ရှေးစာဆို	၁၃
၁၀။ နွားညီနောင်	သတိုးပီယ	၁၅
၁၁။ ပိုးစုန်းကြူး	လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး	၁၇
၁၂။ အမေ	ငွေတာရီ	၁၈
၁၃။ ပညာသည်	မိုးစည်	၁၉

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဆုံးမစာ

- ၁။ ဟုတ်သောအကြံ။ မှန်သောအကျင့်
သင့်သောအယူ၊ ဖြူသောနှလုံး
သူတော်ထုံးကို
စွဲသုံးသောထွေ၊ မှန်လှစေ။
- ၂။ ကျိုးကြောင်းစကား၊ ပြောဆိုငြားသော်
လျင်လျားဆွေးနွေး၊ ဆိုရေးလိမ္မာ
ပညာရှိအား၊ ကိုယ်တိုင်သွား၍
စကားလိုက်လျော၊ စစပြော၍
နိုးနှောလေ။
- ၃။ ငါ၏စိတ်တွင်
ထင်၏မလွဲ၊ လိပ်ခဲတည်းလည်း
ဟုတ်တည်းဧကန်၊ အာမသန်နှင့်
မှန်သည်တစေ၊ မရှိချေ။
- ၄။ မှတ်ဖွယ်မှတ်ရာ၊ ထိုထိုစာကို
ရှာ၍မပြတ်၊ အိမ်တွင်ဖတ်။
- ၅။ ဖတ်ပြန်သော်ကား၊ ဖတ်ဖန်များက
သားမယားပင်
သိမြင်ကင်းကွာ၊ မလိမ္မာလည်း
စာပေစကား၊ နေ့တိုင်းကြားက
ထူးခြားလိမ္မာ၊ ရှိသည်သာတည်း။
- ၆။ ရင်ဝယ်ဖြစ်ငြား၊ မွေးသည်သားကို
မယ်ဘွားမိခင်၊ ဆုံးမသင်သို့
အကြင်ဆရာ၊ တို့သူငါကို
လိမ္မာစေကြောင်း၊ ကောင်းပါစေလို
ဆိုပါသမျှ၊ ဩဝါဒကို
နားမျှမထောင်၊ မကြားယောင်သို့
မောင်တို့ပြုက၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်
နောင်သံသရာ၊ ဆက်များစွာ၌

ချမ်းသာမည်ရေး၊ အလွန်ဝေးသည်
 သေဘေးမလွဲ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ
 ရွှေခဲဘယ့်နှယ်၊ အသွယ်သွယ်ကို
 လွဲဖယ်ကြံစည်၊ လွတ်ပါမည်။

လင်္ကာ

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ

ခက်ဆစ်အဖွင့်

၁။	ထုံး	=	လိုက်နာစံပြုစရာနည်းလမ်း၊ အစဉ် အလာ။
၂။	လျင်လျား	=	အလျင်အမြန်။
၃။	နှိုးနှော	=	ဆွေးနွေးသည်။ တိုင်ပင်သည်။
၄။	လိပ်ခဲတည်းလည်း	=	စွဲမိစွဲရာကိုမလွတ်ဘဲ မြဲစွာတွယ်တာ သောအားဖြင့်။
၅။	ဟုတ်တည်း	=	ဟုတ်သည်။ မှန်သည်။
၆။	ဧကန်	=	အမှန်။
၇။	တစေ	=	အမြဲ။
၈။	ဩဝါဒ	=	ဆုံးမစကား။
၉။	ပစ္စုပ္ပန်	=	ယခု။ မျက်မှောက်။
၁၀။	သံသရာ	=	အဖန်တလဲလဲမပြတ် ကျင်လည်ရာ ဘဝအစဉ်။
၁၁။	ဝဋ်	=	ပြုခဲ့မိသော မကောင်းမှုအကျိုးကို ခံစားရခြင်း။
၁၂။	ရွှေခဲ	=	ရွှေတုံးရွှေခဲကဲ့သို့ မြတ်နိုးဖွယ်သောသား။

လောကသာရ

၁။ အသက်ရှည်စွာ၊ အနာမဲ့ကြောင်း
ကောင်းလှစေချင်
ပဲ့ပြင်နိစ္စ၊ ကွပ်ဆုံးမသား
မိဘဆရာ၊ စကားနာ၍
ကျမ်းစာသိမြင်၊ တတ်အောင်သင်လော့။
ပေါ်လွင်မပြု၊ ကောင်းရာတုလျက်
ကောင်းမှုမြတ်နိုး၊ ကောင်းအောင်ကြိုး၍
ကောင်းကျိုးကိုယ်၌ တည်စေမင်း။

၂။ မိခင်ဖခင်၊ ကျေးဇူးရှင်ကို
ချစ်ခင်မြတ်နိုး
ဂူပုထိုးသို့၊ ရှိခိုးဦးတင်
ကြည်လင်မြတ်လေး၊ သိမ်းမြန်းမွေး၍
လုပ်ကျွေးခယ၊ ရှိတုပ်ကွလျက်
ကြီးထသက်အို၊ မျိုးဆွေကိုလည်း
ကြည်ညိုညွတ်တိမ်း၊ ပိုက်ထုပ်သိမ်း၍
မယိမ်းစင်းလျင်း ငြိမ်းစေမင်း။

၃။ ထုံးတီးနည်းနာ၊ အဖြာဖြာ၌
ပညာရှာမှီး၊ မကြီးသက်ရွယ်
အငယ်သော်က၊ ကြိုးလုံ့လလျက်
တုပ်ကွပုဆစ်၊ ဆရာစစ်၌
ကြောက်ချစ်ရိုသေ၊ လုပ်ကျွေးထွေဖြင့်
စာပေတတ်ကြောင်း၊ တချောင်းချောင်းလျှင်
ခြိမ်းမောင်းသည်းခံ၊ ဆရာထံ၌
သင်အံ့ကျက်လေ့၊ တစ်နေ့တစ်ပါး

မှတ်သားလေလေ၊ ဝမ်းထဲခွေ၍
 အထွေအထူး၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို
 ဆည်းပူးသိမြင် ကြွယ်စေမင်း။

ပျို့

ရခိုင်သူမြတ်

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ပဲ့ပြင် = ဆုံးမသည်။ သွန်သင်သည်။ ဖြောင့်မှန် ကောင်းမွန်အောင် လုပ်သည်။
- ၂။ နိစ္စ = အမြဲ။
- ၃။ ကွပ် = ဆုံးမပဲ့ပြင်သည်။ လိမ္မာအောင်လုပ်သည်။
- ၄။ ပေါ်လွင် = ပေါ့ဆသည်။ ဘာကိုမျှဂရုမစိုက်။
- ၅။ ကြိုး = ကြိုးစားသည်။
- ၆။ ဂူ = လိုက်ခေါင်းခံ၍ အုတ်အင်္ဂါတေတို့ဖြင့် တည်ဆောက်အပ်သော ဘုရား။
- ၇။ ပုထိုး = ဓာတ်တော်မွေတော် စသည်တို့ကို ဌာပနာ၍ အုတ်ကျောက် စသည်ဖြင့် တည်ထားသော မုခ်ပေါက် သို့မဟုတ် မုခ်ယောင် ပါရှိ သောစေတီ။
- ၈။ သိမ်းမြန်း = ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်။
- ၉။ တုပ်ကွ = ရှိသေလေးစားသည်။ ညွတ်တွားခယသည်။
- ၁၀။ ပိုက်ထုပ် = ထိန်းသိမ်းသည်။
- ၁၁။ စင်းလျင်း = အမြဲ။ မပြတ်မလပ်။
- ၁၂။ ထုံးတီး = ရှေးထုံးဟောင်း။
- ၁၃။ ချောင်းချောင်း = အမြဲမပြတ် အရိပ်အခြည်ကြည့်၍။
- ၁၄။ ခြိမ်းမောင်း = ဆူပူကြိမ်းမောင်းသည်။
- ၁၅။ ဝမ်းထဲခွေ = ဝမ်းထဲ၌ မှတ်သားနှလုံးသွင်းသည်။

မောင်စစ်သည်

ချစ်တဲ့သူငယ်လေ . . .

သူငယ်ချင်းကောင်း၊ ယောက်မတို့လေ . . . ။

တညှိုးငယ်မှ ရော်ရော်

နှမလေး ဝေးကမျှော်သည်

ငယ်ဖော်ပေါင်းငဲ့၊ လည်ညောင်းငဲ့။

တညှိုးငယ်မှ ခွေခွေ

အလွမ်းရှိန်နှင့်၊ မယ်အိမ်နေသည်

ညောင်ရေလောင်းငဲ့၊ ဆုတောင်းငဲ့။

ရောက်လွယ်စေချင်

ကိုယ်တိုင်သွားလို့၊ ဘုရားတင်သည်

သင်ပန်းနှင့်၊ ရေချမ်းနှင့်။

နံနက်တိုင်လည်း၊ နံနက်တခြား

မောင်စစ်သည်ငယ်၊ ရောက်မယ်လားရှင့်။

ညနေတိုင်လည်း၊ ညနေတစောင်း

မောင်စစ်သည်ငယ်၊ ရောက်လွယ်ကောင်းငဲ့။

တပေါင်းငယ်မှ တဖော်

အောင်ပွဲခံလို့၊ ပြန်ချိန်တော်ကို

မယ်မျှော်လိုက်ကဲ့

ဗိုလ်ပေါင်းငယ်မှ ဝန်းရံ၊ ရဲမက်ပုံမှာ

စိတ်ကုန်အောင်မယ်ချစ်တဲ့၊ မောင်စစ်သည်လေး။

အိုင်ချင်း

အမည်မသိရှေးစာဆို

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ယောက်မ = ယောင်းမဟု အသံထွက်ပါ။ မိန်းမအချင်း ချင်းရင်းနှီးချစ်ခင်သဖြင့်
ခေါ်ဝေါ်သော အာလုပ်စကား။
- ၂။ ငဲ့ = ရဲ့။
- ၃။ ဗိုလ်ပေါင်း = လူအများ။ လူအပေါင်း။
- ၄။ ဝန်းရုံ = သိုက်သိုက်ဝန်းဝန်း။ တစုတဝေး။
- ၅။ စိတ်ကုန် = အစွမ်းကုန်။

တို့ရွာအလိုက်

မိုးမသောက်ခင်က

ခလောက်ကယ် ဂျောင်ဂျင်

လုပ်ငန်းငယ်ပြင်သည်

ချောင်းရေယဉ် သွင်သွင်စီးပါလို့

ကောက်ကြီးစပါးနံ့က

သန်လှတယ်လေး။

သို့အရာမူ

တို့ရွာအလိုက်၊ ချွေးပြိုက်ပြိုက်ကယ်နှင့်

ကောက်စိုက်မှုဟန်၊ သူ့အပြန်ကို

ထမင်းခံမြေလုပ်၊ အင်စောင်တုတ်နှင့်

ဆူးပုပ်ကယ်ရွက်ညို

ဆီမခတ်သော်လည်း၊ တလတ်ကယ်ချိုလှတယ်

မင်းပျိုတို့ ခုချိန်ခါကို

စားစရာဝါမပြောပါဘု

ပေါလှတယ်လေး။

လွမ်းချင်း

ဦးဆောင်း

ခက်ဆစ်အဖွင့်

၁။ ဂျောင်ဂျင်

= ခလောက်မြည်သံ။

၂။ ကောက်ကြီး

= စိုက်သည့်ရက်မှ ရက်ပေါင်း ၁၇၀-၂၀၀ အတွင်းမှည့်သော သက်ကြီးစပါး တစ်မျိုး။

၃။ ထမင်းခံ

= ထမင်းထည့်စရာခွက်။

၄။ အင်စောင်တုတ်

= ဟင်းရုံထည့်သော အနားထူထဲသည့် မြေအင်တုံး။

စံပယ်ပန်း

ပန်းစံပယ်

နန်းလယ် မပေါ်ခိုက်ဟာမို့

အလိုက် တော်တန်သင့်ရုံပါ

ခံပွင့်ကို ကုံး။

နန်းရဝေ

မန်းမြေမှာ စံပယ်လှိုင်တော့

ခံပန်းခိုင် ယာယီ ရွှေတယ်

တောလှေရွာသုံး။

ဒွေးချိုး

ဦးပုည

ခက်ဆစ်အဖွင့်

၁။ ရဝေ

= နန်းတော်အိမ်တော်တို့၏အဆောင်။ မြင့်မြတ်သောတိုက်ခန်းနေရာ။

၂။ ယာယီ

= အတည်အမြဲ မဟုတ်ဘဲ အခိုက်အတန့်ကာလ။

မောင်းထောင်းသံ

လက်ဆုံတွေ ချပါလို့၊ ဟန်ကျအောင်စီ။
ရွှေနောင်သူ ပျိုအပေါင်းရယ်၊ မောင်းကျောက်ကိုချီ။
ချီးကျူးငယ်သီ၊ ညီအောင်ပ အချက်ပေး။
ပျော်ရွှင်ရွှင် ယဉ်ယဉ်တွဲပါလို့၊ နွဲ့ကြစို့လေး။

ဟိုရှေ့က ဆူညံဆူညံ၊ ဘာသံလို့မေး။
မေးပါနဲ့အေး၊ ရွှေနောင်သူ အလှူပေးတယ်
မောင်းသံတဲ့လေး။

ဟိုရှေ့က နီရွှေရွှေ၊ နေထွက်ပြီလေ။
ဟုတ်ပါဘူးအေး၊ ဖန်ဆွတ်ရေ သက်န်း။
ရဟန်းတွေ ဆွမ်းခံကြွတယ်
လောင်းလာကြစမ်း။

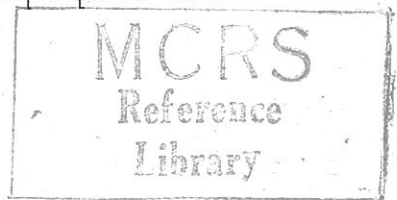
ပျိုလေးတို့အိမ်စွန်း၊ ကျွန်းဆယ့်နှစ်ပင်
စောင့်ရှောက်စေချင်။
မပြုပြင် ရှင်အောင်မွေးပါ
မယ်နှင့်မောင် ကံဆိုင်ကြရင်
ကျောင်းတိုင်ဖို့လေး။

မောင်းတေးချင်း

အမည်မသိရှေးစာဆို

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ရွှေနောင်သူ = ဟုမ္မလင်းမြို့နယ် အပါအဝင် နောင်ပါးကျစ် ရွာသူ။
- ၂။ လက်ဆုံ = လက်ဖြင့်ထောင်းရသော ဆန်ဖွပ်မောင်းဆုံ။
- ၃။ ချီးကျူး = အစချီသီကျူးသည်။
- ၄။ ဖန်ဆွတ်ရေ = သစ်ခေါက်ပြုတ်ရည်ဖြင့် အရောင်ဆိုးထား သော။
- ၅။ ကံဆိုင် = ကံဆုံသည်။

နေဝင်စ ချိုးမ ရယ်ကူ

နေဝင်စ

ချိုးမရယ်ကူ

တောသူမလေး အဝေး။

စာကိုသာ စာကိုတ်လို့

ကူရှာသလော ကူသလော။

ရေကိုသာ ရေကိုတ်လို့

ကူရှာသလော ကူသလော။

နွားကျောင်းသားငယ်

ကျော့ကွင်းရယ်တည်

ဘယ်... ဘယ်ကို... ဘယ်ကိုရယ်မိ

ခြေကိုမိလို့။

ဘယ်... ဘယ်ကို... ဘယ်ကိုရယ်နှက်

လည်ပင်းအထက်

ခေါင်းကိုနှက်လို့။

ဘယ်... ဘယ်ကို... ဘယ်ကိုရယ်ခွဲ

ရင်ကိုခွဲလို့။

ရှားမီးခဲတွင်၊ ရဲရဲငယ်ကင်

အကျွန်မမြင်ဝံ့ပါပြီကလား။

ရွှေချိုးဖိုရယ်လေ

မယ့်လင်သား။

ရုပ်သေးသီချင်း

အမည်မသိရှေးစာဆို

ကော်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ကူ = ချိုးငှက်တွန်မြည်သည်။
- ၂။ အဝေး = လွမ်းဆွတ်မြည်တမ်းသော အသံ။
- ၃။ ကျော့ကွင်း = သားရဲတိရစ္ဆာန်ကို ကျော့ဖမ်းရန် ကြိုးကွင်း။
- ၄။ ရှားမီးခဲ = ရှားသားကို မီးရှို့၍ရသော အလွန်ပူပြင်းသည့် မီးခဲ။

မန်းတောင်ရိပ်

အသက်ကလေးရယ်တဲ့ ရှည်စေလို။

မြနန္ဒာ ရေညိုသမ်းတယ်

မန်းတောင်ရိပ်ခို။

ခေါင်းလောင်းသံ ချိုချိုနဲ့

ရွှေပဟိုရ် စည်သံဟိန်း (တယ်)။

ဘေးရန်ကငြိမ်း။

လေးချိုး

အမည်မသိရှေးစာဆို

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ မြနန္ဒာ = ရေကြည်လင်နေသော မဟာနန္ဒာကန်။
- ၂။ မန်းတောင် = ဖန္တလေးတောင်။
- ၃။ ပဟိုရ် = မြန်မာမင်းများ လက်ထက်က အချိန်နာရီ ကို ဖော်ပြရန် တီးခတ်သောစည်။

ကျွဲကျောင်းသံ

ပတ္တလာယေ၊ ရှိင်-ရှိင်။
 ကြိမ်သားတုတ်ကို၊ နနှောင်းကိုင်၊ ကယိုင်ကပါး
 နှင်းမြိုင်မြိုင်တေ၊ တောင်ကျိုင်ကြားမှာ
 ကျွဲကျောင်းလားရေ။
 အစ်ကိုမပါ၊ ညီမပါ
 ကြိမ်းသားတုတ်ကို၊ နနှောင်းကိုင်၊ ကယိုင်ကပါး
 နှင်းမြိုင်မြိုင်တေ၊ တောင်ကျိုင်ကြားမှာ
 ကျွဲကျောင်းလားရေ။
 ဟူး . . . . ရေ . . . . ရေ . . . . ဟူး။

ထွေတောင်ဒေတောင်၊ ချောင်မြောင်တစ်လွှား
 ပိုးပစိုင်းသံ၊ ညံသသွား
 တောသံလီသံ၊ မဆူညံ
 နှင်းသံဖြဖြောက်၊ ပပေါက်ဖောက်သို့ကြားရရေ။
 ကြောင်တောင်ကြောင်၊ နက်ပြောင်ခလောင်း
 တောဘယံမှာ၊ သာငြိမ့်ညောင်းယုာ ကြားရရေ။
 ဟူး . . . . . ရေ . . . . . ရေ . . . ဟူး။

ရနိုင်တေး

အမည်မသိရှေးစာဆို

ခက်ဆစ်အဖွင့်

၁။	ပက္ကလာ	=	ရခိုင်တွင်ယောက်ျားတို့ အဆောင်းများသော ကျောက်ထုလုံအောင် ဆောင်းသည့် ခမောက်ရှည်။
၂။	ရိုင်ရိုင်	=	လှပတင့်တယ်ယဉ်ကျေးသည်။
၃။	နနှောင်း	=	မြဲမြံစွာ။
၄။	ကယိုင်ကပါး	=	ကယိမ်းကပါး။
၅။	တောင်ကျိုင်ကြား	=	တောင်ချိုင့်ကြား။
၆။	ကျွဲကျောင်းလားရေ	=	ကျွဲကျောင်းသွားသည်။
၇။	ဟူးရေရေဟူး	=	အော်ဟစ်သံ။
၈။	ထွေတောင်ဒေတောင်	=	ဟိုတောင် ဒီတောင်။
၉။	ပိုးပစိုင်း	=	ပုစဉ်းရင်ကွဲကောင်။
၁၀။	ညံသသွား	=	ဆူညံနေသည်။
၁၁။	လီသံ	=	လေတိုက်သံ။
၁၂။	ဖြဲဖြောက်	=	ဖြောက်ဖြောက်မြည်သောအသံ။
၁၃။	ပပေါက်	=	ပေါက်ပေါက်။
၁၄။	ခလောင်း	=	ခလောက်။
၁၅။	တောဘယံ	=	တောင်ကမ်းပါးယံ။
၁၆။	ပျာ	=	ပြီးလျှင်

နွားညီနောင်

ညိုကုန်းယံ ချောက်နံဘေးမှာလ
တို့ဘုန်းကံ အလျောက်မွေးရောထင်
တစ်ခေါက်ပြေးမှဖြင့် မိုးထိုးမယောင်
ခလောက်ကလေးရယ်တဲ့ ခိုးခိုးဒေါင်။

နှစ်ကိုယ်ချို့တာကြောင့်
ချို့ဘို့တူ နွားပြာတုတ်တွေနဲ့
ပျိုတို့လူ ယာမလုပ်တယ်
အားထုတ်မယ့် မောင်မှာနော်ကွယ်
ဝါးခုတ်တဲ့တောင်။

ဟဲ့ဆိုကာ ကြိမ်တံမြောက်မှဖြင့်
လှည့်လိုရာ တိမ်ယံရောက်နိုင်ခဲ့
အိမ်ခြံပေါက်ပါတဲ့ နွားညီနောင်
စားအီအောင်ဗျ ညနေစောင်း
အားစည်အောင်ပ ဝစေကျောင်း။

ဆောင်ခွင့်ကိုရွယ်
မောင်နှင့်မယ် တူယှဉ်တွဲပါလို့
နောင်တင့်တယ် လူမြင်ရဲခါမှ
ယူငင်ကာ ချူဆင်လို့ဆွဲပျံမယ်
ပွဲဝင်မယ့် ချောင်းသူရဲ့
လှည်းယဉ်နဲ့မောင်း။

လေးချိုး

သတိုးပီယ

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ညိုကုန်းယံ = ညိုမှိုင်းသော ကုန်းရိုး။
- ၂။ ချိုဘို့တူ = ဦးချိုလည်းတူ၊ ဘို့လည်းတူသော။
- ၃။ နွားပြာတုတ် = တုတ်ခိုင်သော နွားပြာ။
- ၄။ တိမ်ယံရောက် = တိမ်ဖျားရောက်။
- ၅။ လှည်းယဉ် = အမြန်မောင်းနှင်နိုင်ရန်နှင့် သက်သာစွာ စီးနင်းနိုင်ရန်ပြုပြင် တည်ဆောက်ထားသော ပေါ့ပါးသည့်လှည်း။

ပိုးစုန်းကြူး

တောင်ပံကွန်မြူး၊ ပိုးစုန်းကြူး၊ အထူးတဆန်းပင်။
အရောင်တွဲတွဲ၊ ထွန်းလင်းခဲ့၊ မီးရဲ့ပမာသွင်။
ပျင်းရိလျက်သာ၊ အိပ်နေပါ၊ ရောင်ဝါမပေါ်လွင်။
ထိုနည်းတူစွာ၊ လူတို့မှာ၊ ပမာနှိုင်းဆင်ခြင်။
ကိုယ်နှင့်ဆိုင်ဘိ၊ အလုပ်ရှိ၊ လျှိုငြိရုဏ်ရောင်ထင်။
ကမ္ဘာတိုက်ဘောင်၊ အလုပ်ရောင်၊ ထွန်းပြောင်အမြဲပင်။
ပျင်းပျင်းရိရိ၊ အိပ်နေဘိ၊ မရှိအလုပ်ခွင်။
မှေးတေးမှိုန်တိမ်၊ သေးသိမ်သိမ်၊ အရှိန်ကင်းလိမ့်ပင်။
လူဖြစ်ပါခဲ့၊ အရှိန်မဲ့၊ တကယ့်နွားအသွင်။
အပျင်းရောဂါ၊ စွဲကပ်လာ၊ မြန်စွာကုဖို့ပြင်။
မကုစားဘဲ အပျင်းစွဲ၊ ငမွဲငန့်ပင်။

သံပေါက်

လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး

မိုးယံမှာ ကြယ်တစ်ပွင့်
 ပြုံးဝင့်လို့ စိန်သဖွယ်
 ဝင်းလက်လှတယ်။
 မိုးပေါ်ကကြယ်၊ မထယ်လားမောင်မေး။
 ‘သားတော်မောင် သူ့မျက်လုံးနဲ့
 ပြိုင်ဦး’ တဲ့လေး။
 လစန္ဒာ ငွေရည်မှုန်းလို့
 အပြုံးနဲ့ သူ့ကြိုဆို
 နူးညွတ်ဖွယ်ကို။
 လဝန်းပျို၊ မချိုလားမောင်မေး။
 ‘သားမျက်နှာ ချိုချိုပြုံးနဲ့
 ပြိုင်ဦး’ တဲ့လေး။
 လရောင်နဲ့ ကြယ်ရောင်။
 ငွေနှင်းရည် မြလွှာထက်က
 ဝင်းလက်ပုံဆောင်။
 နှင်းငွေဥရောင်၊ မပြောင်လားမောင်မေး။
 ‘သားလူညို သူ့ငိုတုန်းကို
 ပြိုင်ဦး’ တဲ့လေး။

အချိုး

ငွေတာရီ

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ထယ် = ထည်ဝါသည်။
- ၂။ စန္ဒာ = လ။
- ၃။ ငွေရည်မှုန်း = ငွေရောင်ခြယ်သည်။

ပညာသည်

တိမ်မှောင်ချဉ်း၍
 မလင်းရောင်ဝါ၊ မှိုင်းအုပ်ကာလျှင်
 ဘယ်ညာမလပ်၊ လောကဓာတ်သို့
 တိုက်ခတ်တုန်ဟီ၊ လေပြင်းချီသော်
 တွဲလီတွဲလောင်း၊ စာဘူးတောင်းလည်း
 မညောင်းမကြောက်၊ သိုက်အုံဆောက်သည်
 အုံလောက် ပညာသည်တကား။

ခေတ်စမ်းလင်္ကာ

မိုးစည်

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ချဉ်း = အနားကပ်သည်။
- ၂။ စာဘူးတောင်း = သစ်ကိုင်းမှ တစ်ဆင့် လေတွင်တွဲလျား ကျနေသော အသိုက်ရှည် ရက်လုပ်တတ်သည့် ထိပ်ဝါစာကလေးငှက်မျိုး။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

ဇာတကဝတ္ထုများ

သတ္တမတန်း

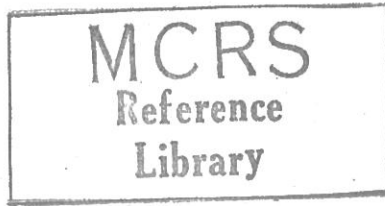
GRADE 8

အခြေခံပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရိုးမာတိကာနှင့်
ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ

၂၀၁၅-၂၀၁၆

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

ဇာတကဝတ္ထုများ
သတ္တမတန်း
GRADE 8

အခြေခံပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရိုးမာတိကာနှင့်
ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ
၂၀၁၅-၂၀၁၆

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ၊ အုပ်စု- ၃၂၀၀၀

၂၀၁၅-၂၀၁၆ ပညာသင်နှစ်

အခြေခံပညာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရိုးမာတိကာနှင့်
ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ၏ မူပိုင်ဖြစ်သည်။

အမှာစာ

မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးကို အဆင့်အတန်းမြင့်မားစေရန် ပညာရေး အစီအစဉ်သစ်ဖြင့် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ထိုအစီအစဉ်သစ်အရ အခြေခံပညာရေးကဏ္ဍတွင် မြန်မာစာအခြေခံ ခိုင်ခံ့တောင့်တင်း၍ ကျွမ်းကျင်စွာတတ်မြောက်စေရန် မြန်မာစာသင်ရိုးကို ပြန်လည်ရေးဆွဲပါသည်။

အဆိုပါသင်ရိုးအရ အခြေခံပညာအလယ်တန်းအဆင့် မြန်မာစာ သင်ကြားခြင်း၏ရည်မှန်းချက်ကို အောက်ပါအတိုင်းချမှတ်သင်ကြားမည် ဖြစ်ပါသည်။

- ၁။ စာဖတ်၍ နားလည်စေရန်နှင့် နားလည်သည်ကို ရှင်းလင်းပြောပြ နိုင်စေရန်၊
- ၂။ ဝေါဟာရကြွယ်ဝစေရန်၊ စကားအသုံးနှုန်းများနားလည်စေရန် နှင့်မှန်ကန်စွာသုံးတတ်စေရန်၊
- ၃။ ဝါကျသဘောကို နားလည်စေရန်နှင့်ဝါကျဖွဲ့ပုံမှန်ကန်စေရန်၊
- ၄။ သဒ္ဒါစည်းကမ်းနှင့်အညီ ပြေပြစ်ရှင်းလင်းစွာရေးတတ်စေရန်၊
- ၅။ စကားပြေနှင့် ကဗျာများကို လေ့လာတတ်စေရန်၊

အထက်ပါရည်မှန်းချက်နှင့်အညီ အခြေခံပညာအလယ်တန်းအဆင့် သတ္တမတန်းတွင်သင်ကြား နိုင်ရန် ဇာတကဝတ္ထုများကို ရွေးချယ်ပြုစုပါသည်။

ဇာတက ဝတ္ထုများသည် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အဆောက်အအုံ၏ အုတ်မြစ်ဖြစ်သည်။ ထိုဝတ္ထု များသည် မြန်မာလူထုနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင် ပြီးဖြစ်ရာ မိမိတို့၏ အသွေးအသားသဖွယ်၊ နှလုံးသည်းပွတ် သဖွယ်ပင် ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်ပေသည်။

ရပ်တိုင်းရွာတိုင်း အိမ်တိုင်းကျောင်းတိုင်းတွင် ကြီးသူကငယ်သူကို လည်းကောင်း၊ အဘိုးအဘွားက မြေးမြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ မိဘကသားသမီးကိုလည်းကောင်း၊ ဆရာကတပည့်သားမြေးကိုလည်းကောင်း ထိုဇာတကဝတ္ထုများကိုလက်ဆင့်ကမ်းပြောပြခဲ့ကြသည်။ ပြောသူကလည်း လေးလေးမြတ်မြတ်ပြော၍ နာသူ ကလည်း နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက်နာကြားခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ထိုဇာတကဝတ္ထုများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကလေး လူကြီးတို့၏နှလုံးအိမ်တွင် အလိမ္မာတရား၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အကျင့်စာရိတ္တနှင့် ကောင်းမြတ်သော စိတ်ဓာတ် တို့ကိုပျိုးထောင်ပေးခဲ့ကြလေပြီ။

ယခုသတ္တမတန်းအတွက် ရွေးချယ်လိုက်သော ဇာတကဝတ္ထုများသည် **အမျိုးသားပညာဝန် ဦးဖိုးကျား စီရင်သော ငါးရဲငါးဆယ် ကောက်နုတ်ချက်များ** မှ သင့်နီးရာဝတ္ထုများကို ကောက်နုတ်ရွေး ချယ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဤဇာတကဝတ္ထုများကိုပြုစုသူ ဦးဖိုးကျားကို မြန်မာနှစ် ၁၂၅၂ ခု (ခရစ်နှစ် ၁၈၉၁) တွင် ဟင်္သာတ

ခရိုင် နိဗ္ဗာန်ရွာ၌ ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်က နိဗ္ဗာန်ရွာ ဦးသာသနကျောင်းတွင် ပညာဆည်းပူးခဲ့ပြီး အသက် ၂၇ နှစ်အရွယ် တွင် ပုသိမ်မြို့တိုင်တစ်ရာကျောင်းမှ အင်္ဂလိပ် - မြန်မာ ဆယ်တန်းအောင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ယုဒသန်ကောလိပ်၌ ပညာဆက်လက်သင်ယူခဲ့သည်။

၁၉၂၀ ပြည့် ကျောင်းသားသပိတ်ကြီးတွင် ဦးဖိုးကျားသည် ထင်ရှားသောခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ထိုသပိတ်ကြောင့် အမျိုးသားကျောင်းများ ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ အမျိုးသားပညာဝန်အဖြစ် ထက်သန်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဦးဖိုးကျားသည် ကျောင်းသားကြီးဘဝကပင် စာပေရေးသားမှုအစပြု ခဲ့သည်။ မျိုးချစ်စိတ်အရင်းခံဖြင့် ခေတ်ပြင် ဆောင်းပါးများကို ရေးသားခဲ့ရာ မြန်မာစာပေလောက၌ အမျိုးသားပညာဝန် ဦးဖိုးကျားဟူသော အမည်သည်ထင်ရှားခဲ့သည်။

ခေတ်မီမြန်မာရာဇဝင် အကျဉ်းချုပ်၊ ငါးရာငါးဆယ်ကောက်နုတ် ချက်များ၊ ပဲခူးရာဇာတ်စာနိ၊ ပုသိမ်ရာဇဝင်၊ ဦးထွန်းရှိန်အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ဦးပုညအတ္ထုပ္ပတ္တိ (ရေသည်ပြဇာတ်နိဒါန်း) တို့ကို ရေးသားပြုစုခဲ့ သည်။ ရေသည်ပြဇာတ်နှင့် ဝိဇယပြဇာတ်တို့ကို တည်းဖြတ်ခဲ့သည်။ အမျိုးသားကျောင်းကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အရပ်ရပ်အနယ်နယ်သို့ ရောက်ရှိတွေ့ကြုံသိမြင်ခဲ့ရသည်တို့ကိုအခြေပြုကာ 'ကိုယ်တွေ့ဝတ္ထုများ' ကိုလည်း ရေးသားခဲ့သည်။ ဦးဖိုးကျားသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း စစ်ပြေးရင်း မြန်မာနှစ် ၁၃၀၃ ခု (ခရစ်နှစ် ၁၉၄၂) တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး ထန်းတပင်မြို့၌ ကွယ်လွန်သည်။

ဦးဖိုးကျားမှာ ခေတ်စကားပြေ ရှေ့ဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ လွယ်ကူရှင်းလင်းသော စကားပြေကို ရေးလေ့ရှိသည်။ ဦးဖိုးကျားသည် ဤဇာတက ဝတ္ထုများကို ပြုစုရာတွင် ရှေးကဆရာတော်ကြီးများ၏ ပါဠိ မှ မြန်မာသို့ ဘာသာပြန်ဆိုချက် အမျိုးမျိုးကိုအမှီပြုပြီး ကျောင်းသားလူငယ်များအတွက် ရည်စူးကာ အကျဉ်းချုံး၍ လွယ်ကူရှင်းလင်းအောင် ပြန်လည်ရေးသားသည့် ဇာတကဝတ္ထု ၅၅၀ အနက်မှ ၂၅၀ ကို ရွေးနုတ်လျက် "ငါးရာငါးဆယ်ကောက်နုတ်ချက်များ" ဟူ၍ အမည်ပေးကာ စာအုပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၎င်း တို့မှတစ်ဖန် ယခုခေတ် ကျောင်းသားလူငယ်တို့နှင့် သင့်လျော်မည့် ဝတ္ထု ၁၅ ပုဒ်ကို သတ္တမတန်းတွင် သင်ကြားရန် ရွေးချယ်ပြုစုထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဤဝတ္ထုများတွင် ခေါင်းဆောင်ကောင်းပီသသော အပြုအမူ၊ အများအကျိုးအတွက် အနစ်နာခံ တတ်သောစိတ်ဓာတ်၊ အခက်အခဲနှင့် တွေ့ကြုံလျှင် ဇွဲလုံ့လမလျှော့ဘဲ မကြောက်မရွံ့ရဲဝံ့စွာ ဖြေရှင်းတတ် သော စွမ်းရည်သတ္တိ၊ သူတော်ကောင်းနှင့် ပေါင်းသင်းရသောအကျိုး၊ ဆရာမိဘတို့၏ကျေးဇူးကို သိတတ်မှု၊ ညီအစ်ကိုအချင်းချင်း ရိုင်းပင်းချစ်ခင်မှု၊ မိတ်ဆွေကောင်းတို့၏အကျိုး၊ မိမိကိုယ်ကိုအထင်ကြီးခြင်း၏အပြစ် စသောသင်ခန်းစာများ အမြောက်အမြားပါဝင်သည်။ ကျောင်းသားလူငယ်တို့၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့် စာရိတ္တကို ပုံသွင်းပေးရာ၌ ဤဝတ္ထုများသည် ထိရောက်ထက်မြက်သော လက်နက်ကောင်းများပင် ဖြစ်ပေ သည်။

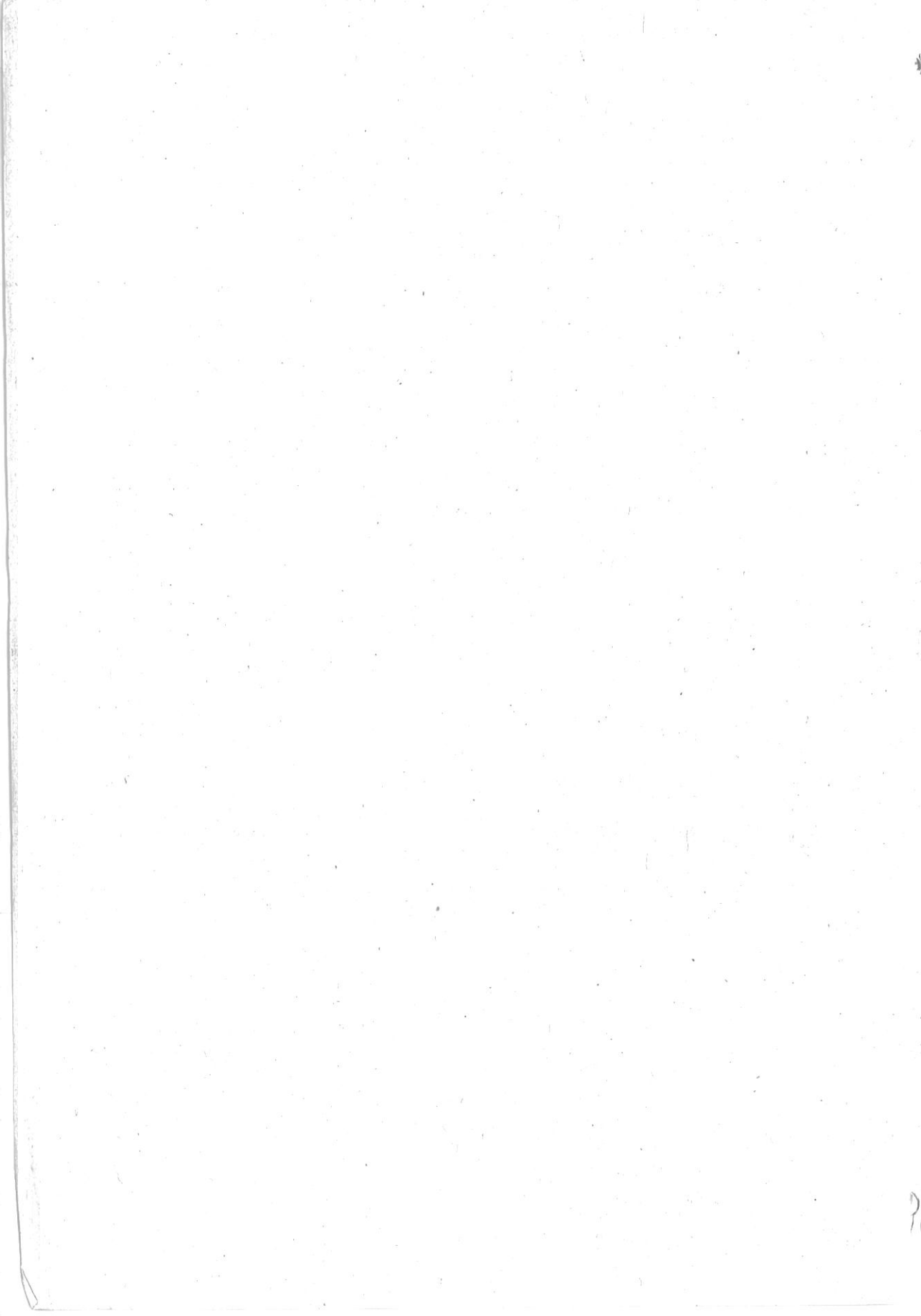
အရေးအသားဘက်က ကြည်လှိုင်လည်း စံနမူနာယူဖွယ်ပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာစကားပြေ သန့်သန့်ဖြင့် လွယ်ကူရှင်းလင်းစွာ စီရင်ရေးသားထားသည်ဖြစ်၍ ကျောင်းသားကျောင်းသူတို့၏ အရေးအသား တိုးတက်ရေးအတွက် များစွာအထောက်အကူပြုနိုင်ပေသည်။

ဤသို့အကြောင်းအရာနှင့် အရေးအသားနှစ်ဖက်စလုံး ကောင်းမွန်သည့် ဇာတကဝတ္ထုများကို သတ္တမတန်းအတွက် ရွေးချယ်ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပါသည်။ ကျောင်းသူကျောင်းသားတို့သည် ဤကဲ့သို့သော စာကောင်းပေမွန်များကို ဖတ်ရှုလေ့လာ၍ မှသိအလိမ္မာ တိုးအောင် အားထုတ်ကြရာသည်။ ဆရာ၊ ဆရာမ တို့သည်လည်း တပည့်တို့ အလိမ္မာတိုးအောင် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ထိုးထွင်းသင်ကြားကြရာသည်။

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။ နိဂြောဓ သမင်မင်း	၁
၂။ အာဇာနည်မြင်း	၄
၃။ နွားလိမ္မာ	၆
၄။ ပဉ္စဝုဓမင်းသား	၈
၅။ ပညာရှိသော ပေါက်တူးသမား	၁၁
၆။ တိမသေန	၁၃
၇။ ကျေးဇူးသိတတ်သော ခြင်္သေ့	၁၅
၈။ နှမ်းခိုး၍ စားသောမင်းသား	၁၇
၉။ ကုန်းတိုက်သောမြေခွေး	၁၉
၁၀။ သံဝရမင်းသား	၂၀
၁၁။ ကေဒါရကျေးမင်း	၂၂
၁၂။ မိတ်ဆွေသုံးဦးနှင့် ဝန်လိုငှက်	၂၄
၁၃။ ဟင်္သာကိုးသောင်းနှင့် ပင့်ကူ	၂၆

နိဂြောဓ သမင်မင်း
(နိဂြောဓဇာတ်)

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီမင်းတစ်ပါးသည် သမင်လိုက်ခြင်း၊ အမဲနှင့်ကင်း၍ ထမင်းမစားခြင်း အလေ့ရှိလျက် နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း လူတို့အလုပ်ကိုဖျက်၍ ထိုလူတို့နှင့် သမင်လိုက်သွားလေ့ရှိ၏။

ထိုအခါလူတို့စည်းဝေး၍ ထိုမင်းသမင်လိုက်ခြင်းဖြင့် ငါတို့ လုပ်ခင်းဆောင်တာပျက်ကုန်၏။ သို့ကြောင့် သားသမင်များစွာတို့ကို မင်းဥယျာဉ် သွင်းပေး၍ထားကုန်အံ့ ဟုညီညွတ်ကြလျက် တောသမင်ပေါင်းများစွာတို့ကို စုရုံးမောင်းနှင့် ဥယျာဉ်တွင်းသို့ သွင်းပြီးလျှင် မင်းအားကြားလျှောက်ခဲ့ကြလေ၏။

မိပြီးသောသမင်တို့မှာ တစ်ထောင်မျှ အရေအတွက်ရှိ၍ ငါးရာလျှင် သမင်မှူးတစ်ကောင်ကျ နိဂြောဓ သမင်မင်းနှင့် သာခသမင်မင်းဟူ၍ သမင်မင်းနှစ်ကောင်ပါ၏။

မင်းကြီးလာရောက်ရှုသော် ထိုအလွန်တင့်တယ်သော ရွှေသမင်နှစ်ကောင်ကို ဘေးမဲ့ပေးတော်မူပြီးလျှင် ထိုနေ့မှစ၍ တစ်နေ့လျှင် တစ်ကောင်ကျ မိမိကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ စားတော်ချက်သော်လည်းကောင်း လာရောက်ပစ်ခတ်ယူဆောင်သွားလေ့ရှိ၏။

ထိုသို့လာရောက် ပစ်ခတ်သောအခါ သမင်ပေါင်းတို့သည် ကြောက်လန့်သဖြင့် တိုးဝှေ့ပြေးလွှားကြကုန်ရကား ထိခိုက်ပင်ပန်းခြင်း၊ ကျိုးပဲ့ခြင်း၊ တစ်ခါတစ်ရံသေခြင်းတို့ဖြစ်ကုန်၏။

သမင်အပေါင်းတို့သည် ထိုအကြောင်းကိုနိဂြောဓသမင်မင်းအား ကြားကုန်သော် နိဂြောဓသမင်မင်းသည် သာခသမင်မင်းနှင့် တိုင်ပင်၍ ၎င်းတို့သမင်နှစ်စုမှ တစ်လှည့်စီ တစ်နေ့တစ်ကောင်ကျ စဉ်းတီတုံး၌ လည်ကိုစင်း၍ ပေးစေ၏။

တစ်နေ့သော် သာခသမင်မင်း၏အစုမှ သန္ဓေနှင့် သမင်မတစ်ကောင်၏ အလှည့်သို့ကျလာလျှင် ထိုသမင်မသည် သာခသမင်မင်းသို့ကပ်၍ “အရှင်၊ အကျွန်ုပ်၌ ကိုယ်ဝန်ရှိ၏။ ယနေ့အကျွန်ုပ်အလှည့်ကို လွန်ပါစေဦး။ သားဖွားပြီးမှ အကျွန်ုပ်အလှည့်ကို ရောက်ပါစေလော့” ဟုဆို၏။

သာခသမင်မင်းလည်း “သင့်အလှည့်ကို တစ်ပါးသော သမင်သို့ ရောက်စေခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ သင်သာသွားလော့” ဟုဆိုလေ၏။

သမင်မလည်း နိဂြောဓသမင်မင်းသို့ကပ်၍ ယခင်နည်းအတိုင်း တောင်းပန်သော် “ကောင်းပြီ၊ သင့်အလှည့်ကိုလွန်စေအံ့” ဟုဆို၍ မိမိကိုယ်တိုင် စဉ်းတီတုံးတွင် သွားအိပ်လေ၏။

ဤအကြောင်းကို စားတော်ချက်က တင်လျှောက်၍ မင်းကြီးကြားသော် လာရောက်ပြီးလျှင်-
“မြတ်သောသမင်မင်း၊ အသင့်အား ဘေးမဲ့ပေးပြီးမဟုတ်လော့။ အဘယ်ကြောင့် စဉ်းတီတုံး၌ အိပ်သနည်း” ။

“မြတ်သောမင်းကြီး၊ ကိုယ်ဝန်ရှိသော သမင်မတစ်ဦးသည် အလှည့်ကျရာ ကိုယ်ဝန်ကို စောင့်လိုသည် ဖြစ်၍ အလှည့်လွဲရန် အကျွန်ုပ်ထံ၌ တောင်းပန်လာ၏။ တစ်ဦး၏ဆင်းရဲကိုတစ်ဦး၌ ကျရောက်ရန်မတတ် ကောင်း။ သို့ကြောင့် ထိုသားအမိအတွက် အကျွန်ုပ်အသက်ကို ပေးတော့အံ့။ တစ်စုံတစ်ရာနှောင့်နှေးခြင်းမရှိပါ လင့်။ အကျွန်ုပ်ကိုပင်ယူပါလော့”။

“သမင်မင်း၊ အသင်ကဲ့သို့ခန္တီ၊ မေတ္တာ၊ ကရုဏာနှင့် ပြည့်စုံသော သူကိုလူတို့၌ပင်မတွေ့့မြင်ဖူးပါ။ အလွန်ကြည်ညိုပါသည်။ သို့ကြောင့် အသင်သမင်မင်းအားလည်းကောင်း၊ သမင်မအားလည်းကောင်း ဘေးမဲ့ ပေးပါ၏”။

“အရှင်မင်းကြီး၊ သမင်နှစ်ကောင်အား ဘေးမဲ့ပေးအပ်ပြီ။ ကျန်သော သမင်တို့အတွက်ကား အသို့ ပြုရအံ့နည်း”။

“ဘေးမဲ့ပေးပါ၏”။

“ဥယျာဉ်၌သမင်တို့ကား ဘေးမဲ့ရအပ်ပြီ။ ကြွင်းသောသမင်တို့ကား အသို့ပြုရအံ့နည်း”။

“အလုံးစုံသော သမင်တို့အားလည်း ဘေးမဲ့ပေး၏”။

“သမင်တို့ကား ဘေးမဲ့ရအပ်ပြီ။ ကြွင်းသော အခြေလေးချောင်း ရှိသော သတ္တဝါတို့အား အသို့ပြု ရအံ့နည်း”။

“၎င်းတို့အားလည်း ဘေးမဲ့ပေးပါ၏”။

“အခြေလေးချောင်းသတ္တဝါတို့ကား ဘေးမဲ့ရအပ်ပြီ။ ငှက်အပေါင်းတို့ကား အသို့ပြုရအံ့နည်း”။

“၎င်းတို့အားလည်း ဘေးမဲ့ပေးပါ၏”။

“ငါး၊ လိပ်စသော ရေသတ္တဝါတို့ကား အသို့ပြုရအံ့နည်း”။

“၎င်းတို့အားလည်း ဘေးမဲ့ပေးပါ၏”။

ဤသို့လျှင် နိဂြောဓ သမင်မင်းကိုမှီ၍ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ ဘေးမဲ့ရပြီးသော် သမင်မင်းသည် မင်းကြီးအား သီလကိုဆောက်တည်လော့၊ တရားကိုစောင့်ပါလော့ဟု အဆုံးအမပေးပြီးနောက် သမင်အပေါင်း ခြံရံလျက် တောသို့ထွက်ခဲ့လေ၏။

သမင်မလည်းမကြာမီပင် အလွန်လှပတင့်တယ်သော သမင်ငယ်ကိုဖွား၏။ ထိုသမင်ငယ်သည် မြူးရွှင် လျက် သာသမင်မင်းထံသို့ သွားလတ်သည်ကိုမြင်၍ အမိသည် “ချစ်သား၊ အစီးအပွားကို လိုသောသူသည် နိဂြောဓသမင်အားသာလျှင် မှီဝဲရာ၏။ သာသမင်ကိုမမှီဝဲရာ။ သာသမင်ထံ၌ အသက်ရှင်ရခြင်းထက် နိဂြောဓသမင်မင်းထံ၌ သေရခြင်းသည် သာ၍မြတ်၏” ဟု ဆုံးမပေ၏။

ထို့နောက် ဘေးမဲ့ရကုန်သောသမင်တို့သည် လူတို့၏ ကောက်တို့ကိုစားကုန်၏။ လူတို့လည်း မပစ် ခတ်ဝံ့၍ မင်းအားကြားလျှောက်၏။ မင်းလည်း “ငါသည် နိဂြောဓ သမင်မင်းကို ကြည်ညို၍ ဘေးမဲ့ပေးအပ် ကုန်ပြီ။ ငါ့စကားကို ငါမဖျက်လို” ဟုမိန့်တော်မူ၏။

နိဂြောဓသမင်မင်းလည်း ထိုအကြောင်းကို ကြားသော် သမင်တို့အား ကောက်ကိုမစားရန် တားမြစ် ဆုံးမ၍ လူတို့သည်မိမိတို့ ကောက်လယ် ပတ်ဝန်းကျင်၌ သစ်ရွက်တို့ဖြင့် မှုတ်အသားချထားလော့ဟု အကြောင်းကြား၏။

ထိုသစ်ရွက်အမှတ်အသားကလွန်၍ သမင်တို့မသွားကြလေကုန် ဟူ၏တည်း။

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ လုပ်ခင်းဆောင်တာ = လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ဖွယ်တာဝန်။
- ၂။ ဘေးမဲ့ပေး = ဘေးအန္တရာယ်မပြုဘဲ ချမ်းသာခွင့် ပေးသည်။
- ၃။ စားတော်ချက် = ရှင်ဘုရင်၊ မိဖုရားတို့၏ စားတော်ကို ချက်ပြုတ်ရသောသူ။
- ၄။ စဉ်းတီတုံး = တစ်စုံတစ်ခုကို ဓားဖြင့်ခုတ်စဉ်းရာတွင် အသုံးပြုသော အောက်ခံ သစ်တုံး။
- ၅။ သန္ဓေ = ကိုယ်ဝန်။
- ၆။ ခန္တီ = သည်းခံခြင်း။
- ၇။ အလုံးစုံ = အားလုံး။
- ၈။ မှီဝဲ = ပေါင်းဖော်။
- ၉။ ကောက် = စပါး။

အာဇာနည်မြင်း
(ဂေါဇာနိယ သီလဝိသုဒ္ဓိ)

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီမင်းတစ်ပါး၌ အာဇာနည်မြင်း တစ်ကောင်ရှိ၏။ ထိုမြင်းအား အလွန်မွန်မြတ်သော အစားအစာ နေရာထိုင်ခင်းတို့ဖြင့် ချီးမြှောက်၍ထား၏။

(တစ်ရံခါသော် ခုနစ်ပြည်ထောင်သော မင်းတို့သည် ဗာရာဏသီပြည်ကိုဝန်းရံ၍ တိုင်းပြည်ကိုလည်း ပေးမည်လော၊ စစ်သော်လည်း ပြုမည်လောဟုစေလော၏။)

ဗာရာဏသီမင်းလည်း မှူးမတ်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍စွမ်းသော မြင်းစီးသူရဲအား မိမိ၏အာဇာနည် မြင်းတော်ကိုပေး၍တိုက်စေ၏။

မြင်းစီးသူရဲလည်း မြင်းနှင့်တကွ မိမိကိုယ်ကိုပါ စစ်ဝတ်တန်ဆာများဆင်ယင်၍ စီးပြီးလျှင် ရန်သူတို့၏ တပ်တွင်းသို့လျှပ်စစ်ကဲ့သို့ အလွန်လျင်မြန်စွာ စီးဝင်၍ တစ်ယောက်သောမင်းကို အရှင်ဖမ်းယူခဲ့၏။

ဤနည်းဖြင့် ဝင်၍ဝင်၍ဖမ်းဆီးရာ ခြောက်ယောက်ပြီးနောက် ခုနစ်ယောက်မြောက်၌ မြင်းကို မြားထိလေ၏။ သွေးများစွာယိုထွက်၍ ကြီးစွာသော ဝေဒနာသည် ဖြစ်၏။

မြင်းစီးသူရဲလည်း အာဇာနည်မြင်းအား မင်းအိမ်တံခါး၌အိပ်စေ၍ အနှောင်အဖွဲ့တန်ဆာများ ကို ချွတ်ပြီးလျှင် အခြားသောမြင်းတစ်ကောင်ကို တန်ဆာဆင်ခြင်းငှာ အားထုတ်၏။

အာဇာနည်မြင်းလည်း လျောင်းလျက်ပင်မြင်သော် ဤမြင်းစီးသူရဲသည် တစ်ပါးသောမြင်းကိုဖွဲ့၏။ ထိုမြင်းသည် ဗိုလ်ထုကိုခွဲဖျက်၍ခုနစ်ယောက်မြောက်သောမင်းကို ဖမ်းနိုင်မည်မဟုတ်။ ငါပြုအပ်သော အမှုလည်းပျက်လတ္တံ့။ အတုမရှိသော မြင်းစီးသူရဲလည်း ပျက်စီးလတ္တံ့။ မင်းလည်းသူ့လက်သို့ရောက်လတ္တံ့။ ဟု အကြံပြုလျက် “အချင်းမြင်းစီးသူရဲ၊ ဤအရေး၌ ငါမှတစ်ပါး အခြားမြင်းတို့ စွမ်းနိုင်မည်မဟုတ်။ စင်စစ်သော်ကား မြားထိ၍ဝေဒနာကြီးစွာ ဖြင့်လဲလျောင်းနေသော အာဇာနည်မြင်းသည် သာမညမြင်းတို့ ထက်မြတ်သေး၏။ စွမ်းသေး၏။ သို့ကြောင့် ငါ့ကိုသာဖွဲ့လော့” ဟု ဆိုပေ၏။

မြင်းစီးသူရဲလည်း ဆိုသည့်အတိုင်း မြားမှန်ရာကို ဖွဲ့စည်းလျက် ကောင်းသောတန်ဆာတို့ဖြင့်ဖွဲ့၍ အာဇာနည်မြင်းဖြင့်ပင် တိုက်လေသော် ခုနစ်ယောက်မြောက်မင်းကိုရလေ၏။ မင်းကြီးလည်း ဝေဒနာဖြင့် လဲနေသော အာဇာနည်မြင်းကို ကြည့်ရှုရန် လာရောက်သောအခါ မြင်းက “အရှင်မင်းကြီး၊ ခုနစ်ပြည်ထောင်သော မင်းတို့ကို မသတ်ပါလင့်။ သစ္စာရေတိုက်၍သာ လွှတ်တော်မူပါ။ အကျွန်ုပ်အတွက် ပေးသနားမည် ဖြစ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဘဏ္ဍာတို့ကို မြင်းစီးသူရဲအားသာ ပေးပါလော့။ အရှင်မင်းကြီးလည်းတရား စောင့်ရစ်ကော် မူလေလော့” ဟု ဆိုပြီးနောက် ချပ်ဝတ်အဖွဲ့ကို ချွတ်လေသောခဏ၌ သေဆုံးလေ၏။

မင်းကြီးလည်းမှာထားသည်အတိုင်းစီမံဆောင်ရွက်လေသတည်း။

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ အာဇာနည် = သင့်မသင့်ကိုခဏချင်းကောင်းစွာသိ၍ ရဲရင့်စွာဆောင်ရွက်နိုင်သူ။
သာမန်တို့ထက်လက်ရုံးရည်နှလုံးရည် ထူးကဲသာလွန်၍ အများ
အကျိုးအတွက် အသက်ကို စွန့်လွှတ်နိုင်သူ။
- ၂။ မြင်းစီးသူရဲ = မြင်းစီးကျွမ်းကျင်သော စစ်သည်။
- ၃။ ဗိုလ်ထု = စစ်သည်အင်အားထု။
- ၄။ အတုမရှိ = ပြိုင်ဘက်ကင်းမဲ့သည်။
- ၅။ သစ္စာရေ = သစ္စာဖောက်ခဲ့လျှင် အန္တရာယ် ဖြစ်ပါစေဟူ၍တိုင်တည်ပြီး
သောက်သည့်ရေ။
- ၆။ ချပ်ဝတ် = သံနန်းကြိုး၊ သံကွင်း စသည်တို့ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော စစ်ဝတ်အင်္ကျီ။

နွားလိမ္မာ

(နန္ဒီဝိသာလဇာတ်)

လွန်လေပြီးသောအခါ ဂန္ဓာရတိုင်း တံကွဲသိုလ်ပြည်၌နေသော ပုဏ္ဏားတစ်ယောက်တွင် နန္ဒီ ဝိသာလ မည်သောနွားသည်ရှိ၏။ ထိုနွားကို ကောင်းသောအစာရေစာ နေရာထိုင်ခင်းပေး၍ သားကဲ့သို့ ကျွေးမွေး ပြုစုထားပေ၏။

တစ်နေ့သော် နန္ဒီဝိသာလသည် ဤပုဏ္ဏားကား ငါ့အားကောင်းစွာ လုပ်ကျွေးမွေးမြူပေ၏။ ကျေးဇူးဆပ်အံ့ဟု ကြံ၍ပုဏ္ဏား၊ ဤမြို့ရှိ သူဌေးတစ်ဦး ထံသွား၍ “ငါ၏နွားသည် ဇမ္ဗူဒိပ်၌အား အကြီးဆုံး တည်း။ တစ်စပ်တည်းဖွဲ့အပ်သောလှည်းတစ်ရာကို တစ်ကောင်တည်းဆွဲနိုင်၏” ဟုဆို၍ “အသပြာ တစ်ထောင်ကြေး လောင်းလော့” ဟုဆို၏။

ဆိုသည့်အတိုင်း လောင်းကြေးထပ်ပြီးသော် သဲကျောက်စရစ် ပြည့်သော လှည်းတစ်ရာဖွဲ့၍ နန္ဒီ ဝိသာလအား အမွှေးအကြိုင်လိမ်းကျံ တန်ဆာဆင်ယင်၍ တစ်ကောင်တည်းဆွဲစေ၏။ ထိုသို့ဆွဲစေရာ၌ ပုဏ္ဏားသည် နှင်တံကို ကိုင်မြှောက်၍ “ဟဲ့ ကောက်ကျစ်သောနွား၊ သွားလော့။ ဟဲ့ကောက်ကျစ်သောနွား၊ ဝန်ကိုဆောင်လော့” ဟုဆို၍ မောင်းနှင်လေ၏။

ထိုအခါ နွားသည် မကောက်ကျစ်သောငါ့အား ကောက်ကျစ်သောနွားဟုဆိုရာသည်လောဟု လှည်း တို့ကိုမဆွဲ၊ တင်းတင်းကြံ့ကြံ့ ရပ်နေလေ၏။ ပုဏ္ဏားလည်း ငွေတစ်ထောင်ရှုံးသည်နှင့် မအီမသာဆင်းရဲပင်ပန်း လျက် အိပ်ရာ၌ လျောင်းနေလေ၏။

နန္ဒီဝိသာလသည်ပုဏ္ဏားသို့ ချဉ်းကပ်၍ အဘယ်ကြောင့် မချမ်းမသာ အိပ်၍နေသနည်းဟု မေး၏။
“အသပြာတစ်ထောင် ရှုံးပြီးသည်ကို အဘယ်မှာချမ်းသာနိုင်အံ့နည်း”

“ပုဏ္ဏား၊ ငါသည် သင့်အိမ်၌ နေသည်မှာ ကြာလေပြီ။ ငါ့ကြောင့် အိုးတစ်လုံး ကွဲဖူးသလော။ နေရာ မဟုတ် အခါမဟုတ်သည်၌ ကျင်ကြီးကျင်ငယ် စွန့်ဖူးသလော”

“ချစ်သား၊ တစ်စုံတစ်ရာမရှိပါပေ”

“ပုဏ္ဏား၊ ထိုသို့လျက် အဘယ့်ကြောင့် ငါ့ကို ကောက်ကျစ် သောနွားဟု ဆိုဘိသနည်း။ ဤကား သင်၏အပြစ်တည်း။ ငါ့အပြစ် မဟုတ်ချေ။ သို့ကြောင့်ယခုတစ်ဖန်သွား၍ အသပြာနှစ်ထောင်ကြေး လောင်း ချေဦးလော့” ဟုဆိုလေ၏။

ပုဏ္ဏားလည်း လောင်းကြေးထပ်ပြီးလျှင် နန္ဒီဝိသာလ၏ ကျောက်ကုန်း၌ လက်ဖြင့်သပ်၍ “ကောင်း သောနွား၊ ဝန်ကိုဆောင်လော့” ဟုချိုသာစွာ မောင်းနှင်လေလျှင် နန္ဒီဝိသာလသည် တစ်ဟုန်ချင်းဖြင့်လှည်းတစ်ရာ ကို ပင်ပန်းခြင်း မရှိဆွဲဆောင်လေ၏။

ပုဏ္ဏားလည်း လောင်းကြေးနှစ်ထောင်ကိုရသည့်ပြင် နွားကို ဝိုင်း၍ချီးမြှောက်ကြသော လာဘ်သပ်
ပကာတို့ကိုလည်း ရလေသတည်း။

ခက်ဆစ်အပွင့်

- ၁။ ဇမ္ဗူဒိပ် = မြင်းမိုရ်တောင်၏ တောင်ဘက်တွင် ရှိသော ဇမ္ဗူသပြေပင် ပေါက်ရာကျွန်း။
- ၂။ တစ်စပ်တည်း = တစ်လျှောက်တည်း၊ တစ်ဆက်တည်း။
- ၃။ အသပြာ = ရှေးခေတ်သုံး ငွေဒင်္ဂါး၊ ငွေစ။
- ၄။ နှင်တံ ရိုက်မောင်းရသော တုတ်ချောင်း။
- ၅။ ကောက်ကျစ် = စိတ်သဘော မဖြောင့်။
- ၆။ မအီမသာ = ကြည်လင်သာယာမှု မရှိဘဲ နွမ်းနယ်ပင်ပန်းလျက်။
- ၇။ တစ်ဟုန်ချင်း = မရပ်မနား၊ မဆုတ်မဆိုင်း။
- ၈။ ကျောက်ကုန်း = ကျောက်ကုန်း။
- ၉။ လာဘ်သပ်ပကာ = ပူဇော်ချီးမြှင့်သောအားဖြင့် ပေးကမ်းသောပစ္စည်း။

ပဉ္စဂုဓမင်းသား
(ပဉ္စဂုဓဇာတ်)

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည် ဗြဟ္မဒတ်မင်းကြီးတွင် သားတစ်ယောက်ဖွားမြင်ရာ လက္ခဏာ
ဖတ် ပုဏ္ဏားတို့က ဘုန်းတန်းကြီး၍ လက်နက်ငါးပါးဖြင့် ထင်ရှားလတ္တံ့ဟု နိမိတ်ဖတ်လေသဖြင့် ပဉ္စဂုဓ
မင်းသားဟု အမည်မှည့်ကြကုန်၏။

၁၆ နှစ်အရွယ်ရောက်၍ တက္ကသိုလ်ပြည်သို့သွားရောက် ပညာတတ်မြောက်ပြီးနောက် လက်နက်ငါးပါး
စွဲ၍ ဗာရာဏသီပြည်သို့ပြန်ခဲ့ရာ လမ်းခရီးအကြား၌ စေးသောအမွှေးရှိသော ဘီလူးစောင့်သည့် တောဝသို့
ရောက်လာလေ၏။ ထိုအခါလူတို့သည် “အသင်၊ ဤတောတွင် စောင့်သောဘီလူးသည် လာလာသမျှလူတို့ကို
ဖမ်း၍စားတတ်၏။ မသွားလေလင့်” ဟုတားမြစ်ကြ၏။ မင်းသားသည်ကား မကြောက် မရွံ့၊ မိမိကိုယ်ကို
ကိုးစားလျက် တောအုပ်သို့ဝင်သည်သာလျှင်တည်း။

တောသို့ဝင်၍ မကြာမီပင် ဘီလူးနှင့်တွေ့လေ၏။ ဘီလူးသည် ထန်းပင်မျှမြင့်သောအရပ်၊ အိမ်
ပမာဏရှိသောဦးခေါင်း၊ သပိတ်မျှရှိသော မျက်စိ၊ ငှက်ပျောဖူးမျှရှိသောအစွယ်၊ ဖြူသောမျက်နှာ၊ ပြောက်ကျား
သောဝမ်း၊ ညိုသောလက်ခြေတို့ဖြင့် ကိုယ်ကိုပြု၍ “အသင်လူသား၊ အဘယ်သို့သွားမည်နည်း။ ရပ်လော့၊ သင်
ငါ၏အစာဖြစ်ပြီ” ဟုဆို၏။

မင်းသားလည်း “အသင်ဘီလူး၊ ငါသည် ငါ့ကိုယ်ကိုကိုးစား၍ သတိနှင့်လာခဲ့၏။ အသင်လည်း
သတိပြု၍နေတော့။ ယခုပင် အဆိပ်လူးသောမြားဖြင့် ပစ်သတ်အံ့” ဟုခြိမ်းခြောက်လျက် မြားကိုလွှတ်၏။
ထိုမြားသည် ဘီလူး၏အမွှေး၌ ကပ်ငြိနေလေ၏။ တစ်ဖန်ထပ်၍လွှတ်ပြန်၏။ ဤနည်းဖြင့် မြားငါးဆယ်လွှတ်ရာ
အလုံးစုံသော မြားတို့သည် အမွှေး၌သာ ကပ်ငြိနေကြလေကုန်၏။ ဘီလူးလည်းမြားတို့ကို ခါချလျက်မင်းသားသို့
ချဉ်းကပ်လာ၏။

မင်းသားလည်း တစ်ဖန်ခြိမ်းခြောက်၍ သန်လျက်ဖြင့် ခုတ်လေ၏။ သန်လျက်လည်း ကပ်ငြိ၍နေ
လေ၏။ ဤနည်းဖြင့် မြားတောင့်၊ ဆောက်ပုတ်တို့လည်း ကပ်ငြိ၍သာနေကြကုန်၏။

ထိုအခါ မင်းသားသည် “အိုဘီလူး၊ ဤတောသို့ဝင်လာသည်မှာ လက်နက်တို့ကိုအားကိုး၍ ဝင်လာ
ခဲ့သည်မဟုတ်။ ကိုယ်ကိုအားကိုး၍ ဝင်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ယခုပင်သင့်ကိုသတ်၍ မှန်ညက်ညက်ကြေစေအံ့”
ဟုကြုံးဝါး ကြွေးကြော်လျက် လက်ယာလက်ဖြင့် ရှေးဦးစွာထိုးခတ်၏။ အမွှေးတွင်ငြိနေ၏။ နောက်လက်ဝဲလက်၊
လက်ယာခြေ၊ လက်ဝဲခြေ၊ ဦးခေါင်းတို့ဖြင့်ခတ်လေရာ အလုံးစုံကပ်ငြိတွဲလျားနေသော်လည်း ကြောက်လန့်ခြင်း
တစ်စုံတစ်ရာမရှိလေ၏။

ထိုအခါဘီလူးသည်ဤယောက်ျားကား ယောက်ျားထူးယောက်ျား အာဇာနည်တည်း ဤတောအုပ်၌

ငါနေသည်မှာကြာပြီ။ ဤသို့ရဲရင့်သော ယောက်ျားကို ငါမတွေ့မြင်ဖူးချေ။ အဘယ့်ကြောင့် မကြောက်မရွံ့သည်ကို ငါမေးအံ့ဟုကြံ၍ “အသင်လူသား၊ သင်အဘယ်ကြောင့် သေခြင်းကို မကြောက်မရွံ့သနည်း” ဟု မေးလေ၏။

မင်းသားလည်း “အသင်ဘီလူး၊ လူတို့မှာတစ်သက်တစ်ခါ သေကြရမည်အမှန်ဖြစ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ငါကြောက်ရအံ့နည်း။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ငါ၏ဝမ်း၌ ဝရဇိန်လက်နက်ရှိ၏။ အကယ်၍ ငါ့ကိုစားအံ့။ ထိုဝရဇိန်လက်နက်ကိုကြေခြင်းငှာ သင်တတ်နိုင်မည်မဟုတ်။ ထိုလက်နက်သည်သင်၏ အူတို့ကိုအပိုင်းပိုင်းပြတ်စေ၏။ အသင့်အားအသက်ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်စေလတ္တံ့။ ဤသို့နှစ်ဦးစလုံးသေကြရမည်ဖြစ်၍ ငါမကြောက်” ဟု ရဲဝံ့စွာဆိုလေ၏။ (ဝရဇိန်လက်နက်ဆိုသည်မှာ မိမိ၏ ကိုယ်တွင်းရှိ ဉာဏ်လက်နက်ကိုရည်၍ ဆိုခြင်းဖြစ်၏။)

ထိုစကားကိုကြားလျှင် ဘီလူးသည် ဤယောက်ျားသည် မှန်သောစကားကိုသာဆိုရာ၏။ ထိုသူ၏ ဝရဇိန်လက်နက်ကိုထားဘိ၏။ ပဲနောက်စေ့မျှ လောက်သော အသားကိုမျှလည်း ကြေစေနိုင်မည် မဟုတ်ဟု သေဘေးမှကြောက်သဖြင့် “အသင်လူသား၊ အသင့်ကို ငါမစားပြီ။ လွတ်လပ်စွာ သွားလေတော့” ဟု ဆိုပေ၏။

မင်းသားလည်း “အသင်ဘီလူး၊ ငါကားသွားအံ့။ သို့ရာတွင်သင့်အား ငါတရားဟောလိုသေး၏။ သင်သည် ရှေးဘဝက အကုသိုလ်ပြု၍ ကြမ်းကြုတ်သော အသားစားဘီလူး ဖြစ်လာ၏။ ယခုဘီလူးဘဝ၌လည်း အကယ်၍ အကုသိုလ်ကိုပင်ထပ်မံပြုအံ့။ အမိုက်မှအမိုက်သို့သာလားရလတ္တံ့။ သို့ကြောင့်အကုသိုလ်ကို မပြုလင့်တော့။ ပါဏာတိပါတကံသည် ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာဘုံတို့၌ဖြစ်စေတတ်၏။ လူ့ဘဝကိုရသော်လည်း အသက်တိုရ၏။ သူ့အသက်သတ်ခြင်းကိုမပြုနှင့်” ဟုဆို၏။

ဤသို့ပါဏာတိပါတကံကို အဦးထား၍ ငါးပါးသောကံတို့၏ အကျိုးအပြစ်တို့ကို အကျယ်ပြု၍ ဆုံးမလျက် ဘီလူးအား ငါးပါးသီလ၌ တည်စေပြီးမှ ထွက်လာခဲ့လေ၏။

ဗာရာဏသီပြည်သို့ ရောက်သော် တရားသဖြင့် မင်းပြုလေသတည်း။

ကော်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ လက္ခဏာဖတ် = လူ၏ကိုယ်တွင်ရှိသော ထူးခြားသည့် ပုဏ္ဏား အသွင်အပြင် အရေးအကြောင်းတို့ကို ကြည့်၍ အကောင်းအဆိုးအကျိုးအပြစ်ကို ဟောသည့်ပုဏ္ဏား။
- ၂။ ဘုန်းတန်းကြီး = တန်ခိုးအရှိန်အဝါကဲလွန်သည်။
- ၃။ ကိုးစား = အထူးအားကိုးသည်။
- ၄။ ဆိပ်လူးသောမြား = အသွားကို အဆိပ်ရည်စိမ်ထားသော မြား။
- ၅။ မြားတောင့် = ဝါးနွီး စသည်ကို ရက်လုပ်ထားသော မြားထည့်သည့် ကျည်တောက်။
- ၆။ ဆောက်ပုတ် = တုတ်လက်နက်တစ်မျိုး။
- ၇။ ကြိုးဝါး = မိမိ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မြှင့်မြောက်ပြောဆို ကြွေးကြော်သည်။
- ၈။ ဝရဇိန် = သိကြားမင်း ကိုင်စွဲသော တန်ခိုးထက်မြက်သည့် လက်နက်၊ မိုးကြိုး လက်နက်။
- ၉။ အကုသိုလ် = မကောင်းမှု။
- ၁၀။ အမိုက် = အလင်းရောင်ကင်းမဲ့ခြင်း၊ မှောင်မည်းခြင်း။
- ၁၁။ ပါဏာတိပါတကံ = သူတစ်ပါးအသက်ကို သတ်သောအမှု။
- ၁၂။ ပြိတ္တာဘုံ = အပါယ်လေးဘုံသား အပါအဝင် ဖြစ်သော မကောင်းကျိုးခံ သတ္တဝါ တို့၏ အရပ်၊ ပြိတ္တာတို့၏နေရပ်။

ပညာရှိသော ပေါက်တူးသမား
(ကုဒါလပဏ္ဍိတဇာတ်)

ရှေးသောအခါ ဆင်းရဲသားတစ်ယောက်သည် မိမိ၏ပေါက်တူး တစ်ယောဖြင့် မြေကိုပေါက်ဆွ၊ အသ်အနံ့စိုက်ပျိုးရောင်းချ၍ အသက်မွေး၏။ ထိုပေါက်တူးမှတစ်ပါးအခြားဥစ္စာ တစ်စုံတစ်ခုမျှမရှိလေ။ မိမိ၏အားကိုးဖြစ်သဖြင့်လည်း ထိုပေါက်တူးကို အလွန်နှစ်သက်မြတ်နိုး၏။

တစ်ခါသော် ထိုယောက်ျားသည် ငါ့အားအိမ်၌နေ၍ အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ ရဟန်းပြုအံ့ဟု မိမိ၏ပေါက်တူးကိုလုံခြုံရာ၌ ဝှက်ထားခဲ့၍ ရဟန်းပြုလေ၏။ မကြာမီပင်ပေါက်တူးကို တအောက်မေ့မေ့ ဖြစ်လျက်လောဘကို မမြတ်နိုင်ရကား လူထွက်ပြန်၏။ တစ်ဖန်လည်း ရဟန်းပြုပြန်၏။

ဤသို့ ထွက်တုံဝင်တုံ ခြောက်ကြိမ်ပြုပြီးမှ ခုနှစ်ကြိမ်မြောက်၌ပါသည် ဤပေါက်တူးကိုအမှီပြု၍ ထွက်ထွက်ဝင်ဝင်ဖြစ်ရ၏။ ဤပေါက်တူးကို အစပျောက်စွန့်ပစ်မှ သင့်လျော်လိမ့်မည်ဟု ကြီးစွာသောမြစ်ကြီးတစ်ခု၏ အလယ်သို့ ထိုပေါက်တူး၏ အရိုးကိုကိုင်လျက် ဦးခေါင်းထက်၌ သုံးကြိမ်လှည့်ပတ်၍ မျက်စိတို့ကို မှိတ်ကာ တအားကုန် ပစ်လိုက်လေပြီးမှ “ငါသည် အောင်အပ်ပြီ။ ငါသည် အောင်အပ်ပြီ။ ငါသည် အောင်အပ်ပြီ” ဟု သုံးကြိမ်သုံးဖန် ကြွေးကြော် ဟစ်အော်လေ၏။

ထိုခဏ၌ ပြည့်ရှင်မင်းတစ်ပါးသည် ထကြွသောရွာငယ်ကို နှိမ်နင်း အောင်မြင်ခဲ့၍ ထိုမြစ်၌ ဦးခေါင်းဆေး တန်ဆာဆင်ပြီးလျှင် လာလတ်သည်တွင် ထိုအော်ဟစ်သံကိုကြားလေ၏။ ထိုအခါ ယောက်ျားအား ခေါ်စေ၍ “အသင်ယောက်ျား၊ ငါသည် စစ်မြေပြင်ကို အောင်မြင်ခဲ့၍ အောင်ခြင်းဖြင့်လာ၏။ အသင်မူကား အဘယ်ကိုအောင်၍ အောင်အပ်ပြီဟုဆိုလေဘိသနည်း” ဟု မေးလေ၏။

“မြတ်သောမင်းကြီး၊ စစ်မြေပြင်ကို အထောင်အသောင်းအသိန်းပင် အောင်မြင်စေကာမူ အတွင်းစိတ်ကိလေသာကို အောင်နိုင်ခြင်းမဟုတ်သဖြင့် မြတ်သော အောင်နိုင်ခြင်းမမည်လေ။ ငါတစ်မူကား ပေါက်တူး၌ စွဲလမ်းအပ်သော တွယ်တာခြင်း စိတ်ဓာတ်ကို ရိတ်ဖြတ်ပယ်စွန့်နိုင်ပြီ”

“အရှင်မင်းကြီး၊ ဤသို့အတွင်းစိတ်ရိုင်းစိတ်မှိတ်တို့ကို နှိမ်နင်းခြင်းသည်သာလျှင် စင်စစ်အောင်နိုင်ခြင်း၊ မြတ်သောအောင်နိုင်ခြင်းမည်ပေ၏” ဟု ဟောပြောလေ၏။

မင်းကြီးလည်းတရားကျ၍ ပရိသတ်နှင့်တကွ တောထွက်သည်မှတစ်ပါး အနီးအနားရှိခုနစ်ပြည်ထောင်မင်းတို့လည်း ထိုအကြောင်းကိုကြား၍ တောထွက်ကြလေကုန်သတည်း။

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ တစိုးတစိ = အနည်းငယ်။
- ၂။ ကိလေသာ = စိတ်ကိုညစ်ညူးစေတတ်၊ ပူပန်စေတတ်သောတရား။
- ၃။ တရားကျ = အကောင်းအဆိုးကို ခွဲခြားသိမြင်သည်။ သံဝေဂရသည်။

ဘီမသေန
(ဘီမသေနဇာတ်)

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီမင်းတစ်ပါး လက်ထက်၌ လုလင်ပျိုတစ်ယောက်သည် တက္ကသိုလ် ပြည်တွင် ဆယ့်ရှစ်ပါးသောအတတ် တို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးလျှင် မဟိံသ ၇ တိုင်းသို့ သွားလေ၏။

ထိုလုလင်မှာလေးအတတ်ကိုအထူးတတ်သည်ဖြစ်၍ စူဠဓနုဂ္ဂဟဟု အမည်တွင်၏။ ၎င်းကိုယ်မှာ ပုလည်းပု၏။ ကုန်းလည်းကုန်း၏။ သို့ကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောမင်းထံ၌ခစားသော် ညံ့သောရုပ်ကို မြင်လျှင် အစွမ်းကို အထင်အမြင်သေးမည်စိုး၍ အလုံးအရပ်အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသော ဘီမသေနမည်သည့် ရက်ကန်းသည်တစ်ယောက်နှင့် တိုင်ပင်ပြီးလျှင် ဘီမသေနက လေးသမားအသွင် စူဠဓနုဂ္ဂဟက ဘီမသေန၏ အလုပ်အကျွေးငယ်အသွင် တစ်လလျှင်လစာနှစ်ထောင်နှင့် မင်းကြီးထံ၌ ခစားကြလေ၏။

ထိုအခါမှစ၍ ဘီမသေနပြုရမည့် ကိစ္စတို့ကို စူဠဓနုဂ္ဂဟကသာ အခြားသူတို့မသိအောင် ဆောင်ရွက် ပေးရ၏။

တစ်ရံခါသော် တစ်ခုသောတော၌ ကျားထ၍ လမ်းသွားလမ်းလာတို့ကို ဖမ်းစားကြောင်း မင်းကြီးအား လျှောက်လေသော် မင်းကြီးသည်ဘီမသေနအား ကျားကိုဖမ်းဆီးရန် စေလွှတ်လေ၏။

ထိုအခါ စူဠဓနုဂ္ဂဟက ဘီမသေနအား “ကျားဖမ်းရန် သင်သာသွားလေ။ ငါမလိုက်တော့အံ့။ သို့ရာတွင် မည်သို့ပြုလုပ်ရန်ငါသင်ကြားလိုက်အံ့” ဆို၍ အောက်ပါအတိုင်းသင်ကြားလိုက်၏။

“သင်သည် ကျားရှိရာသို့ ရွာသားလေးသမားများစွာနှင့်သွား၍ ကျားကိုမြင်လျှင် သင်သည် ချုံတစ်ခု တွင် အမှတ်မဲ့ပုန်းဝပ်၍နေလော့။ ရွာသားတို့ကျားကိုဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ပြီးရှိသောအခါမှ နှယ်တစ်ခု ကိုကိုင်၍ ထွက်လာပြီးလျှင် အချင်းတို့ အဘယ်သူသည် ဤကျားကို သတ်ပစ်လေသနည်း။ ငါသည်နှယ် ပြိုင် အရှင်ဖမ်း၍ မင်းကြီးအားဆက်ရန် နှယ်ကိုယူနေစဉ် အဘယ်သူသည် ငါ့အားမတိုင်ကြားဘဲ ကျားကိုသတ်လေသနည်းဟု ခြိမ်းခြောက်လော့။ ထိုအခါ ရွာသားတို့ကြောက်လန့်၍ အရှင်၊ မင်းအားမကြားပါလင့်။ သင်သည်သာလျှင် ကျားကိုသတ်သောသူ ဖြစ်ပါသည်ဟုလျှောက်၍ ဆုလာဘ်တို့ကို သိမ်းယူပါဟော့ ဟုတောင်းပန် ကြလိမ့်မည်။ ထိုအခါသင်သည် နာမည်ကောင်းရ ၍ ဆုလာဘ်များစွာ ရလတ္တံ့” ဟု သင်ကြားပေးလိုက်၏။

ဘီမသေနလည်းသင်ပေးလိုက်သည့်အတိုင်း ပြုလုပ်၍ ကျားသေနှင့်တကွ မင်းကြီးရှေ့သို့ရောက်သော် မင်းကြီးအလွန်နှစ်သက်၍ ဆုလာဘ်များစွာ ပေးလေ၏။ ထိုနောက် ကျွဲဆိုးတစ်ကောင်သောင်းကျန်းနေသည် ကိုလည်း ယခင်နည်းအတိုင်းဖမ်းဆီးဆက်သ၊ ဆုလာဘ်များစွာရပြန်လေ၏။

ဘီမသေနသည် ထိုသို့သော စည်းစိမ်ဥစ္စာများစွာရသော် စည်းစိမ်ဖြင့်ယစ်သည်ဖြစ်၍ စူဠဓနုဂ္ဂဟအား မထီမဲ့မြင်ပြုကာ “ငါသည် သင့်ကိုမှီ၍ အသက်မမွေး။ သင်သာလျှင် ယောက်ျားလော၊ ငါ သည်လည်းယောက်ျား

မဟုတ်တုံလော” ဟု ကဲ့ရဲ့ကြမ်းကြုတ်သော စကားတို့ကို ဆိုစပြုလာလေ၏။

များမကြာမီပင်ပြည်နီးချင်းမင်းတစ်ပါးသည် ဗာရာဏသီပြည်ကို စစ်ပြုရန်ဝန်းရံလာသော် မင်းကြီးသည် ဘီမသေနအား ဖြိုဖျက်ရန်စေလွှတ်လိုက်၏။

ဘီမသေနသည် စစ်ဝတ်တန်ဆာဆင်၍ မင်းအသွင်ကိုယူပြီးလျှင် ဆင်စီးလျက်ထွက်၏။ စူဠဓနုဂ္ဂဟသည်ကား ဘီမသေနကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်ဟု ဆင်နောက်ထိုင်အဖြစ်ဖြင့်လိုက်လေ၏။

စစ်မြေပြင်သို့ရောက်၍ စစ်ကိုမြင်သော်ဘီမသေနသည်ကြောက်လန့် တုန်လှုပ်လျက် ကျင်ကြီးကျင်ငယ်ပါလေ၏။

ထိုအခါ စူဠဓနုဂ္ဂဟသည် “အချင်းဘီမသေန၊ ရှေးကအသင်ကြိမ်းဝါးသော စကားနှင့် ယခုဖြစ်သော အမူအရာသည် မညီညွတ်ပါလေတကား” ဟုကဲ့ရဲ့ပြီးမှ “အသင်မကြောက်လင့်။ သင့်အား ငါကယ်ဆယ်အံ့” ဟုဆိုပြီးလျှင် ဆင်ထက်မှချ၍ အိမ်တွင်ထားခဲ့၏။

စူဠဓနုဂ္ဂဟသည်ကား “ယနေ့ငါသည် ထင်ရှားခြင်းအဖြစ်သို့ရောက်လတ္တံ့” ဟုဆို၍သူ၏စစ်တွင်းသို့ဝင်ရောက်၊ ရန်သူမင်းကိုဖမ်းဆီး၊ မင်းကြီးအားဆက်သလေ၏။ အရင်ကစ၍ မိမိဆောင်ရွက်ခဲ့သမျှတို့ကို အလုံးစုံ ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေသော် မင်းကြီးများစွာနှစ်သက် ဝမ်းမြောက်လျက် ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ကို ပေးလေ၏။ ထိုအခါမှစ၍ စူဠဓနုဂ္ဂဟပဏ္ဍိတဟူသော အမည်ဖြင့် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းအပြင်၌ ထင်ရှားလေသည်။

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ အလုပ်အကျွေး = အစေအပါး၊ အခိုင်းအစေ
- ၂။ အမှတ်မဲ့ = မသိလိုက် မသိဘာသာ။
- ၃။ မထီမဲ့မြင်ပြု = မလေးမစား မရှိမသေဆက်ဆံသည်။
- ၄။ ကြိမ်းဝါး = ခြိမ်းခြောက်ပြောဆိုသည်၊ ကြိမ်းပသည်။

ကျေးဇူးသိတတ်သော ခြင်္သေ့
(ဂုဏ်စာတ်)

ရှေးသောအခါ ခြင်္သေ့တစ်ကောင်သည် သမင်တစ်ကောင်ကို ပြေးခုန်၍ ၎င်းရာအရှိန်လွန်ပြီးလျှင် ရေအိုင်၌ကျ၍ ညွှန်တွင်နစ်နေသည်နှင့် ခုနှစ်ရက်တိုင်တိုင် မတက်နိုင်ဘဲအစာလည်း မစားရရှိလေသည်ထိုကာလ ၌ အစာရှာလာသော မြေခွေးတစ်ကောင်နှင့်တွေ့၍ ကယ်မရန်တောင်းပန်လေမှ မြေခွေးသည် ခြင်္သေ့၏ခြေ လေးချောင်းပတ်လည်ရှိ ညွှန်တို့ကိုယက်ဖယ်၍ မြောင်းလေးခုသွယ်ပြီးလျှင် ခြေလေးချောင်းရှိရာသို့ ရေဝင် စေလျက် ညွှန်ကိုပျော့အောင်ပြု၏။

ညွှန်ပျော့၍ ချောင်လာသောအခါ ခြင်္သေ့၏ ဝမ်းအောက်သို့ဝင်၍ “အရှင်၊ လုံ့လပြု၍ အထက်သို့ ခုန်တက်လော့” ဟုဆိုလျက် ဦးခေါင်းဖြင့် ခြင်္သေ့ဝမ်းကို ရွက်မပေး၏။ ခြင်္သေ့လည်း အဟုန်ဖြင့်ခုန်တက်၍ ညွှန်မှလွတ်လေ၏။

ထိုအခါ ခြင်္သေ့သည် အလွန်ကျေးဇူးတင်လျက် ကျွဲတစ်ကောင်ကို သတ်ပြီးလျှင် အစွယ်ဖြင့်အသား တို့ကိုခွာပေး၍မြေခွေးအား ရှေးဦးစွာစားစေ၏။ ပြီးမှ မိမိစား၏။

ထိုနောက် ခြင်္သေ့သည် မြေခွေးနှင့်တကွ မြေခွေးမကိုပါ မိမိ၏ဂူသို့ခေါ်ဆောင်၍ မကောင်းစွာကျွေးမွေး ထားပေ၏။ မကြာမီ ပေါက်ဖွားကြသော ခြင်္သေ့ငယ်၊ မြေခွေးငယ်တို့သည်လည်း သင့်မြတ်ချစ် ကြည်ရှိကြကုန်၏။

ကာလရှည်သော် ခြင်္သေ့မသည် မြေခွေးတို့ကို ကျွေးမွေးထားခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကိုမသိသောကြောင့် မြေခွေးမနှင့် ခြင်္သေ့တို့ကို ယုံမှားရှိလာ၍ မြေခွေးတို့အား မလိုမုန်းထားဖြစ်ပြီးလျှင် ခြင်္သေ့မရှိခိုက်တွင် မြေခွေးတို့အား ခြိမ်းခြောက်နှင့်ထုတ်လေသည်။

ထိုအကြောင်းကို မြေခွေးမမှတစ်ဆင့် မြေခွေးသည်ကြား၍ ခြင်္သေ့မင်းအား တိုင်ကြားလျက် ထွက်သွား မည်ဟုဆိုလေ၏။

ထိုအခါ ခြင်္သေ့မင်းသည် ခြင်္သေ့မအား “ရှင်မ၊ ဤမြေခွေး၏ကျေးဇူးသည် ငါ့အားကြီးစွာ၏ ငါသည် ညွှန်၌နစ်၍ ခုနှစ်ရက်ပတ်လုံးမတက်နိုင်၊ အစာမစားရဘဲရှိနေသည်ကို မြေခွေးကယ်သောကြောင့် ငါအသက် ရှင်ရ၏။ ဤမြေခွေးသည် ငါ၏အသက်ကိုပေးသော အဆွေခင်ပွန်းလည်းဖြစ်၏။ အဆွေအမျိုး မိတ်အပေါင်း အဖော်လည်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြေခွေးတို့အား မထီမဲ့မြင်မပြုဘဲ ချစ်ကြည်လေးမြတ်ပါလေလော့” ဟု ဆုံးမ ပေ၏။

ထိုအခါမှစ၍ ခြင်္သေ့တို့နှင့် မြေခွေးတို့သည် တစ်ဖန် ညီညွတ်ချစ်ကြည်ကြလျက် အသက်ထက်ဆုံး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံကြလေသည်။ အမျိုးခုနစ်ဆက် တိုင်အောင်မပျက်သော ချစ်ခြင်းသည်ဖြစ်လေသတည်း။

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ညွန် = စိုစွတ်ပျော့စေးသော ရွှံ့၊ နုန်းနှစ်။
- ၂။ သင့်မြတ် = ဆက်ဆံမှု ပြေလည်သည်။
- ၃။ ယုံမှား = မဝေခွဲ မဆုံးဖြတ်နိုင်ရှိသည်၊
သံသယရှိသည်။
- ၄။ မလိုမုန်းထား- = နှစ်သက်ခြင်းမရှိ၊ စက်ဆုပ်သော အားဖြင့်။
- ၅။ မထိမဲ့မြင် = ရိုသေခန့်ညားခြင်းမရှိ၊ မခံချင်အောင် မသိမသာ
ထိပါးစော်ကားလျက်။
- ၆။ အသက်ထက်ဆုံး = အသက်သေဆုံးသည့် တိုင်အောင်၊ တစ်သက်လုံး။
- ၇။ အမျိုးခုနစ်ဆက် = သား၊ မြေး၊ မြစ်၊ တီ၊ တွတ်၊ ကျွတ်၊ ဆက်ဟူသော အောက်မျိုး
ခုနစ်ဆက်။

နှမ်းခိုး၍စားသောမင်းသား

(တိလမုဋ်ဇာတ်)

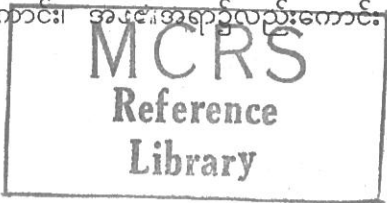
ရှေးသောအခါ ဗာရာဏသီမင်းတစ်ပါး၏သားတော်သည် တက္ကသိုလ်ပြည်၌ ပညာသင်ကြား နေရာတွင် တစ်နေ့၌ အမယ်အိုတစ်ယောက် လှမ်းထားသော နှမ်းကိုစားလိုသည်နှင့် ဘစ်ဆုပ်ယူ၍ စား၏။ အမယ်အိုကလည်း တစ်စုံတစ်ရာမဆိုဘဲနေ၏။ ဤသို့နေတိုင်းယူစား၍ သုံးရက်မြောက်သောနေ့၌ကား အမယ်အိုသည် ဆရာကိုငို၍ တိုင်ကြားလေလျှင် ဆရာကအဖိုးပေးစေဟုဆို၏။ အမယ်အိုက အဖိုးကိုမလိုပါ တစ်ဖန် ဤသို့မပြုအောင်သာ ဆုံးမပါဟု ဆိုလေ၏။

ထိုအခါ ဆရာကြီးသည် ထိုမင်းသားအား ဝါးခြမ်းစိတ်ဖြင့် ကျောက်သုံးချက်ရိုက်၍ ဆုံးမလိုက်၏။ မင်းသားသည် ဆရာကြီးအား အမျက်ဖြင့်ကြည့်၍ ငါမင်းဖြစ်သောအခါ ခေါ်၍သတ်အံ့ဟု အငြိုးထားလေ၏ ထိုသို့စိတ်ထားသည်ကို ဆရာကချက်ချင်းသိလိုက်၏။

ပညာတတ်ပြီးနောက် တိုင်းပြည်သို့ပြန်ရောက်၍ မင်းဖြစ်သော် ဆရာကို ပဏ္ဏာလက်ဆောင်နှင့်တကွ လူလွတ်၍ခေါ်လိုက်၏။ ဆရာသည် ခေါ်ရင်းအကြောင်းကိုသိ၏။ သို့ရာတွင် ဤမင်းသည် ယခုအသက်အတန် ကြီးပြီ။ ဆုံးမခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏ဟုသွားလေ၏။

ရောက်လျှင် မင်းက “အသင်ပုဏ္ဏား၊ နှမ်းတစ်ဆုပ်ကြောင့် ငါ့ကိုရိုက်သည်ကို ယနေ့တိုင်ငါမမေ့သေး။ သို့သော်သတ်ရန် ငါ ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်” ဟု ဆို၏။ ဆရာကလည်း “အရှင်မင်းကြီး၊ မကောင်းမှုကိုပြုသဖြင့် တားမြစ်ခြင်းသည် ဆုံးမခြင်းမည်၏။ ရန်သူဟူ၍ မမှတ်သင့်။ အကယ်၍ နှမ်းကိုခိုးယူစဉ်က မဆုံးမလိုက်သော် နှမ်းဖြင့်ပြုလုပ်အပ်သော မုန့်၊ နောက်ပဲဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သောမုန့်စသော ခဲဖွယ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သစ်သီး ကြီးငယ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နောက်အဝတ်အစား ရတနာ၊ ရွှေငွေတို့ကိုလည်းကောင်းခိုးယူခြင်း၊ လှည့်ပတ်ခြင်း၊ တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ သူပုန်ထခြင်းတို့ကို အဆင့်ဆင့်ပြုလေရာ၏။ ထိုအခါ မင်း၏ဆန့်ကျင်ဘက်အနေနှင့် ဖမ်းဆီး သတ်ဖြတ်ခြင်းကို ခံရရာ၏။ သို့ဖြစ်သော် သင်မင်းကြီးမှာ ဤသို့သော မင်းစည်းစိမ်ချမ်းသာကို အဘယ်မှာ ရနိုင်တော့အံ့နည်း။ ဆရာတည်းဟူသော အကျွန်ုပ်ကိုမှီ၍သာ ဤသို့သော အခြေအနေ စည်းစိမ်ကို ပြုပေသည် မဟုတ်ပါလော” ဟု လျှောက်လေ၏။ ခြံရံနေသော များမတ်တို့က လည်း “အရှင်မင်းကြီး၊ ဆရာစကားမှန်ပေ သည်။ ဤစည်းစိမ်သည် ဆရာ၏စည်းစိမ်သာတည်း” ဟု လျှောက်ကြ၏။

ထိုအခါမှ မင်းသည် ဆရာ၏ကျေးဇူးကို သိမြင်လာ၍ “ဆရာ၊ အကျွန်ုပ်မှားပေပြီ။ ဆရာ့အား အလုံးစုံသော စည်းစိမ်ကိုငါပေး၏” ဟု ဆိုလေ၏။ ဆရာလည်းလက်မခံ။ ပယ်၏။ ထိုအခါ တက္ကသိုလ်ပြည်မှ ဆရာ၏ သားမယားတို့ကို ဆောင်စေပြီးလျှင် များစွာသော အခြံအရံစည်းစိမ်တို့ကိုပေး၍ ဆရာကိုပုရောဟိတ် အရာ၌လည်းကောင်း၊ အဖေအရာ၌လည်းကောင်း ကိုးကွယ်လေသတည်း။

ကော်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ အမျက် = စိတ်ဆိုးခြင်း၊ ဒေါသ။
- ၂။ ပဏ္ဏာ = လက်ဆောင်။
- ၃။ ခဲဖွယ် = မချက်မပြုတ် မပြုမပြင်ဘဲ စားနိုင်သောစားစရာမျိုး။
- ၄။ အခြံအရံ = အခိုင်းအစေ၊ အခြွေအရံ။

ကုန်းတိုက်သော မြေခွေး (သန္နိဗေဒဇာတ်)

လွန်လေပြီးသောအခါ ခြင်္သေ့နှင့်နွားလားတို့သည် အလွန်ချစ်ကြည်သော မိတ်ဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့၍ နေကြသည်ကို မုဆိုးမြင်လျှင် အထူးအဆန်းအနေနှင့် မင်းအားလျှောက်၏။

မင်းကလည်း “အချင်းမုဆိုး၊ ထိုခြင်္သေ့နှင့် ဥသဘနှစ်ဦးတွင် သုံးယောက်မြောက်သော အဖော် ဖြစ် ပေါ်လာအံ့။ ထိုအဖော်သည် ကုန်းတိုက်၍ ခြင်္သေ့နှင့် နွားတို့ကို ဘေးဖြစ်စေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် သုံး ယောက်မြောက် အဖော်ကိုမြင်လျှင် ငါ့အားလျှောက်လှည့်” ဟု ဆို၏။

မုဆိုးလည်း မကြာမီပင် မြေခွေးတစ်ကောင်ရောက်နေသည်ကို မြင်လေလျှင် မင်းအားသွားရောက် လျှောက်၏။

ထိုသို့သွားရောက်လျှောက်နေစဉ်အတွင်း မြေခွေးသည် ငါကားအသားမျိုးစုံစားဖူးပြီ။ ခြင်္သေ့သား နှင့် နွားလားသားတို့ကိုသာ မစားဖူးသေး။ စားရအောင်ကြံဦးအံ့ဟု ခြင်္သေ့အား နွားသည် ဤသို့ဤသို့ ဆို၏ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နွားအား ခြင်္သေ့သည်ဤသို့ဤသို့ဆို၏ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ တစ်လှည့်စီ ချောပစ်ကုန်းတိုက် လေရာ မကြာမီပင် အချစ်ပျက်ကြ၍ တိုက်ခိုက်သေဆုံးကြလေ၏။

ထိုအခါ မြေခွေးသည် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်စွာနှင့် ခြင်္သေ့သားကိုတစ်လှည့် နွားသားကိုတစ်လှည့် စား၍နေလေ၏။

မုဆိုးလျှောက်သည်ကို မင်းကြီးကြားသော် “အချင်းမုဆိုး၊ ငါတို့သည် ခြင်္သေ့နှင့် နွားတို့ ပျက်စီးသည်ကို မြင်ရတော့မည်သွား၍ ကြည့်ကြကုန်အံ့” ဟု ရထားနှင့်လာရောက်ရာ ထင်သည့်အတိုင်းတွေ့ရှိမှ မင်းသည် ရထားထိန်းအား အောက်ပါအတိုင်းဆိုပေ၏။

“ရထားထိန်း၊ သင်ရှုကြည့်ပါလော့။ ခြင်္သေ့နှင့် နွားတို့သည် အလွန်ချစ်ခင်ကြ၏။ သို့လျက် မြေခွေး၏ ကုန်းစကားကြောင့် သေကျေပျက်စီးကြရလေပြီ။ ကုန်းစကားသည် သန်လျက်ကဲ့သို့ မိတ်အချင်းချင်းကို ဖျက်တတ်၏။ ကုန်းစကားကိုယုံသော သူတို့သည် ပျက်စီးရ၏။ မယုံသော သူတို့သည် ချမ်းသာရာရဟု ဆိုပြီး နောက် ခြင်္သေ့၏ လည်ဆံ၊ အရေ၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ အစွယ်တို့ကိုယူ၍ နန်းတော်သို့ ပြန်လေသတည်း။

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ နွားလားဥသဘ = နွားအုပ်ကို ဦးစီးသောနွား။
- ၂။ ချောပစ် = ကုန်းတိုက်သည်။

သံဝရမင်းသား

(သံဝရဇာတ်)

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီမင်းတစ်ပါး၌ သားတစ်ရာရှိရာ အငယ်ဆုံးမှာ သံဝရဟုတွင်၏။ မင်းကြီးသည် ထိုသားတစ်ရာတို့ကို ပညာသင်ရန် အမတ်တစ်ရာတို့ထံ၌ အသီးသီးအပ်နှံထား၏။ သံဝရ၏ ဆရာကား ဘုရားလောင်းဖြစ်၍ အသိပညာအမြော်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံ၏။

အတက်တတ်မြောက်သော သားတို့ကိုမြို့ရွာပေး၍ လွတ်လိုက်လေ၏။ သံဝရမင်းသား ပညာတတ်သောအခါ ဆရာက “မြို့ရွာကိုမယူဘဲ မင်းကြီး၏ ခြေရင်း၌သာနေလော့” ဟု အကြံပေး၏။ ဤသို့လျှင် သံဝရမင်းသားအား မြို့ရွာပေးသောအခါ “အကျွန်ုပ်သည် အငယ်ဆုံးတည်း။ အကျွန်ုပ်လည်းသွား သည်ရှိသော် ခမည်းတော်၌ လုပ်ကျွေးမည့်သူမရှိ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ သို့ကြောင့် ခြေရင်းတော်၌သာနေပါအံ့” ဟု လျှောက်၍ နေလေ၏။

အတန်ကြာလော့ ဆရာ၏ အကြံပေးချက်အတိုင်း ခမည်းတော်ထံမှ ဥယျာဉ်ဟောင်းတစ်ခုကို တောင်းယူ၍ ထိုဥယျာဉ်မှရသော အသီးအနှံအပွင့်တို့ကိုပြည်၌ အစိုးရသောသူတို့အား ပေးကမ်းခြင်းကိုပြု၏။

ထိုနောက် ခမည်းတော်ကိုပန်ကြား၍ မြို့တွင်း၌ ထမင်းရိက္ခာတို့ကို အလစ်အလပ် အယုတ်အလျော့ မရှိပေးပြန်၏။

ဤသို့လျှင် ဆရာအကြံအတိုင်း တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် ဆင်၊ မြင်း၊ ဗိုလ်ပါ၊ နိုင်ငံခြားရေး၊ အခွန်တော်ရေးမှစ၍ စီမံဆောက်ရွက်သွားလေရာ အဆုံး၌ အလုံးစုံသော တိုင်းရေးပြည်မှုတို့သည် သံဝရမင်းသား လက်တွင်းသို့ ရောက်သွားလေ၏။ အတွင်းအပြင် လူအပေါင်းတို့လည်း ချစ်လိုနှစ်သက်ခြင်း ရှိကြကုန်၏။

တစ်နေ့သော် မင်းကြီးနတ်ရွာစံ အံ့ရှိသည်တွင် အမတ်တို့က “မည်သူ့ကို ထီးနန်းပေးရပါအံ့နည်း” ဟု လျှောက်ကြ၏။ မင်းကြီးကလည်း “အလုံးစုံသော သားတို့သည်ထီးနန်းကို ရထိုက်သောသူ ချည်းဖြစ်ကြ၏။ သို့သော်လည်း မျိုးမတ်ပြည်သူတို့သဘောနှစ်သက်သူကိုရွေး၍ နန်းတင်ကြလေလော့” ဟု မိန့်ဆိုပြီးလျှင် နတ်ရွာစံလေသည်။

မျိုးမတ်ပြည်သူတို့လည်း သံဝရမင်းသားကို နန်းတင်ကြလေ၏။ ထိုအခါ ကျန်သောနောင်တော် ကိုးဆယ့်ကိုးတို့သည် အငယ်ဆုံးကို နန်းတင်ရာသလော့ဟု မကျေနပ်ကြဘဲလာရောက် ဝိုင်းဝန်းလျက် “နန်းကိုလည်း ပေးမည်လော။ စစ်သော်လည်း ပြုမည်လော” ဟုစေလေ၏။

ထိုအခါသံဝရမင်းသားသည် မိမိဆရာ၏ အကြံပေးချက်အတိုင်း “နောင်တော်တို့နှင့် စစ်မထိုးလိုပါ။ အဖ၏အမွေကို အစုတစ်ရာပြု၍ နောင်တော်တို့၏ ဝေစုကိုယူကြပါကုန်လော့” ဟု ပြန်ကြားလိုက် လေ၏။

နောင်တော်တို့တွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သော ဥပေါသထမင်းသားသည် “ညီတော်တို့ သံဝရသည် ငါတို့ကို မခုခံပေ။ ငါတို့၏ ဝေစုကိုလည်းပေး၏။ ၎င်းပြင် အလုံးစုံသောငါတို့သည် တစ်ပြိုင်နက် မင်းပြုနိုင်ကြ

မည်မဟုတ်။ သို့ကြောင့် ညီထွေးသံဝရပင် မင်းပြုပါစေတော့” ဟုဆိုလေ၏။ အားလုံးသောညီနောင်တို့ကလည်း သဘောတူကြလေ၏။

ထိုနောက်မှ ညီတော်နှင့်တွေ့ဆုံ၍ ကြံရည်ဖန်ရည်နှင့်တကွ အမှုအကျင့်တို့ကို ကြားသိရသောအခါ နောင်တော်တို့သည် အတိုင်းထက်အလွန် ညီတော်အား ချစ်ခင်ကြည်ညိုလျက် အုပ်ချုပ်ရေး၌ တတ်နိုင်သမျှ ကူညီကြလေသတည်း။

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ခမည်းတော် = ဖခင် (နန်းသုံးစကား)
- ၂။ ခြေတော်ရင်း = ဘုရင်၏အပါး၊ ဘုရင်နှင့် အနီးကပ်နေရာ။
- ၃။ နတ်ရွာစံ = သေသည်၊ ဘုရင်အစရှိသည့် ဘုန်းကြီးသူများ ကွယ်လွန်သည်။

ကောသါရကျေးမင်း

(ကောသါရဇာတ်)

ရှေးသောအခါ ကြီးမားတပုတယ် ရှုချင်ဖွယ်ရှိသော ကျေးမင်းသည်များသော အခြွေအရံရှိလျက် အိုမင်းသောမိဘတို့ကို လုပ်ကျွေးကာနေ၏။

တစ်နေ့သော် လူတို့စိုက်ပျိုးအပ်သော ကောက်သလင်းလယ်တို့၌ သွားရောက်စားသောက်ကြရာ လယ်စောင့်သည် ခြောက်သော်လည်းမရနိုင်။ ကျေးတို့သည် အဝစား၍ ပျံ့ကြကုန်၏။ ကျေးမင်းကား အဝစား ရုံမျှမက များစွာသော သလေးနံတို့ကိုလည်း ကိုက်ချီ၍ ဆောင်ယူသွားလေသေး၏။

ထိုအကြောင်းကို လယ်စောင့်သည် လယ်ရှင်အား ပြောကြားလေလျှင် ကျေးမင်းကို ထောင်ဖမ်းစေရာ အဆင်သင့်ပင် ကျေးမင်းကိုမိလေ၏။

ကျေးမင်းသည် မိမိ၏ခြေတွင် ကျော့ကွင်းမိကြောင်း သိသော်လည်း ကျေးတို့အစာမဝမီပျံ့ပြေးကြ မည်စိုး၍ ကျေးတို့အစာဝချိန်လောက်မှအော်လေ၏။ ထိုအခါ ကျေးတို့သည် ကျေးမင်းအား ပြန်မကြည့်ဘဲ ပျံ့ပြေးကြလေ၏။

လယ်စောင့်သည် ကျေးမင်းကိုယူ၍ လယ်ရှင်အားပြပေ၏။ လယ်ရှင်လည်း တင့်တယ်ကြီးမားသော ကျေးမင်းကိုမြင်လျှင် အလွန်ချစ်ခင် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်လျက် “အမောင်ကျေးသား၊ အမောင်သည် ဝမ်းဝ ရုံ စားသည်သာမဟုတ်၊ ကောက်သလေးနံတို့ကို ယူဆောင်၍လည်းသွားသေး၏ဟု ငါကြားသိရ၏။ အသို့ နည်း။ အသင်၌ ကျီကြထား၍ ကောက်သလေးတို့ကိုသိုမှီးလေသလော” ဟုမေး၏။

“အရှင်၊ ငါသည် ကျီကြထား၍ သိုမှီးသည်မဟုတ်ပါ။ ထိုသို့ အပိုဆောင်ယူသွားသည်မှာ အချက် သုံးရပ်ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့ကား -

- (၁) ကြွေးမြီဟောင်းကိုလည်း ဆပ်ရ၏။
- (၂) ကြွေးမြီသစ်ကိုလည်း ချေးပေးရ၏။
- (၃) အစဉ်လိုက်သော ရွှေအိုးကိုလည်း မြှုပ်ရ၏” ဟုဆို၏။

လယ်ရှင်ကလည်း “အမောင်၊ သင်ဆိုသော အချက်သုံးရပ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းပါဦးလော့” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါမှ ကျေးမင်းက “ငါ၌ အိုမင်းမစွမ်းသော အမိအဖတို့သည် ရှိကုန်၏။ ၎င်းတို့ကို ပြန်၍ လုပ်ကျွေးရခြင်းသည် အမိအဖတို့၏ ကျေးဇူးမြီဟောင်းကို ဆပ်သည်မည်၏။

ငါ၌ အရွယ်မရောက်သေးသော ကျေးသားငယ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုသားငယ်တို့အား လုပ်ကျွေး

ရခြင်းသည် နောင်အခါ၌ ထိုသားတို့က ကျေးမွေးတုံ့ပြန်မည်ဖြစ်၍ ကြေးမြီချပေးသည်မည်၏။

ငါတို့နေရာအရပ်၌ အိုမင်းမစွမ်းသော ကျေးအိုတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုကျေးအိုတို့အားလည်း ပေးလှူရ၏။ ဤသို့ပေးလှူခြင်းသည် အစဉ်လိုက်သော ရွှေအိုးကြီးကို မြှုပ်သည်မည်၏ဟုဆိုပေ၏။

လယ်ရှင်ယောက်ျားလည်း အတိုင်းထက်အလွန် နှစ်သက်ကြည်ညိုလျက် ကျေးမင်းအား “အလိုရှိတိုင်း သုံးဆောင်လေလော့” ဟုရှစ်ပယ်မျှသော လယ်ကို ပေးလှူပူဇော်လေသတည်း။

ကော်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ သလေး = ကောက်ကြီးမျိုး အပါအဝင် အခွံနီ၍ အနံ့မွှေးသော အသီးရရှိသည့် ရေနက်စပါး တစ်မျိုး။
- ၂။ ကျော့ကွင်း = ကွင်းလျှောကြီးလွန်တို့ဖြင့် ထောင်ဖမ်းရန် ကြိုးကွင်း။
- ၃။ ကျီ = စပါး၊ ပဲ စသည်တို့ကို သိုမှီးရာ အိမ်တစ်မျိုး။
- ၄။ ကြ = စပါး ၂၅၆ တင်းဝင်သော အဆောက်အအုံ။
- ၅။ ပယ် = ရှေးခေတ်မြေ အတိုင်းအတာပမာဏ။

မိတ်ဆွေသုံးဦးနှင့် ဝန်လိုငှက်

(မဟာဥက္ကဋ္ဌသဇာတ်)

ရှေးသောအခါ အိုင်ကြီးတစ်ခု၏ အရပ်လေးမျက်နှာ၌ ဥန်ဖို၊ စွန်မ၊ ခြင်္သေ့၊ ဝန်လိုငှက် လေးဦးတို့သည် လည်းကောင်း၊ အိုင်၏အလယ်မြင့်ရာ အရပ်၌ လိပ်သည်လည်းကောင်း အသီးသီးနေကြကုန်၏။

တစ်နေ့သော် စွန်ဖိုက၊ စွန်မအား လင်မယားအဖြစ်ဖြင့်နေရန် ပြောသောအခါ စွန်မက “အသင့်၌ အရေးရှိသောအခါ အကူအညီရရန် မိတ်ဆွေမရှိသေး။ သို့ကြောင့် ရှေးဦးစွာ ဤအိုင်ဝန်းကျင်၌နေသော ခြင်္သေ့၊ ဝန်လို၊ လိပ်တို့နှင့်ပင် မိတ်ဆွေဖွဲ့ထားလော့” ဟုဆိုလေ၏။

ဆိုတိုင်းဖွဲ့ထားပြီးနောက် ထိုစွန်နှစ်ခုတို့သည် ထိုအိုင်အတွင်းရှိ ကျွန်းငယ်တစ်ခု၌ ပေါက်သောထိမ်ပင် ပေါ်တွင် အသိုက်ပြု၍နေကြကုန်၏။ မကြာမီပင် စွန်ငယ်နှစ်ခုတို့ကို ပေါက်ဖွားကုန်၏။

ထိုအခါ အနီးအနားရှိရွာသားတို့သည် တစ်နေ့ပတ်လုံး တော၌လှည့်လည်လာရာ တစ်စုံတစ်ရာမရ သည်နှင့် ငါး၊ လိပ်တို့ကို ဖမ်းအံ့ဟုထိုကျွန်းသို့ကူး၍ ထိမ်ပင်အောက်၌ အိပ်ကြ၏။

ညဉ့်အခါ မှက်၊ ခြင် အစရှိသည်တို့ကို ပြေးစိမ့်သောငှာမီးထည့်ကြကုန်၏။ မီးခိုးမွန်၍ စွန်ငယ်တို့ မြည်သံကို ကြားကြလျှင် ငှက်ငယ်တို့ကို စားကုန်အံ့ဟု ရွာသားတစ်ယောက်ကို မီးရှူးနှင့် ထိမ်ပင်သို့တက်စေရာ အသိုက်အနီးသို့ ရောက်လာလေ၏။

စွန်မသည် အကြောင်းကိုသိရသဖြင့် ဝန်လိုငှက်ထံသို့ စွန်ဖိုကိုစေလိုက်၏။ ဝန်လိုငှက်သည် ရေအိုင်မှရေကို နှုတ်သီးဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတောင်ဖြင့်လည်းကောင်းဆောင်၍ မီးရှူးထက်သို့လောင်းချ ရိုက်ခတ် မီးကိုငြိမ်းစေ၏။

ရွာသားကလည်း စွန်ငယ်နှင့်တကွ ဝန်လိုငှက်ကိုပါ စားအံ့ဟုသက်၍ တစ်ဖန် မီးရှူးနှင့်တက်ပြန်၏။ ဝန်လိုငှက်လည်း ငြိမ်းစေပြန်၏။ ဤနည်းဖြင့် အကြိမ်ကြိမ် ငြိမ်းစေရာ သန်းခေါင်အချိန်သို့ရောက်လာလေ၏။

ထိုအခါ ဝန်လိုငှက်သည် အလွန်ပင်ပန်းလာပြီဖြစ်၍ စွန်မက လိပ်ထံသို့စွန်ဖိုကို စေလိုက်ပြန်၏။ အကြောင်းမျိုးကို ကြားရသော် လိပ်ကြီး၏သားငယ်က ဖခင်အတွက်မိမိကူညီလိုကြောင်း ပြောသော်လည်းလိပ်ကြီး ကိုယ်တိုင် လိုက်လာပြီးလျှင် ညွှန်တွင်လူး၍ မှော်တို့ကိုယူငင်လာလျက် မီးဖိုတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ထိုးဖျက် မီး ကိုငြိမ်းစေလေ၏။

ရွာသားတို့လည်း ငှက်ငယ်တို့ကို အသိုက်ဖွဲ့အံ့နည်း။ လိပ်ကိုစားအံ့ဟု လိပ်ကို ဖမ်းဆီးနွယ်ဖြင့်ဖွဲ့နှောင်၍ လှိမ့်ကြရာ မလိမ့်နိုင်ဘဲ လိပ်ကြီးငင်ရာ ရေသို့ပါရောက်နစ်မွန်းသဖြင့် လိပ်ကိုလွှတ်၍ တက်ခဲ့ကြရ၏။ ဤသို့အားဖြင့် အရုဏ်တက်ဆဲ အချိန်သို့ရောက်လေ၏။ ရွာသားတို့လည်း တစ်ဖန် ငှက်တို့ကို ဝင်စားအံ့ဟု

ဆိုကြပြန်သည်ကို စွန်မကြားသော် ခြင်္သေ့မင်းထံသို့ စေလိုက်ပြန်၏။ ခြင်္သေ့မင်းလိုက်လာသော အခါ၌ကား ရွာသားတို့သည် ဆောက်တည်ရာမရ ကြောက်လန့်တကြား ဦးတည့်ရာသို့ပြေးကြလေ၏။

ခြင်္သေ့၊ ဝန်လို၊ စွန်တို့ ဆုံမိကြသောအခါ အဖြစ်အပျက်တို့ကို ပြန်ပြောကြလျက် ခြင်္သေ့မင်းက မိတ်ဆွေကောင်းရှိခြင်း၏ အကျိုးသည် မျက်မြင်ဒိဋ္ဌဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ကြောင့်အဆွေခင်ပွန်းမပျက် တိုးတက် ကြင်နာပေါင်းသင်းရာ၏ဟု ကောင်းစွာဟောပြု ဆုံးမလေသတည်း။

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ဝန်လိုငှက် = သစ်ပင်မြင့်များပေါ်တွင် အသိုက်ဖွဲ့ နေတတ်၍ ငါး၊ ရေမြေ့ စသည်တို့ စားသော လင်းယုန်ငှက်တစ်မျိုး။
- ၂။ ထိမ်ပင် = အစေ့တွင် တောင်ပံသဖွယ် ဒလက်ပါရှိသော သစ်ပင်ကြီးတစ်မျိုး။
- ၃။ မီးထည့် = မီးတောက်ရရှိအောင် လောင်စာတို့ကို စုအုံ၍ မီးပျိုးသည်။
- ၄။ မီးရှူး = အလင်းရောင်ရရန်အတွက်လောင်စာကို ထိပ်ဖျားတွင် ထည့်သွင်းတပ်ဆင်၍ မီးထွန်းညှိရသောတိုင်။
- ၅။ မှော် = ရေသေအပြင်၌ အညှိတက်၍ ပေါက်သော အပင်တစ်မျိုး။
- ၆။ အရုဏ်တက် = နေ၏အလင်းရောင် ထွက်ပေါ်သည့်အချိန်။
- ၇။ ဆောက်တည်ရာမရ = မတည်ငြိမ်၊ ခိုင်ခံ့စွာထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ခြင်း မပြုနိုင်ဘဲ ဖြစ်သည်။
- ၈။ ဦးတည့်ရာ = ရောက်မိရောက်ရာ။
- ၉။ မျက်မြင်ဒိဋ္ဌ = ကိုယ်တိုင်ကြုံတွေ့ သိမြင်ရသောအားဖြင့်။

ဟင်္သာကိုးသောင်းနှင့် ပင့်ကူ

ရှေးသောအခါ စိတ္တကုဋ်တောင် ရတနာရွှေဂူ၌ ရွှေဟင်္သာ ကိုးသောင်းတို့သည်နေကြကုန်၏။ ထိုဟင်္သာတို့သည် မိုးအခါ၌ ပြင်ပ ပြင်လွင်သို့ မထွက်ကြကုန်၏။ ထွက်လျှင် အတောင်တို့ကို မိုးရေစွတ်သဖြင့် ကောင်းစွာမယုံနိုင်ဘဲ သမုဒ္ဒရာ၌သာကျ၍ ပျက်စီးကြကုန်၏။ သို့ကြောင့် မိုးလေးလစာသလေးနဲ့ စသည်တို့ကို သိုမှီးထားလေ့ရှိကြကုန်၏။

တစ်ခါသော် ရထားလှည်းဘီးမျှရှိသော ပင့်ကူကြီးသည် ထိုဂူ၌ တစ်လလျှင် နွားချည်ကြိုးပမာဏ ရှိသော အမြွေးချည်မျှင် တစ်ခုစီဖွဲ့၏။ ဟင်္သာတို့သည် ထိုချည်မျှင်ကို ဖောက်ဖျက်ရန် ဟင်္သာပျိုတစ်ကောင်အား နှစ်စုသောအစာကိုပေး၍ထား၏။ မိုးလေးလလွန်သော် ထိုဟင်္သာပျိုသည် ရှေ့ဆုံးကနေ၍ ချည်မျှင်တို့ကို ဖျက်ဖောက်လေ၏။ ဟင်္သာတို့လည်းဘေးမှ လွတ်ကုန်၏။

နောက်တစ်နှစ်ကား မိုးသည် လေးလနှင့်မစဲဘဲ ငါးလရွာ၍ အစာကုန်သော် မိမိတို့ဥကိုပြန်၍ စားကြကုန်၏။ ဥကုန်သော် ဟင်္သာငယ်တို့ကို၊ နောက် ဟင်္သာအိုတို့ကို အစဉ်အတိုင်းစားကြလေ၏။

မိုးငါးလရွာပြီး၍ စံသောအခါ အစာနှစ်စုရသော ဟင်္သာပျိုသည် ရှေးကကဲ့သို့ ချည်မျှင်တို့ကိုဖျက်ဖောက်ရာ ဇာတ်တူသားကိုစား၍ အားမရှိသည်နှင့် လေးမျှင်ကိုသာဖြတ်နိုင်၍ ကျန်တစ်မျှင်တွင် ငြိ၍နေလေ၏။

ထိုအခါ ပင့်ကူသည်ဟင်္သာတို့ကို အလွယ်ဖြင့်ဖမ်းယူစားသောက် ရွှေဟင်္သာတစ်မျိုးလုံး ပျက်စီးရလေသတည်း။

ခက်ဆစ်အဖွင့်

- ၁။ ပြင်ပပြင်လွင် = အခြားတစ်ပါးသောအရပ်။
- ၂။ သိုမှီး = နောင်တစ်ချိန်တွင် အသုံးပြု လွယ်ကူ ရစေရန်ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာ၊ အတတ်ပညာ တစ်စုံတစ်ရာ စသည်ကို စုဆောင်းသိမ်းဆည်းသည်။
- ၃။ ပမာဏ = အတိုင်းအရှည်၊ အရွယ်အစား။
- ၄။ ဇာတ်တူသား = မျိုးရိုးဇာတိ အလုပ်အကိုင် စသည်တူသူ။